

LIKTE
NIEN
LIETAS
FATEFUL THINGS

liktens | ietu**muz**ejs ::

LIKTENSLIETAS FATEFUL THINGS

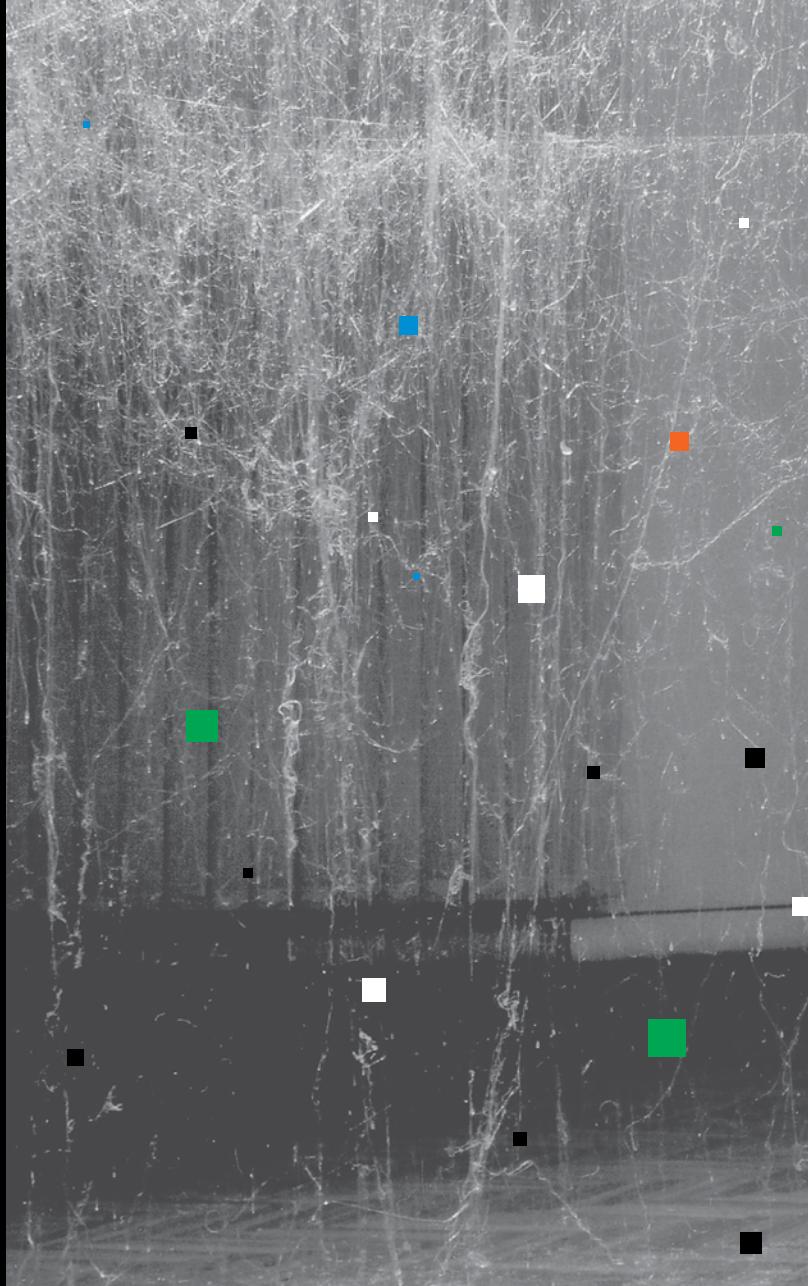


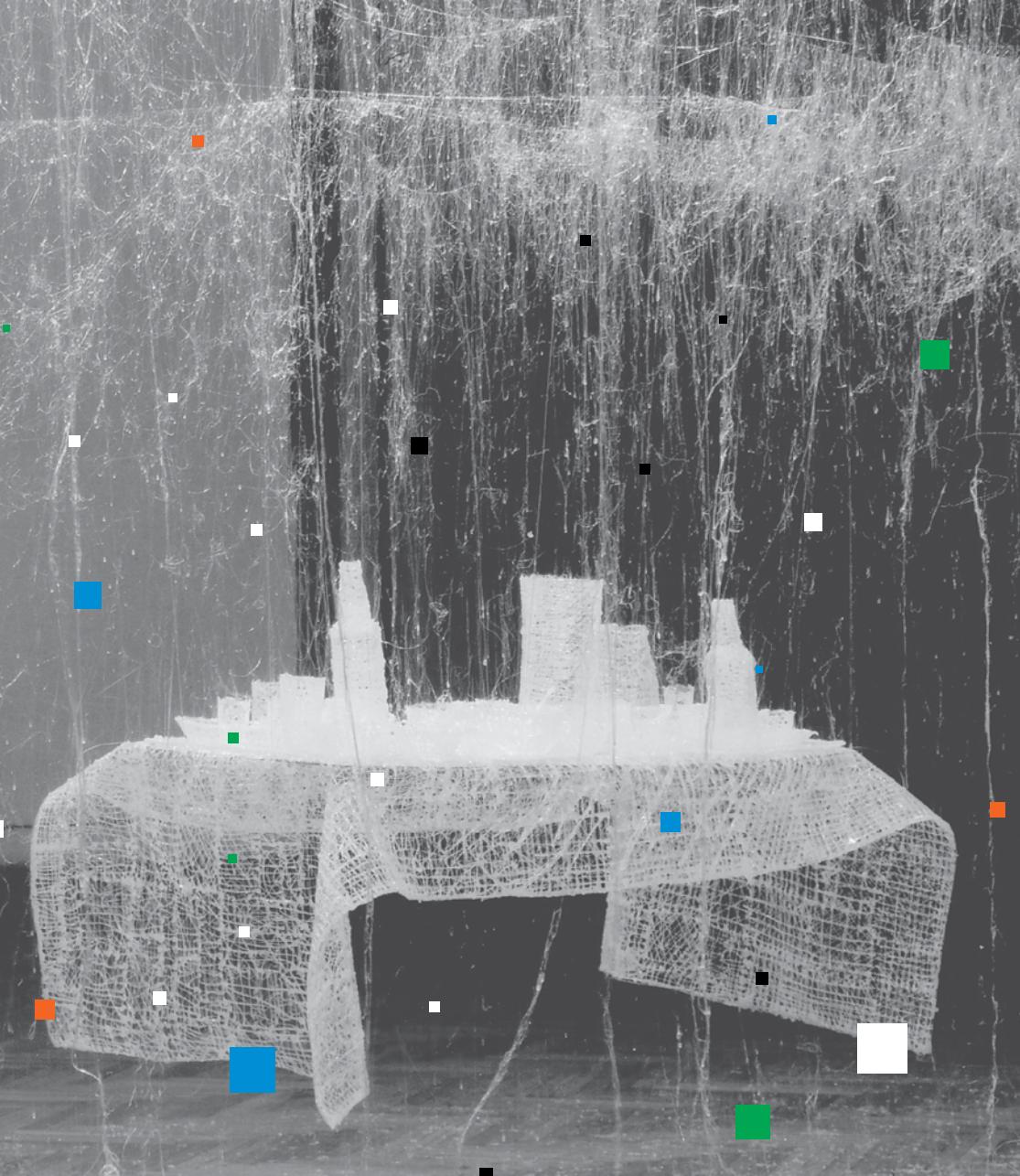
Drīz viņiem sāka likties, ka dzīve stāv uz vietas un turpinās tikai lietās un priekšmetos, kas reiz viņiem ir piederējuši vai piederēs, – lietās, kam viņi pieskārušies un kam vēl kādreiz pieskarsies kāds cits, dzīvojot pavisam citu dzīvi. Tās vienmēr būs kā atskaņas no kādas pasaules, kas eksistē tepat blakus, paņemot rokās kafjas tasīti, ieskatoties grāmatā vai atverot veļas skapja durvis. Un pēkšņi viņiem likās, ka viņi dzīvos mūžīgi...

Žoržs Perekss | *Lietas*

Soon it started to seem to them that life was standing still and continuing only through objects and things that once had belonged or would belong to them – through objects they have touched and somebody else would still sometimes touch while living a completely different life. They will always be like aftermath from some world that exists right here beside, upon taking a coffee cup in hands, looking into a book or opening up a wardrobe door. And suddenly they had a feeling that they were going to live forever...

George Perec | *Things*







Priekšmeti un lietas – cik gan daudz tie var pastāstīt par mums, lidz cilvēkiem un laiku, kurā dzīvojam! Notikumi, kas risinājušies šai ēkā, mainījuši daudzas dzīves. Atverot *Stūra māju* liktenslietu ekspozīcijai, ar sarunām par pagātnes notikumiem un vairākām laikmetīgās un tradicionālās mākslas izstādēm mēs esam mēģinājuši dziedēt pagātnes cirstās brūces.

DIĀNA ČIVLE
nodibinājuma *Rīga 2014* vadītāja

Things and objects can tell so very much about us, our peers and the time we live in! Opening the *Corner House* for this exposition of destiny items, creating a dialogue about past events and including several exhibitions of contemporary and traditional art, we dispel the harsh history of the former KGB building and heal the wounds inflicted in the past.

DIĀNA ČIVLE
Head of the Foundation *Rīga 2014*



Liktens lietu muzejs iepazīstināja ar ļoti personiskiem priekšmetiem, kas laika gaitā bijuši svarīgi ūrdzniekiem un pilsētas viesiem, stāstot par dzivi un veidojot saistošu kultūrvēsturisku dokumentu ekspozīciju. *Stūra māja* Rīgas kā Eiropas kultūras galvaspilsētas gadā kļuva par intelektuālās okupācijas apziņas un demokrātiskas kultūras un mākslas centru.

GINTS GRÜBE

Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014
tematiskās līnijas *Brīvības iela* kurators

You have a journey here through time and space which will leave an indelible impression on everyone closing the heavy doors of the *Corner House* behind them; obliging them to reflect on recent, real history... events which took place here – in Latvia, in the Baltic States, in Europe.

GINTS GRÜBE

Curator of *Riga - European Capital of Culture 2014*
thematic line *Freedom Street*

LIKTE NS LIETAS

Priekšmeti un lietas vienmēr stāsta par dzīvi patiesāk, palīdz notikušajam palikt atmiņā un neizgaist. Nekas tik spilgti neraksturo laiku un notikumus kā priekšmeti, kas mums kādreiz piederējuši, mēs tos vienmēr atceramies saistībā ar kādu īpašu dzīves posmu, tie apliecina konkrētu laiku un notikumus. Tāpēc šeit apkopotas ļoti personiskas liecības, kas netieši norāda arī uz dzīves notikumu socioloģisko un politisko kontekstu. Tomēr nedrīkst aizmirst, ka politiskā skatuve cilvēka dzīvē ne tikai sniedz scenogrāfisko bāzi katrai dzīves lugai tai atvēlētajā laikā, bet ir arī tās galvenais dramaturgs. Daudzas svarīgas liecības par laiku un to, kā dzīvojam, politisko ambīciju aizsegā palikušas nepamanītas, lai gan tieši tās vienmēr piesaista lielāku publikas uzmanību, uzdodot jautājumus nākamajām paaudzēm. Cilvēki savos personiskajos atmiņu stāstos nemeklē politiku. Tie, kuri mums uzticējuši savus stāstus, meklē atmiņu liecībās dzīvi, lai nemainīgajā laika ritējumā atpazītu notikušo un, konfrontējot savu pieredzi ar vēsturisko atmiņu, veidotu savu ikdienas poēziju. Personiskās izjūtas šajos 100 no *Stūra mājas Liktens lietu muzejā* apkopoto 500 priekšmetu stāstiem esību apliecina sava veida dzīves svinēšanā – uzticības zīmēs, ko mums atstājusi cilvēciskā pieredze un kas atpazīstamas ikvienam un it visur pasaulē. Lietas ir tās, kas daudz stāsta par mums arī divdesmit pirmajā gadsimtā, kad sadzīves kultūru nosaka minimālisms, atsakoties no vīsa liekā. Izzinot pasauli priekšmetu liecībās, kas nāk mums līdzi, ar stāstiem, kurus nekad nespēsim aptvert līdz galam, mēs turpinam skaitīt mirkļus Laika pulkstenī. Tie ir mūsu miera un nemiera ieroči, kas spēj pasargāt, izkrāsot dzīvi, atgādināt, mierināt vai klusēt, kalpojot tikai mirkli, dienu no dienas vai vairākās paaudzēs. Un dažreiz tik ļoti gribas zināt, kas slēpjas aiz šīs klusēšanas.

ILONA BRŪVERE
kinorežisore un žurnāliste,
Liktens lietu muzeja vadītāja

FATEFUL THINGS

Objects and things tell about life more truthfully; they help to remember events and prevent them from falling into oblivion. Nothing characterizes time and events as explicitly as objects and things that we have once possessed. In our memory, they are always associated with a particular period in our lives and they give evidence about a specific historical time and events. Up to now, memory stories about Riga have been mainly collected from the perspective of political events or facts of larger scale without paying particular attention to the personal evidence of Riga inhabitants. But it is important to remember that the political stage is merely a background, a set design of a play enacted on our life stage within the time allocated to it. Much of the important material evidence about our time and way of life has been overlooked although it is precisely the thing that always attracts spectators' and listeners' greatest attention posing unanswered questions for subsequent generations. Only rarely do people look into memory narratives about politics; there is always a critical interpretation in history books. But those who come after us seek personal evidence of the experience of living to restore past events disregarding the incessant flux of time; to confront their experience with historical memory in order to create poetry out of daily life. Personal tactility generates credibility to existence, empowering a certain joy of life – through the tangible signs left to us by human experience that can be recognized by everyone and anywhere in the world. Objects and things around us are associated with specific events in our life. Things tell so very much about our own selves. The twenty-first century enters into the history of civilization as an era of minimalism giving up all that is unnecessary. It is trendy to refuse the cult surrounding things, yet at the same time, it is important to grasp the world through evidence embodied in material culture. Things evoke loyalty within us while reacting to the countdown of the Clock of Time. They are the weapons that protect us and make our existence resplendent – reminding us of their servitude day by day until they become the evidence of our life. Each one has its own mystery and silence. Sometimes there is irresistible desire to look deeply into the secrets of these silent witnesses.

ILONA BRUVERE
Film Director and Journalist,
Coordinator of the *Museum of Fateful Objects*







A M U L E T S | gints grāvelis

Tas ir amulets. Un šobrīd nav runa ne par ticību, ne neticību, tas ir draudzības, mīlestības un patiesības apliecinājums, ceļotāja pavadonis. Un es zinu, ka esmu ceļotājs, gribētu būt ceļotājs, un apzinos, ka par tādu kļūšu.

A N A M U L E T

That is an amulet. And it is not about faith or lack of faith; it is a testimony of friendship, love and truth, a traveller's companion. I know that I am a traveller, that I want to become a traveller. I am aware that I will become one.

M U T E S E R M O N I K A S | goran gora

Man vienmēr līdzī ir mutes ermoņikas, tās atgādina par manu dzīves aicinājumu, mūziku.

T H E M O U T H H A R M O N I C A

Mouth harmonica is always with me reminding of my great passion, music.



G I T Ā R A | māra upmane

Priekšmets, kas man vienmēr ir līdzās, ir mana ģitāra. Tā ir mainījusi visu manu dzīvi un aizvedusi uz visnieiedomājamākajām vietām. Pateicoties ģitārai, esmu satikusi fantastiskus cilvēkus, savus labākos draugus un arī savu vīru. Ģitāru es nemainītu ne pret ko.

T H E G U I T A R

The object I always have with me is the guitar. It has changed all my life and taken me to the most unimaginable places. Due to the guitar I have met my best friends and also my husband. I would not swap the guitar for anything.

P A T S G A L V E N A I S | viktors jansons

Tas priekšmets vai lieta man sākas ar mani pašu. Es pats šajā acumirklī esmu tas mazākais – tā ir mana kristību diena, tāpēc viiss sākums ir šeit. Tā ir lieta pati par sevi, parādība pati par sevi, tas mazais bērniņš. Kāds viņš būs, to Dievs vien zina.

T H E M A I N T H I N G

The main important object or thing for me begins with myself. At this moment I am the smallest one – that is my day of baptizing, therefore all the beginning is here. It is a thing and phenomenon in itself, that little baby. What he will be like, God only knows.



ada saliņa | adrians melnis | agita lieldidža | agita meire | agra straupeniece | aigars bērziņš | aija briede | aija pļavniece | aija rācenāja | aija rode | aija safonova | aina dālmane | aina kramiņa | aina rode | aina vidāne | ainārs ķuzis | aivars krancmanis | aivars liepiņš | aivars vilipsōns | akvelīna līvmane | alberts vucāns | aldis siliņš | aldonis bērzs | aleksandrs kerčs | aleksandrs nīživijs | aleksandrs vederņikovs | alfrēds suipe | alise tilaka | aivis kļavinskis | amanda zukule | anda plukše | anda vītiņa | andris alis | andris anže | andris avens | andris bulis | andris davidons | andris dzelme | andris freidenfelds | andris iļģuciems | andris kristaps | andris ozols | andris silenieks | andris tilļa | anita bikava | anita ozola | anita pļavniece | anita rogovska | anna gaigule | anna priedīte | anna strautniece | anna šarapova | anna višnevaska | annija baldone | anta bojane | antra cilinska | armands lasmanis | armands ozoliņš | arnis līcītis | arnis pelšs | arno jundze | artis burovs | artis robežnieks | artūrs irbe | arturs mekšs | arvis zaņģis | arvīds neikens | arvīds paegle | astra kļava | atis ķenģis | ausma luste-anušēvica | austra frīdenberga | baiba broka | baiba sipeniece-gavare | baiba vilistere | berta vilipsone | biruta adamaite | biruta bīriņa | biruta jātniece | biruta rodoviča | bruno bērziņš | bruno skara | dace pūce | daiga folkheima | daina nīmane | dainis lapsa | daira anča | daira āboliņa | daumants ivanovs | daumants pīrāgs | dita lūriņa-egliena | dzintars breške | dzintra ogrē | dzintra saleniece | dzintra silvija zelcere | džemma skulme | edgars lejnieks | edgars masaļskis | edīte zīle | edmunds freibergs | edmunds tardenaks | egija eglite | egons kilbe | elita patmalniece | elita šēnfelde | elizabete priede | elīna jaunalksne | emīra dambrāne | endija rezgale | ernests spīčs | ēriks hānbergs | gidons grīnbergs | ginta čierāne | gints grūbe | gints lejiņš | gita komarova | gļebs panteļejevs | gunārs binde | gunārs janaitis | gunārs nešpors | gundega priedite | guntars pupa | harijs petrockis | hilda mažāne-sestule | ieva aleksandrova-eklone | ieva baumgarde | ieva ostrovska | ieva romanova | ilga saliņa | ilga stražinska | ilmārs jurjāns | ilmārs kairišs | ilmārs sālijums | ilona brūvere | ilze bojane | ilze cirule | ilze ermiča | ilze kikste-zandere | ilze savčenko | ilze zirdziņa | ināra ancāne | ināra sile | ināra ulmane | indra melbārde | inese geca-miljone | inese kaive | inese kalniņa | inese segliņa | inga fricleja | inguna jablonska | ingus baušķenieks | ingvilda strautmane | inta grīnberga-milzarāja | inta rasa | irēna paidere | irēna

pīķis | irēna rēvele | irēna runtule | irina švarcbaha | iveta egle | ivo akmentiņš | janīna apsīte | jānis friclejs | jānis paukštello | jānis pavlovskis | jānis plikša | jānis ploriņš | jānis pūķis | jānis vingris | jānis zemtautis | jānis žaltkovskis | jekaterina druze | jēkabs nīmanis | johans danoss | juris adamovičs | juris ādamsons | juris jurovs | juris krečetņikovs | juris lugovskojs | juris petraškevičs | juris trinkuns | juris zelmenis | karina pētersone | karīna sīle | karīna zelča | kaspars juhņevičs | kaspars kalējs | katrīna strode | katrīne pasternaka | kārlis cinevics | kārlis vačovskis | krista baškova | kristaps poga | kristiāna valdovska | kristīne matīsa | kristīne paegle | krišjānis kalns | laima ļudēna-grauze | laimdota podze | leonīds tambijevs | liāna langa | līgita ošmucniece | liliāna zīle | lilija zumeraga | lilita liģere | linda abu meri | lūcija zelča | maija granta | maija krastiņa | maija miglāne | maija rūtenberga | maija vilka | margita poriete | marianna puzure | marianna zubina | marija bērziņa | marija petroviča | marta vilciņa | māra lice | māris gailis | māris gorbunovs | māris grunte | māris stucis | māris subačs | māris pūris | mārtiņš egliens | mārtiņš kalns | mikls indrašis | monika ozere | nellija galanova | nellija innuse | olga muntjanka | olga šilova | olegs rozenbaums | oskars brambergs | osvalds rukmanis | pērs bogomazovs | pēteris brunīņš | pēteris krilovs | raits valters | rasma garklāva | rasma garne | rasma gurtlava | renārs avotiņš | renārs vimba | renāte zeikate | rihamds bandēns | rita blaua | rita ozola | rita rotkale | rodrigo laviņš | ruta ikauniece | ruta kārkliņa | rūta kuplā | ruta stabulniece | rūdolfs pavārs | rūdolfs kalējs | samanta skrule | sandra mincāne | sandra sabīne jaundaldere | sandra strēlniece | sandra šarlote šomase | sanita siliņa | sarmīte janfelde | sarmīte līdaka | signe sniedze | signe sudmale | silvija dobele | sintija pelēce | skaidrīte läce | skaidrīte pūre | svetlana šabucka | terēze glušenkova-teivāne | uģis livzemnieks | undine saveļjeva | valdemārs jemeljanovs | valdis gavars | valdis rūmnieks | valdis zaķis | vaira āboliņa | vaira jaunvalka | valters krauze | varis vilcāns | veronika krūze | vidvuds medenis | vija kreicuma | viktorija cilde | viktors lapčenoks | viktors plikša | vilis freimanis | vilma anna bušmane | vilnis majors | vitālijs gribasts | vivita grigala | vizma pauniņa | vladislavs mikāns | voldemārs putniņš | zaiga gaile | zane bērza | zane daudziņa | zane ozola | zane rozenberga | zigmunds kaktiņš | zigmunds šics | zigurds neimanis |





100 RUBLU | baiba broka

Kad man palika 18 gadu, vecāmamma man, lielo dzīvi uzsākot, uzdāvināja iespaidīgu naudas summu, aploksnī ar 100 rubļiem. Tā bija liela nauda tajā laikā. Vecāsmammas pensija bija 83 rubļi, un viņa šo naudu bija krājusi visiem pieciem mazbērniem, arī man kā vienam no viņiem; katru mēnesi krājusi daļu no niecīgās pensijas, ko saņēma. Tad nu es, saņemot šo lielo dāvanu, ilgi domāju, ko par to nopirk, un naudu noglabāju atvilktnē, lai neiztērētu sīkumos vai nenozīmīgās lietās. Man gribējās ko ipašu, lai es atcerētos, ka to esmu pirkusi par lielu naudu, ko man iedevusi mana vecāmamma. Tā pagāja pāris gadu, un es, kārtot jau aploksnī ar naudu, kurā bija vecāsmammas dotie 100 rubļi. Dzīvojām jau pavisam jaunā valstī, mums bija cita nauda – repši. Un pat naudas maiņa jau bija beigusies. Tā man no vecāsmammas par piemiņu palika 100 svešas valsts rubļi un ļoti mīļa zīmīte, ko viņa bija pielikusi klāt: *Sveiciens pagājušajā dzimšanas dienā! Lai laimīgs viss nākošais gads! Vecmamma.*

100 ROUBLES

When I turned 18 my granny gave me, as a present, an impressive sum of money: an envelope with 100 roubles to begin my adult life. In those days it was big money. Grandma's pension was 83 roubles that she had been saving for all five grandchildren, including me; she had been putting aside a little from her tiny pension. When I received this present I kept thinking for a long time about what to buy and put the money away in a drawer, not to spend it on trifles or insignificant things. I wanted something special to remember bought with the money my grandma had given me. A couple of years went by and when I sorted my drawers, I found the envelope with the 100 roubles from grandma. We had already been living then in a completely new country and we had a different currency – Latvian roubles. They had stopped exchanging old banknotes. Thus, I have kept 100 roubles of another country from my granny as a memory as well as a very dear letter she had enclosed: *Congratulations on your past birthday! Let the whole next year be happy! Granny.*



A K M E N I | aina dālmane

Esmu emeritētā profesore ar 60 gadu darba pieredzi. Mana aizraušanās ir ceļošana. Akmeņi ir mani līdzatvestie suvenīri no daudzajiem ceļojumiem. Ar laiku man šie akmeņi kļuvuši par slogu, bet es tiem esmu atradusi jaunu lietojumu. Es uz tiem zīmēju nervu šūnu shēmas. Akmeņi ir kļuvuši par īpašām dāvanām, par īpašiem priekšmetiem, kas stāsta par cilvēka fizioloģiju. Pie manis nāk studenti, lūdzot, lai palidzu izprast sarežģitas medicīniskās shēmas. Un viņi palidz man. Kad parādu tās uzzīmētas uz akmens vai traukiem, es asinu atmiņu un prātu. Analizējot un izkopjot šos cilvēka šūnu rakstus, es tik ātri nenovecoju. Smadzenēm vienmēr ir jābūt darbibā, un man tur palidz akmeņi.

S T O N E S

I am an Emeritus Professor with 60 years of working experience. My hobby is travelling. I have brought back stones as souvenirs from my numerous trips. In the course of time, these stones became a burden but I have found a new application for them. I draw patterns of nerve cells on them. The stones have become special gifts; special objects demonstrating human physiology. I have students coming to me with requests to explain complicated medical schemes to them. The stones help me. When I show them drawn on a stone or crockery, I train my memory and mind. By elaborating these patterns of human cells I do not age so fast. The brain must always be working and the stones help me do that.



AKORDEONS | andris davidons

Šis ir mans otrs akordeons. To es nopirku par vidusskolas izlaidumā sadāvināto naudu pēc tam, kad mans pirmais akordeons, ko man atdeva viens no maniem labākajiem draugiem, kļuva par mazu. Kopā ar šo instrumentu es nokļuvu deju kopā *Dandari*, un sākās mūsu kopīgie piedzīvojumi. Esam bijuši Starptautiskajā folkloras festivālā *Baltica*, gada-tirgos un kāzās kopā ar visdažādākajiem muzikantiem. Akordeons mani pavadījis ceļojumos uz Lejas Bulānu Sibīrijā un Bransonu Misūri štatā ASV. Tas spēlējis Doma laukumā -24 grādu salā, Dziesmu svētku estrādē +33 grādu karstumā, un vairākkārt gadījies ar instrumentu salīt svētku gājenos. Pašlaik akordeons no tā visa ir mazliet saguris, bet negribu no tā šķirties.

THE ACCORDION

This is my second accordion. I bought it using the money given to me at secondary school graduation after my first accordion, which was handed over to me by one of my best friends, became too small. I joined the dance group *Dandari* together with this instrument, and our joint adventures began. We attended the International Folklore Festival *Baltica*, fairs and weddings together with all kinds of musicians. The accordion has accompanied me to trips to Lejas Bulāna in Siberia and Branson in Missouri, USA. It has played at Dome Square at a freezing -24 degrees; onstage at the Song Festival in the heat of +33 degrees and happened to get soaked with me during parades many times. At the moment, my accordion is a little bit tired from all of this, but I do not want to part with it.



ADDITIONS / THE ACCORD

Dr. J. David Smith, director of the Dr. J. David Smith, director of the National Institute of Child Health and Human Development, says that the new findings are "very encouraging." He adds, "The results suggest that we may be able to identify women at risk for preterm birth and provide them with interventions to reduce their risk."

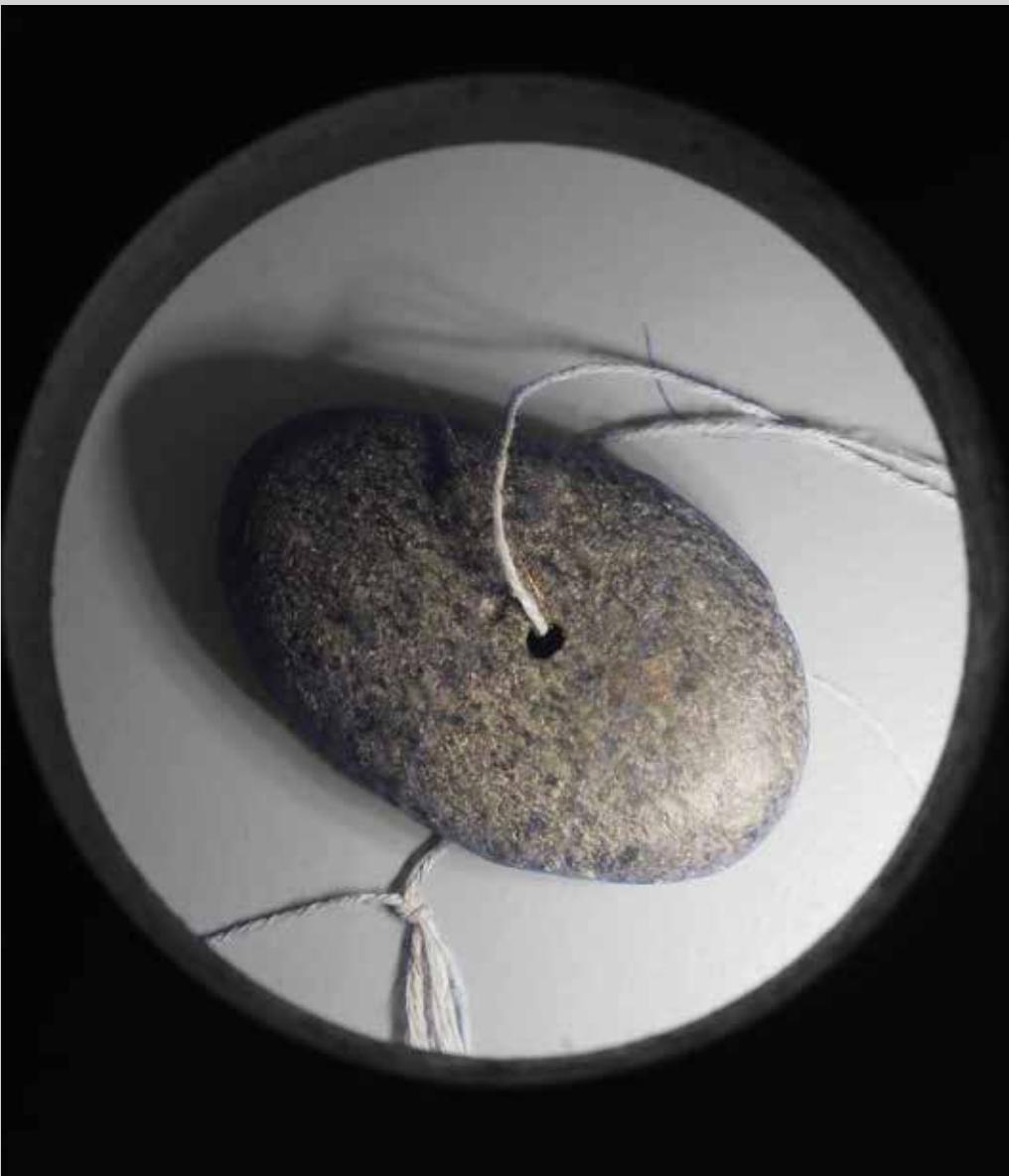


A M U L E T S | akvelīna līvmane

Par manu amuletu ir kļuvis gleznotāja Ilmāra Blumberga dāvinātais akmens. Spēka akmens. Šo akmeni saņēmu no mākslinieka 1974. gadā, kad veidojām izrādi *Brands*. Biju jauna aktrise, un šī dāvana kļuva par manu svarīgāko amuletu. Tas vēl joprojām ik dienu man ir blakus un guļ mana grima galda atvilktnē kā visu notikumu liecinieks un veiksmes simbols.

A N A M U L E T

This stone, presented to me by the painter Ilmārs Blumbergs, has become my amulet. An amulet of power. I received this stone from the artist in 1974 when we were staging the play *Brand*. I was a young actress and this present became my most important amulet. It is still next to me every day lying in the drawer of my make-up table as a witness to all sorts of events and as a symbol of luck.



ARITMOMETRS | gunārs nešpors

Vičis|ite/naja mašīna, 1969. gada modelis, sver 7 kilogramus. Kad beidzu pamatskolu, pēc ģimenes apspriedes tika nolemts, ka pirms iesaukšanas padomju armijā man vajadzētu apgūt profesiju. Iestājos tehnikumā un to veiksmīgi pabeidzu, liels palīgs mācībās man bija tālaika tehnikas jaunums – aritmometrs. Tagad tā ir mīļa piemiņa par māmiņas rūpēm, kura tolaik bija pensionāre un atļāvās man dāvināt šo nebūt ne lēto tehnikas brīnumu. Esmu mācīts būt akurāts un pret lietām izturos uzmanīgi, tāpēc šis aritmometrs, kalkulatora priekštecis, kas man palīdzēja iegūt profesiju, vēl šodien izskatās kā jauns.

THE ARITHMOMETER

It is a digital mechanical calculator, a year 1969 model, its weight is 7 kg. When I finished primary school it was decided after a family conference that I should acquire a profession before being drafted into the Soviet army. I entered a vocational school and finished it successfully, with a big help in my studies from the technical novelty of those times – the arithmometer. This is a cherished memory of my mummy's care, who being retired at that time, could hardly afford to present me with a miracle of technology that was not cheap at all. I have been taught to be accurate and treat things with caution; therefore, this arithmometer – a predecessor of the calculator – which helped me to acquire my profession, looks as good as new even today.



AUSKARS | oskars brambergs

Bija ziema, un es strādāju bārā *Gauja* par bārmeni. Kādu vakaru bārā ieradās glīta meitene un mēs sākām sarunāties. Viņa teica, ka atnākusi uz tikšanos. Cilvēks, kuru viņa gaidīja, bija mans draugs. Man šī meitene patika. Kad viņa aizgāja, es, ārā pipēdams, atradu uz ietves viņas auskaru. Es to pazinu un nolēmu, ka mums noteikti vēl jāsatiekas. Es meitenei piezvanīju – auskars palidzēja mums satikties un noskaidrot pārpratumus. Man tā meitene ļoti patika. Mēs apprecējāmies un vēl joprojām esam kopā.

AN EARRING

It was winter and I worked as a barman in a bar. One evening a pretty girl came into the bar and we started talking. She told me she had come for a date. The man she was waiting for was my friend. I liked that girl. When she left, I went for a smoke outside and found her earring on the street. I recognized it and decided that we should definitely meet. I called her up; the earring helped us to meet and to clear up misunderstandings. I liked her a lot. We got married and we are still together.



Ā B E C E | ilze cirule

Mana bērnība pagāja skarbachos pēckara gados, taču mani mīlie deva man to labāko, kas bija pieejams. Vecmāmiņa mācīja lasīt no vecas ābeces, kas bija kalpojusi vīnas bērnīem. Es savu īsto skolas ābeci neatceros, jo to nemilēju un nesapratu. Tur bija citi vārdi un citi burti! Tie izskatījās pavismācībā nekā tie, pie kuriem biju pieradusi un kurus pratu izlāsit. Es nezināju, ko ar tiem burtiem lai iesāk. Bērnībā vecajā ābecē apgūtais palīdzēja man studiju gados. Brīvi lasīju vecajā drukā. Studiju biedriem tas bija liels pārsteigums, bet man sagādāja lielu gandarījumu. Nekad neaizmiršu savas pirmās lasīšanas stundas.

A B C BOOK

As a child I experienced the harsh post-war years, however my loved ones gave me the best that was available to them. Granny taught me to read from an old ABC book that had served to teach her children. I do not remember my real school ABC book, because I did not love it and did not understand it. There were other words and other letters! They looked completely different from those, which I was used to and which I knew to read. I did not know what to do with those letters. The things learned from the old ABC during childhood helped me during my student years. I could read freely in the old script. It was a great surprise to my student mates but for me it created great satisfaction. I will never forget my first reading lessons and my first ABC book.

Ahbeze.



Леваш,
все М. Глинке.

BALVA | ruta stabulniece

Kinokritiķis Miks Savisko 1967. gadā lūdz koktēlniekam Mārtiņam Zauram izveidot statueti – balvu, lai pasniegtu studentiem kinoaktieriem par labāko lomu izpildījumu, līdzīgi pasaулslavenajai kino balvai *Oskars*. Iemesls tam bija Tautas kinoaktieru 1. studijas pedagogu lēmums. Sagadījās, ka statueti ieguvu es par Viljama Šekspira *Hamleta* fragmentu viena aktiera izpildījumā. Mans meitenes mūža sapnis vareja sākt uzvaras gājienu... Taču režisors Rolands Kalniņš tajā laikā sāka uzņemt filmu *Četri balti kreklī*, kurā filmējos es un mans nākamais vīrs, komponists Uldis Stabulnieks. Te mūsu ceļi satikās. Bildinot mani, Uldis uzstādīja noteikumu – vai nu aktrise, vai sieva, uz ko es atbildēju: *Sieva, sieva, sieva!* un noliku aktrises profesiju un savu balvu plauktā uz visiem laikiem.

AWARD

In 1967 the film critic Miks Savisko asked the wood sculptor Mārtiņš Zaurs to make a statuette as a prize to award student film actors for the best performance of a role – similar to the world-famous *Oscar* film award. The winner is chosen by a decision of the teachers of the 1st National Film Actors Studio. It happened that I received the statuette for the episode from *Hamlet* by William Shakespeare, played by a single actor. The lifelong dream of my girlhood could start its procession of triumph... But at that time a film director, Rolands Kalniņš, began making his *Four White Shirts* where my future husband and I, the composer Uldis Stabulnieks, participated. It was where our roads met. When proposing to me, Uldis made an ultimatum: *an actress or a wife*, and I answered: *Wife, wife, wife!* and placed the profession of actress and my award on the shelf forever.



BARIKĀŽU MEDAĻA | jānis paukštello

Barikāžu laikā kā lūgšanas atkārtoju Ziedoni, Vācieti, Peteru, Čaku, Belševicu. Doma laukumā, kur ugunskurs nekad neizdzīsa, skanēja strelķu un karavīru dziesmas. Sievas piedāvāja karstu tēju Rīgas sargiem, visur, kur iegāju uz brīdi atvilkt elpu, bija silts ēdiens. Nākamajā vakarā teātrī spēlējām *Zelta zirgu*. Kādas divdesmit minūtēs pirms izrādes beigām cauri aizkulisēm izskrēja stindzinoši vārdi: *Rīgā šauj!* Šāvienu varēja dzirdēt, un teātrī visi, izņemot skatītājus, zināja, kas noticis. Pēc izrādes gāju uz Doma laukumu. Sašautais Andris Slapiņš gulēja Doma baznīcas pagalmā. Man bija šausmīga bezpalidzības sajūta un žņaudzošs izmisums. Gāju uz mājām un domāju par šo laiku. Es nezināju, ko nesīs nākamā diena, naktī gāju tai pretī un gaidīju rītausmu...

A COMMEMORATIVE MEDAL OF THE BARRICADES

During the barricades I repeated the poetry of Ziedonis, Vācietis, Peters, Čaks, Belševica like prayers. Riflemen and soldier songs could be heard in Dome Square where the bonfire never went out. Women offered hot tea to Riga guards... everywhere I entered, to draw a breath for a moment, there was a hot meal available. The next night we performed *The Golden Horse* at the theatre. Some twenty minutes before the end of the performance chilling words ran through behind the scenes: *Shooting in Riga!* Shots could be heard and everybody in the theatre, except the audience, knew what had happened. After the performance, I went to Dome Square. The wounded Andris Slapiņš lay in the yard of The Dome Church. I had a terrible feeling of helplessness and choking despair. I went home and thought about this eventful time. I did not know what the next day would bring; I approached it in my thoughts during the night and waited for the dawn...



BĪBELE | māris subačs

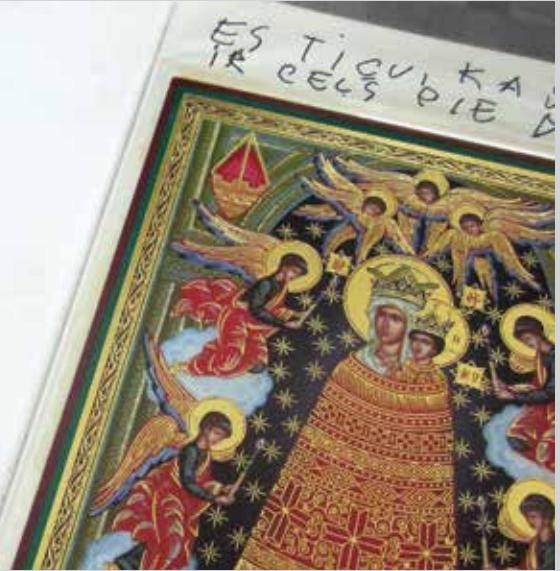
Es baznīcā kristījos 1994. gada vasarā. Būtībā jau kristījos kādu personisku krenķu dēļ. Nezinu, cik ļoti esmu reliģisks, bet man tāda Dieva gara klātbūtnes sajūta bija ļoti ilgi. Un kā profesionālam māksliniekam man bija tāda *mendele* – vai to var uzziņēt? Mani interesē ikonas, esmu pats tās mēģinājis zīmēt, lai labāk saprastu. Un man bija vēlēšanās dekorēt Bībeles, kas man ir bijušas, jo likās, ka attēls kaut ko nozīmē. Attēls mani ļoti bieži ir daudz vairāk uzrunājis nekā teksti. Man gribējās Bībelē ielīmēt visu, kas man patika. Tur noteikti ir saglabājies tas gars, kas tādam parastam padomju bērnam ir. Esmu dzimis tajā laikā, kad vēl bija oktobrēni, pionieri un komjaunieši. Esmu bijis oktobrēns, pionieris un komjaunietis un te pēkšņi meklēju kādu citu filozofiju. Nezinu, cik tie attēli ir pareizi, cik dievbijigi, bet tādi procesi man prātā notika, un es tos zīmēju. Tās ir visas ilustrācijas Jura Rubeņa grāmatām. Es domāju par Dieva garu visapkārt, bet man viņš stipri vairāk asociējas ar kaut kādiem attēliem, ne tik daudz ar tekstiem. Bībele ir *briesmīgi* svarīga, nopiaiena grāmata, bet, ja to tā regulāri lasa vai skatās katru dienu, tad viss ir dabiski. Man tur visādī papīriņi salikti, kaut kas atzīmēts. Es zinu, ka ir bijušas Bībeles, kur radu rakstus raksta un kur parādās visādās bildites. Tājā brīdi, kad tas notiek, neviens nesaprobt, kādā laikmetā dzīvo, bet, kad tas ir pagājis, visi saka – jā, bija tāds laikmets, kristības laikmets.

THE BIBLE

I was baptized in church in the summer of 1994. In fact I was baptized because of my personal worries. I do not know how religious I am but I had the feeling of the presence of the spirit of God for a long time. And being a professional artist I wanted to realize a whim – can I draw this presence? I am interested in icons, I have been drawing them myself to understand them better. And I had a wish to illustrate Bibles because it seemed to me that an image means something. Images have very often expressed to me more than texts. I wanted to glue everything I liked into the Bible. The spirit of a typical soviet child has certainly has been preserved. I was born at the time when we still had the Young Pioneer Organization and Komsomol. I had been a pioneer and a Komsomol member, and then suddenly I was looking for a different philosophy. I do not know how correct those pictures are – how pious – but such processes went on in my head and I was drawing them. The Bible is a terribly important book, a serious book but if one reads it regularly or looks at it every day then it is a natural experience. I have inserted all sorts of slips of papers with notes into it. I know that there have been Bibles in which family trees are described and all kinds of pictures appear. At the moment when it is being done no one understands in what epoch they live in but when it is gone, everyone says – yes, there was an epoch, an epoch of Christianity.



105/104



ES DIEVA GRIBU RABUT RADIN



BOKSA CIMDI | aivars vilipsōns

Cimdi man asociējas ar manu tēvu. Es vēl mācījos Lietišķās mākslas skolā, kad viņš bija tos nopircis, un mēs trenējāmies. Tas bija mans un tēva saskarsmes punkts vai pat vairāki mūsu saskarsmes punkti. Vēl mums bija tāda tradīcija, ka pirkām šokolādes konfektes un gājām staigāt. Mēs iegājām te, stūra veikalā, kur agrāk bija konfekšu veikals, bet tagad aptieka, un konfekšu ēšana bija viens no svarīgākajiem rituāliem manā bērnībā. Tad mēs ar tēvu gājām pa Rigu staigāt, tēvs tolaik lasīja grāmatas angļu valodā un stāstīja par tām, un es, tāds mazinš knēvelis, klausījos. Mēs staigājām, saudevūšies rokās, viņš man stāstīja par grāmatām, un man bija pilna mute ar konfektēm. Kaut kādi saskarsmes punkti, kas palikuši atmiņā no mūsu kopīgi pavadītā dzīves laika, nāk prātā, mēs diezgan daudz bijām kopā. Sestdienās es visā dzīvoklī slauciju putekļus, tēvs darbojās ar putekļsūcēju, māte vairāk pa virtuvi, ar pankūciņām un traukiem. Pēc tam, kad bijām padarijuši darbus, mēs gājām boksēties. Protams, viņš mani nedauzīja, kaut gan varbūt vajadzēja. Mēs boksējāmies ar pietāti. Un tēvam iesist man roka necēlās. Mans tēvs vienkārši cerēja. Vispirms viņš cerēja, ka izaugšu par inženieri, bet, kad uztaisīju rasējumu kartupeļu aparātam, saprata, ka tas *nevilks*. Tad viņš atkal cerēja, ka varbūt atradīšu sevi sportā. Boksa cimdi. Tā man bija vieglāk pieejamā kontakttēšanās iespēja ar tēvu.

BOXING GLOVES

I associate these gloves with my father. I was still a student at the Applied Arts School when he bought them and we practiced boxing with them. That was our touch-point of several touch-points. Then we also had a tradition of buying chocolate sweets and going out for a walk. We used to go to a corner shop that used to be a chocolate shop, now it is a pharmacy. Eating chocolate sweets was one of my most important rituals of childhood. Then we walked round Riga; my father at the time was reading books in English. He told me about the books and I, being a little kid, listened intently to him. We walked around hand in hand and he told me about the books while I had my mouth full of chocolate. Some moments of communication have stayed in my memory about our time together; luckily, there are a lot of happy memories. On Saturdays I dusted the entire flat, my father was busy with a vacuum cleaner and my mother worked in the kitchen, frying pancakes in fat and doing dishes. After we had done our chores, Dad and I went to practice boxing. Of course, he did not batter me although perhaps he could have done that. We were boxing cautiously. And my father did not have the nerve to really hit me. My father merely had hopes for me. At first he hoped I would become an engineer but when I made a draft of a potato machine, he understood I would not be up to the mark. Then again, he hoped I would go into sports. Boxing gloves... with them it was easier for me to communicate with my father.



B R O Š A | dita lūriņa-egliena

Brošīna man ir Terēzes Kokles dāvināta. Viņa man to pasniedza izrādes *Leo. Pēdējā bohēma* pirmizrādes vakarā. Pati runāja par tās vienkāršību un mantisko mazvērtību, bet mēs abas zinājām, ka tās milzīgā vērtība slēpjās uzticības brīnumā. Tā bija Terēze Kokle, kas man ļāva atveidot viņu, Leo Kokles sievu, uz skatuves. Viņai to pieņemt – versiju par savu dzīvi un tās intimajām niansēm – noteikti nebija viegli. Un kuram gan tas varētu būt viegli... Brošīnu piespraudu kostīmam 2. cēlienā. Tā nospēlēja ar mani kopā visas izrādes, tā bija saaugusi ar kostīmu. Kad izrādi nonēma no ejošā repertuāra, nepadomāju par dāvāto brošīnu, jo tā bija ar mani uz skatuves vienmēr. Pēc laišņa attapos, un ģērbējas kostīmu noliktavā, par laimi, to atrada. Terēzes Kokles broša atrodas manā grimētavas galddiņā kā talismans.

A B R O O C H

The brooch – given to me by Terēze Kokle. She presented it to me on the premiere night performance of the play *Leo. Last Bohemia*. She talked to me about its simplicity and material small value; however, we both knew that its immense value, hidden inside it, is the miracle of trust. It was Terēze Kokle who allowed me to play her, the wife of Leo Kokle, on the stage. It was definitely not easy for her to accept that – the stage version about her life and its intimate nuances. And who could find it easy... I pinned the brooch on my costume in the 2nd act. It stayed on through all the performances with me and had *grown together* with the costume. When the show was taken off the current repertoire, I forgot about the brooch, because it was always with me on stage. After a while, I remembered and luckily, the dressers found it in the costume wardrobe. The brooch of Terēze Kokle can be found on my make-up table now... as a talisman.



CILINDRS | varis vilcāns

Pirms aiziešanas pensijā 1956. gadā mans tēvs Jānis Vilcāns saslima ar insultu. Viņš palūdzza mani pabeigt aizsāktos darbus skursteņslaucītāja profesijā. Domāju, tas būs uz kādu nedēļu, bet nedēļa ievilkās mēnešos un gados. Un tā šajā profesijā esmu nostrādājis 56 gadus. Skursteņlauķi bija arī manas mammas brālis Voldemārs – 49 gadus, mans tēvs Jānis – 24 gadus, tēva brālēns Jānis – 24 gadus, mans brālis Vilnis – 3 gadus, un es pats. Te ir mans pirmais parādes tērps, ko glabāju piemiņai. Cilindrs ir atmiņa no tēva. Tas darināts 1900. gadā.

TOP HAT

Before retiring in 1956 my father Jānis Vilcāns fell ill with a stroke. He asked me to finish the work he had begun in his profession as a chimney-sweeper. I thought it would last a week or so but the week turned into months and years. And so I have worked in this profession for 56 years. Other chimney-sweepers in the family were my mum's brother Voldemārs – for 49 years, my father Jānis – for 24 years, a cousin of my father Jānis – for 24 years, my brother Vilnis – for 3 years, and myself. Here is my first traditional uniform that I have kept. The top hat is a memory from my father. It was made in 1900.



ČAKA PĒDĒJĀ VĒSTULE | valdis rūmnieks

Dzejnieka Aleksandra Čaka pēdējā vēstule adresēta Lizetei Stankovicei, dzejnieka un Mildas Grīnfeldes kopejai paziņai. Stankovice strādāja Latvijas Televīzijas Mūzikas redakcijā, un kolēgi viņu dēvēja par staigājošu enciklopēdiju. Lizete vācu okupācijas laikā uz rakstāmmašīnas pārrakstīja Aleksandra Čaka poēmu *Matīss – kausu bajārs*. 1950. gada janvāra vidū viņa kopā ar dzejnieku aprūpēja sasirgušo Mīldu Grīnfeldi Brīvības ielā 68, kur vēlāk dzīvoja izcilais teātra režisors Pēteris Pētersons. Vai Čaks nojauta, ka pēc pāris dienām lomas mainīsies un slimības gultā apgulsies viņš pats, lai aizietu mūžībā?

LAST LETTER OR ČAKS

The last letter of the renowned poet Aleksandrs Čaks was addressed to Lizete Stankovice, the close friend of Čaks and Milda Grīnfelde. Stankovice used to work as the music editor at Latvian Television; her colleagues called her "the walking encyclopaedia". During the German occupation, Lizete re-typed *Matīss – the Lord of Goblets* written by Aleksandrs Čaks. In mid January 1950, she and the poet nursed the ailing Milda Grīnfelde at Brīvības street 68, a historical site, where the highly acclaimed theatre director Pēteris Pētersons lived afterwards. Did Čaks sense his own uncanny future? He would share Milda's fate and lie on his own deathbed a few days later.



Atstiegs pamēm
varbūt Šovas
piezīmējā
viņi!
A. Ē.
~~33~~

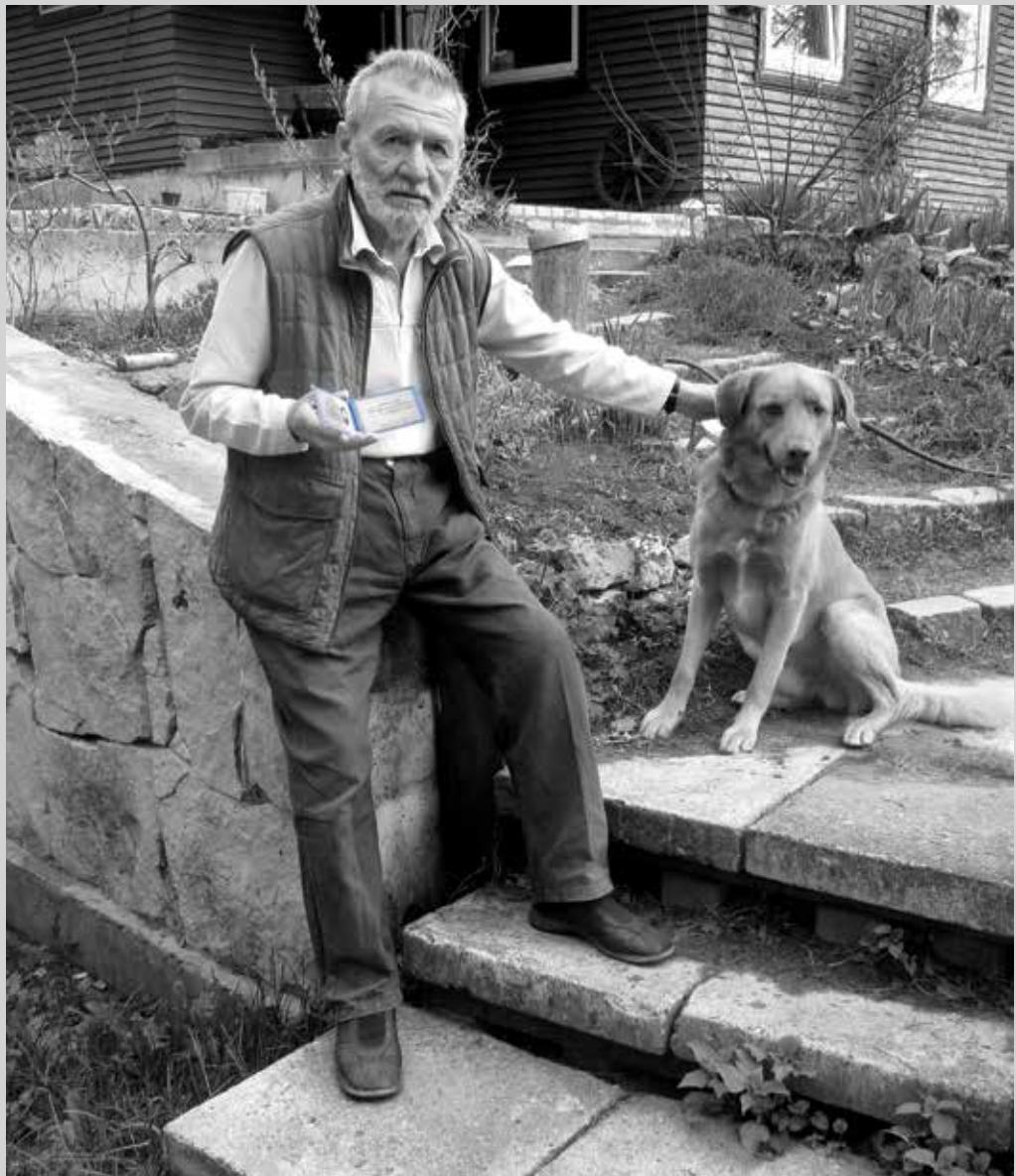
Aiztāsi g
istabas krā
ceri vnti

DARBA APLIECĪBA | valdemārs jemeļjanovs

Pirms gadiem Rīgas centrā man no mugurpuses pienāca divi zekji un pārlauza sprandu. Viņi bija pirms pāris mēnešiem iznākuši no cietuma. Kas ar mani notika tālāk? Viņi man novilka virsdrēbes, iemeta celtniecības tranšejā un aizbrauca ar trolejbusu, kurā sacēla milzīgu traci. Tāpēc trolejbusa vadītājs apstājās pie iecirkņa un izsauca miliciju. Viena noziedznieka mēteļa kabatā atrada manu kinostudijas darba apliecību un sāka mani intensīvi meklēt. Pēc garas, aukstas nakts ap sešiem no rīta mani atrada pie viesnīcas *Latvija*, iemestu kanalizācijas tranšejā, kur pusdzīvs biju noslēpts zem dēļiem. Mani aizveda uz slimnīcu, un ārsti izglāba manu dzīvību. Bet atrada mani, tikai pateicoties šai darba apliecībai, un tā ir diena, kuru svinu kā savu otro dzimšanas dienu.

WORK CERTIFICATE

Some years ago in the centre of Riga two crooks came up from behind me and broke my scruff. They had come out of prison a couple of months ago. What happened to me afterwards? They took off my outerwear, threw me into a building pit and left by trolleybus where they made a big brawl. That is why the trolleybus driver stopped at a police station and called the police. They found my film studio work certificate in the pocket of one of the criminals and started an intensive search for me. After a long and cold night at about six o'clock in the morning they found me by Hotel Latvia, thrown into a construction pit where I had been hidden semi-conscious under wooden planks. I was taken to hospital and the doctors really saved my life. But they found me only due to this work certificate and that is the day which I celebrate as my second birthday.



DIVRITENIS | raits valters

Kad es kā puika sāku braukt ar divriteni un tikai apjaust, kas tas ir, tēvs man pastāstīja, ka 30. gadu sākumā ar riteni apceļojis Latviju, lai iepazītu savu zemi. Viņš nesteidzoties izbraukājis meža ceļus, takas, lauku mājas, tīcīes ar cilvēkiem, kurus līdz tam nav pazinis. Divriteni cilvēki pienem labāk nekā to, ja tu izķāp no mašīnas vai pajūga. *Latvijas laikā* divriteni bija ļoti populāri. Šo riteni mans tēvs Ēvalds Valters pircis 1932. gadā, tas ir angļu ražojums. Kad 15 gadu vecumā mantoju šo riteni, es to nokrāsoju zaļu, sariktēju riteņus un sāku braukt. Tagad tas ir uzfrišināts tā, ka var likt muzejā, tumši melns ar spožiem diskiem. Kad četrdesmitajā gadā ienāca krievi, tēvs pēc Latvijas apceļošanas nonāca *Stūra mājā* un viņu ielika pagraba 45. kamerā.

Mans tēvs bija vārdos skops un neko daudz par savu dzīvi nestāstīja, viņš tikai teica, ka ritenis ir viens no labākajiem pārvietošanās līdzekļiem. Kad būs brīvāks laiks, es mēģināšu apceļot Latviju tāpat kā viņš.

MY BICYCLE

When I started riding a bicycle as a boy and realized how it goes, father told me that he had travelled over Latvia by bicycle at the beginning of 1930s, in order to get to know his country. He had travelled all over forest roads, trails, country houses, and met people who were new to him. People accept a bicycle rider more than if you step out of a car or cart. Bicycles were very popular during the time of the 1st Latvian Independence. My father Ēvalds Valters had bought this bicycle in 1932; it was made in England. When I inherited this bicycle at the age of 15, I painted it green, fixed the wheels and started to ride it. Now it is reconstructed so that it can be placed in a museum – dark black with shining discs. When the Russians entered in 1940, father was brought to the *Corner House* after travelling in Latvia and was locked into cell No. 45 in the cellar.

My father was stingy with words and did not tell very much about his life; he only said that a bicycle was one of the best means of transportation. When I have more free time, I will try to travel around Latvia the same way he did.



DOKUMENTI | biruta jātniece

Manas krustmātes vīrs Herberts aizveda mani uz Rīgas Jūras zivju rūpniecības tehnikumu mācīties. Turpmākie notikumi jau pakārtojas tam, ka beidzu tehnikumu un ieguvu diplому. Tālāko manā dzīvē ataino saglabātie dokumenti. Darba gaitas 13 gadu garumā saistītas ar jūru. Pirmais kuģis – peldošā bāze *Daugava* –, tad kuģis, kas būvēts pirms Pirmā pasaules kara. Starp dokumentiem saglabāta daļa saņemtās algas tā laika naudaszīmēs. Rokdarbi man ir mīla atmiņa no manas mammītes. Kara laikā tēvs atradās spaidu darbos Vācijā. Mamma Latvijā ar savu prasmi strādāt rokdarbus uzturēja četrus bērnus. Tas mums palīdzēja izdzīvot un iegūt izglītību.

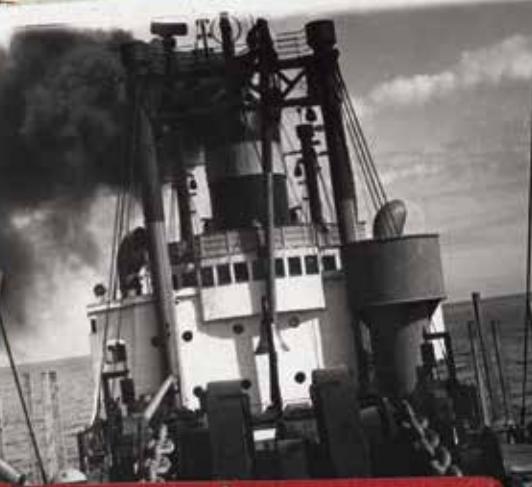
DOCUMENTS

My godmother's husband Herbert brought me to study at The Riga Technical College of the Sea Fishing Industry. Later episodes in my life are credited to the fact that I graduated from the technical college with a diploma. The next event in my life can be seen from my collection of kept documents. My working life for the next 13 years was connected with a job at sea. My first ship was the floating base *Daugava*, then a ship that was built before the First World War. Part of the salary I received is kept among my documents in banknotes of that period. The Handicraft pieces are a dear memory from my mummy. During the war father was in Germany doing forced labour. Mum earned a living for her four children with her ability in Handicraft. It helped us to survive and get an education.

Argyronotus leucostictus *stetini* *tarakatae*
diploma B Mr. 668931
/ has diploma Anderson /

Fatnisse. Psalms. 1.

2000 m.s.n.m., 1 male specimen



DOKUMENTI | biruta rodoviča

Fotogrāfija no stepes. 1962. gads, Kazahstāna. Mans mūžs nav bijis viegls. Septiņpadsmit gadu vecumā esmu spīdzināta čekas pagrabos, notiesāta un nosūtīta uz Volgas–Donas kanāla koncentrācijas nometni. Kopā ar mani izsūtīja arī manu tēvu un četrus brāļus. Kad pēc vairākiem spaidu darbos aizvadītiem gadiem mani atbrīvoja un palaida mājās, devos apciemot brāli, kurš sodu izcieta Kazahstānā. Tur iepazinu savu mūža milestību Gunāru – liepājnieku, pretošanās kustības dalībnieku. Viņam bija piespriests nāvessods, vēlāk tomēr nozīmējot darbā vara rūdas raktuvēs. Neskatoties uz grūtajiem dzīves apstākļiem, mēs 1958. gadā Džezkazganā apprecējāmies, par ko liecina laulības apliecība. Kazahstānā piedzima mūsu bērni – meita Rūta un dēls Uldis. Ir smagi atcerēties šo laiku, bet tur dzima mana ģimene.

DOCUMENTS

This is a photo taken of the steppes of Kazakhstan in 1962. My life has not been easy. At the age of seventeen I had been tortured in the cellars of the KGB, sentenced and sent to a concentration camp at Volga–Don Canal. My father and four brothers were also exiled together with me; when I was released and allowed to go home after several years spent in compulsory labour, I went to visit my brother who served his time in Kazakhstan. I met the love of my life Gunārs there – he was from Liepāja, a member of the resistance movement. He was sentenced to death, however later appointed to work at the copper ore mines. Despite the hard conditions of life, we got married in Jezkazgan in 1958; this marriage certificate verifies it. Our children were born in Kazakhstan – a daughter Rūta and son Uldis. It is painful to recall this time but my family was born there.

НЕКЕ ТУРДЛЫ КҮӘЛІК

СВИДЕТЕЛЬСТВО О БРАКЕ

Аныкт

*Родовик
Гүнэр Станислововна
1957 түнгі жыны
жылдардан
Латв. ССР
г. Даугавпилс*

Жылдардан

и баландас

Бирүнде жылда

1951 түнгі жыны

жылдардан

Наудинской облы

Латв. ССР

жекелесі 1-м-58е первого
астуана в брак (брак жекелесінде жекелесінде)
Гарта, тоңаға сабакт
сем шемесінен
босолыше жылда

жекелесінде шектіме заң дегі штабдан жекелесінде
туралы
о чек в жиле жекелесінде гражданского состояния
и брака

1958 жыл шартта 1 күн
тәнін месеке жылда

төрле штабдан тәнін жекелесінде

Просимите свидетельства о браке за

Некелеңтің шектімін жекелесінде

После регистрации брака просимите свидетельства

штабдан

жекелесінде

жекелесінде

жекелесінде

Трикотажные

Место регистрации брака

Альбомасынческие

жекелесінде

браком

берлесінде 1 . марта 1958 г.

Дате выдачи 1 . марта 1958 г.

1-ФО № 668220

Администрация Красногорского района
Красногорский районный
Земельный комитет
жекелесінде

Гүнэр



Красногорский р-н.
Городок. 1958 г.



DOKUMENTS | inta grīnberga-milzarāja

Mans vecaistēvs Pirmā pasaules kara laikā bija iesaukts vācu armijā. Viņa tēvs, karā pavadot, ieveda līdzi baznīcā reģistrētu apliecību par ģimenes stāvokli. Viņaprāt, šāds apliecinājums, ja arī nepalidzētu, tad vismaz nekaitētu dēla kara gaitās. Vectēvam karš beidzās Krievijā. Viņa karaspēka daļas vadītājs bija latviešu virsnieks, kas pirms kara beigām, zinot tā iznākumu, saviem pušiem ieteica dezertēt, bet pats izvēlējās nāvi. Astoni kareivji, pelnot iztiku ar gadījuma darbiem, mēģināja izdzīvot, lai atgrieztos dzimtenē. Reiz, kad kareivji nakšoja sienā šķūnī, viņus pamodināja dokumentu pārbaude. Virsnieks lika uzrādīt dokumentus. Pārējiem kareivjiem tādu nebija, un tikai vectēvu atbrivoja. Aizejot viņš dzirdēja septiņus šāvienus. Tēva dotā baznīcas apliecība izglābā mana vectēva dzīvību, un viņam patika mums, mazbērniem, stāstīt šo liktenīgo atgadījumu. Viņš bija joti uzstājīgs – bērni un mazbērni tika kristīti un reģistrēti baznīcas grāmatā, jo vecotēvu šāds dokuments izglābā no nāves.

THE DOCUMENT

My grandfather was drafted into the German army during World War I. When his father saw him off to the war, he gave him a parish certificate of his marital and family status with the idea that even if the certificate wouldn't help much, it would at least not harm his son during his war experiences. The war ended in Russia for grandfather. The commander of his military unit was a Latvian officer who, knowing the outcome of the war before it ended, suggested that his soldiers' desert but he himself chose death. Seven or eight soldiers did random jobs to earn a living and tried to survive in order to return to their homeland. One day, after they had spent the night in a hay barn, the soldiers were awakened for an identity check. The officer ordered them to produce documents. The other soldiers had none but my granddad was released. While leaving, he heard seven shots. The document given to him by his father saved my granddad's life and he liked to tell us, his grandchildren, about this fatal event. And he was very insistent – children and grandchildren were to be baptized and registered in the church book because grandfather was saved by a church document from death.



Iesvētīšanas dienas laicības piemīnai.

Tie, kas Kristum pieder, savu miesu ir krustā sīluši ar
kāribām un iekārošanu.

Galat. 3, 24.

Briegū, Ludvīgs Antīns

Dzīm. 1914. g. 26. septembrī v. st.

Iesvētīts 1939. / 9. jūlijā /

Lecis

Mācītājs:

Ja Vaf

DZELTENĀ FRAKA | andris freidenfelds

Šī ir tā fraka jeb apģērbs, jeb skatuves tērps, ar kuru es kļuvu, ja tā var teikt, populārs. Kā tas vareja notikt? Ir divi varianti. Vai nu pašam jāprot labi dziedāt, dejot, zīmēt, spēlēt kādu instrumentu, vai arī jāiet rotālās ar cītemi. Es izvēlējos otro variantu – rotālāties ar tautu, izveidojot krietnās mūzikas kustību *Dziesma manai paaudzei* un piesaistot šai kustībai pilnīgi visus ar balsi un bez tās. Rotāniekiem vienmēr jābūt spilgtas krāsas drēbēs. Tādēļ izvēlējos šo koši dzelteno fraku. Patiesībā izvēlēties nesanāca – kas nu bija, tas bija jāvelk mugurā. Koncerta kostīma meklējumos es tajos tālajos 90. gados satiku *Vicemis Latvija* Intu Vītolīnu, kas strādāja Rīgas Modelu namā par modeli. Viņa šādā brīnišķīgā frakā uzstājās kaut kādos šovos. Mēs bijām draudzīgās attiecībās, un viņa teica, ka var man fraku aizlietēt uz dažām reizēm televīzijā. Mums komplekcijas tolaik bija apmēram vienādas, un es tiktāl saaugu ar šo fraku, ka viņa beigās teica – ai, nēm to uz visiem laikiem! Tā ka piedod, Inta, šī fraka tagad jau ir muzeja vērtība! Ja kāds sāk strādāt tā saucamajā šovbiznesā un viņa mērķis ir kļūt vairāk vai mazāk populāram, tad viņam var palīdzēt apģērbs. Domāju, ja es tolaik būtu ģerbies mazliet neuzkritošāk, tumšāk, pelēkāk, varbūt nebūtu guvis tādus panākumus.

THE YELLOW TAILCOAT

This is the tailcoat or the stage costume, in which I became – if it can be said so – popular. How could it happen? There are two options. One could either know how to sing well, dance, draw, play some instrument, or one had to play games with others. I chose the second option – to play with people, by establishing a new movement in music: *Song for my generation* and involving absolutely everybody, either with a voice or without, into this movement. An acting role always needs colourful clothes. Therefore I chose this bright yellow tailcoat. In fact, there was not a chance to choose – I had to wear whatever I could get. During my search for a performance costume in those distant 1990s, I met *Miss Latvia*, 1st Runner-up, Inta Vītolīna who worked as a model at Riga Model House. She appeared at some fashion shows dressed in this wonderful tailcoat. We had a friendly relationship and she told me that she would lend me the tailcoat for my appearances on television. We were about the same build at the time and I grew into this tailcoat so much that, in the end, she told me: *Oh, just keep it!* So, I am sorry, Inta, but now this tailcoat is already a museum piece! If somebody starts to work in show business, and his aim is to become more or less well known, clothing may be a big help. I think that if I had worn a little less showy outfit, darker, more greyish maybe – I would not have succeeded as well.



DZIMTAS LAKATS | zane ozola

Lakats ir mans un manas ģimenes lepnumls, tam ir vairāk nekā 120 gadu. Šo lakatu septītajā dzimšanas dienā no saviem trim brāļiem dāvanā saņēma mana vecvecmāmiņa, kas dzimusī 1887. gadā, simt gadu pirms manas dzimšanas dienas. Es esmu dzimusī 1987. gadā. Lūk, un šo lakatu mana vecvecmāmiņa, kuru sauka Liza Brūveris, nodevā savai meitai, manai vecmāmiņai Austrai Freibergai, vēlāk Austrai Ozolai, kas savukārt to atdeva manai mammai Andai Ozolai. Un tā nu tas atklūvis pie manis. Šīs lielais lakats piedzīvojis daudz un brīnumainā kārtā ir ļoti labi saglabājies. Man ir aizdomas, ka tas daudzus, daudzus gadus gulējis skāpi, glīti ietīts kādās citās drēbēs. Man ir viena fotogrāfija, kurā redzama mana vecvecmāmiņa ar saviem trim brāļiem. Ja nemaldoš, tā ir iesvētību bilde. Bilde ir pabalējusi, vecvecmāmiņai rokās ir šīs lakats, un ir skaidrs, ka lakats viņai bijis milžs, ja viņa tik saudzīgi pret to izturējusies. Tikai pirms diviem gadiem, kad nomira mana vecmāmiņa, es uzzināju par tā esamību, un man tas ir kā relikvja. Lakats līdzinās noslēpumam, kas glabāts kaut kur dziļi, dziļi un pēkšņi atradies. Es tam esmu atvēlējusi goda vietu savā istabā.

FAMILY SHAWL

The shawl is a great source of pride to my family and myself; it is more than 120 years old. My great-grandma, who was born in 1887, a hundred years before my birthday, received this shawl from her three brothers for her seventh birthday. I was born in 1987. Well, my great-grandma, named Liza Brūveris, passed this shawl on to her daughter, my grandma Austra Freiberga – later Austra Ozola – who, in turn gave it to my mum Anda Ozola. And so it has been handed down to me now. This big shawl has experienced a lot and has been preserved very well, in a miraculous way. I suspect that it has been stored securely in the wardrobe for many, many years, neatly wrapped in some other clothes. I have a photo of my great-grandma where she poses with her three brothers. I could be a confirmation picture, if I am not mistaken. The picture has faded, but I can recognize how dear the shawl was to great-grandma since she is holding this shawl so carefully; as carefully as she stored it so many years. Just two years ago, when my granny passed away, I found out about its existence – it is like a relic to me. The shawl resembles a secret that has been kept deep, deep somewhere and rediscovered. I have allocated it to a place of honour in my room.



ĒVELES | sandra strēlniece

Ēveles, kas glabājas manā sētā, ir saistītas ar manu dzimtu un manu vecotēvu, kuru dzīvē nekad neesmu satikusi. Viņš ieprecējās šajā ģimenē, bija galdniekmeistars, vācietis. Izveidoja darbnīcu tepat mājās, pēc tam piedzima mans tēvs. Viņš gāja spēlēties uz to darbnīcu un tur uzauga. Kaut gan doma bija cita, sanāca tā, ka piecpadsmiņas gados viņš kļuva par cita galdnieka mācekli un tagad arī ir galdnieks. Tā kā es savam tēvam esmu vienīgā meita un dēlu viņam nav, par galdnieku es, protams, nekļuvu, bet man ir dēls, kas gāja spēlēties uz opīša darbnīcu, un viņš ir izmācījies par mēbeļu galdnieku. Stāsts turpinās ar to, ka viņam ir dēls un arī manai meitai ir dēls, man ir divi mazdēli. Tā kā tie instrumenti ir saglabājušies, tad man ir cerība, ka arods tiks turpināts un ka maniem mazdēliem patiks nodarboties ar galdnieka amatū, tāpat kā mūsu senčiem. Ceru, ka no viņiem kāds kļūs par galdnieku un strādās ar vecvectēva ēvelēm.

WOODWORKING PLANERS

These woodworking planers, kept in my yard, are associated with my family and especially with my granddad with whom I had never met in my life. He married into this family; he was a carpenter, a German. Granddad set up a workshop here at home and later, my father was born. Dad went to play at the workshop and grew up there. Although it was intended differently, it happened that at the age of 15 my dad became another carpenter's apprentice and now he is a carpenter too. Since I am dad's only daughter and he had no sons, I obviously did not become a carpenter but I have a son who went to play at grandpa's workshop and he has been trained to become a furniture maker. And the story continues... since he has a son and my daughter also has a son, I have two grandsons. By preserving these tools I hope that the family woodworking craft will be continued and that my grandsons will choose to learn the carpenters craft like our ancestors did. I hope that one of them will become a carpenter and will work with grandfather's woodworking planers.



FILMU PRESE | antra cilinska

Savas radošās gaitas sāku kā filmu montāžiste, tas bija mans pirmais darbiņš. Tolaik tā vēl bija 35 mm filmas lente, kas bija jāsaliek gabaliņu pa gabaliņam, kadriņu pēc kadriņa, lai beigās varētu ieraudzīt filmu. Man presi izsniedza kā lielu dārgumu, tas bija mans darbariks, un ar to jau bija saliktas vairākas labas filmas. Esmu ar to strādājusi pie *Vai viegli būt jaunam?* un *Krusta ceļa*. Montējot *Krusta ceļu*, prese bija man līdzī Anglijā, bet pēc atgriešanās mājās tā iegūla plauktā. Darbaholiķiem darbs iet kopā ar visām personiskajām emocijām, visu labo, visu sarežģīto, visiem priekiem un visām bēdām, to grūti no sevis nošķirt. Man šīs laiks saistās ar lielu emocionālu pārdzīvojumu, paskatoties uz šo bleķa gabalu, atceros neaizmirstamus cilvēkus un notikumus, lietas, kas man bijušas ļoti nozīmīgas.

FILM PRESS

My creative professional life started as a film editor; it was my first job. At that time, we used a 35 mm film tape work print; it had to be spliced and pasted together frame by frame, sequence after sequence – in order to see a film at the end. The editing machine was handed over to me as a treasure; it was my career tool, and I completed the final cuts of several good films with it such as: *Is It Easy to Be Young?* and *Homeland*. While editing *Homeland*, the editing machine was with me in England but was embedded onto a shelf when I returned. A workaholic perception of work brings a whole spectrum of emotions together ranging from the good to the complicated not excluding joys and sorrows; hard to separate from one's personal identity. I recall my film-editing time as one filled with overwhelming experiences; when looking upon this metal device today, I remember unforgettable people and events and special memories that still mean a lot to me.



FOTOALBUMS | edmunds tardenaks

Mūsu ģimeni 1949. gadā izsūtīja. Kad kolhoza bezvērtīgo darba dienu vietā sāku pelnīt naudu, nolēmu mēģināt fotografēt. Iegādāju stikla plašu aparātu *Fotokor*. Ar literatūru un sūkumiem palīdzēja vecie draugi no radio un fizikas pulciņa Bauskas vidusskolā. Lieta aizgāja. Tas uzlaboja ģimenes materiālo stāvokli. Sen jau mazbērni sadalījuši detaļās visus vecos fotoaparātus. Bet kā piemiņu joprojām glabāju savu simtu liktenībiedru fotogrāfijas, kas tapušas izsūtījuma gados.

A PICTURE ALBUM

Our family was exiled in 1949. When I started earning money instead of spending worthless working days at the collective farm, I decided to try making photos. I bought a glass plate device called *Fotokor*. My old friends from the radio and physics hobby group at Bauska Secondary School helped find the instructions and details. The affair was a success. It improved the financial situation of the family. Since then, the grandchildren have split all the old cameras into parts in a long time span. But I still keep, as a memory, the photos of my hundred fate-mates, made during exile years.

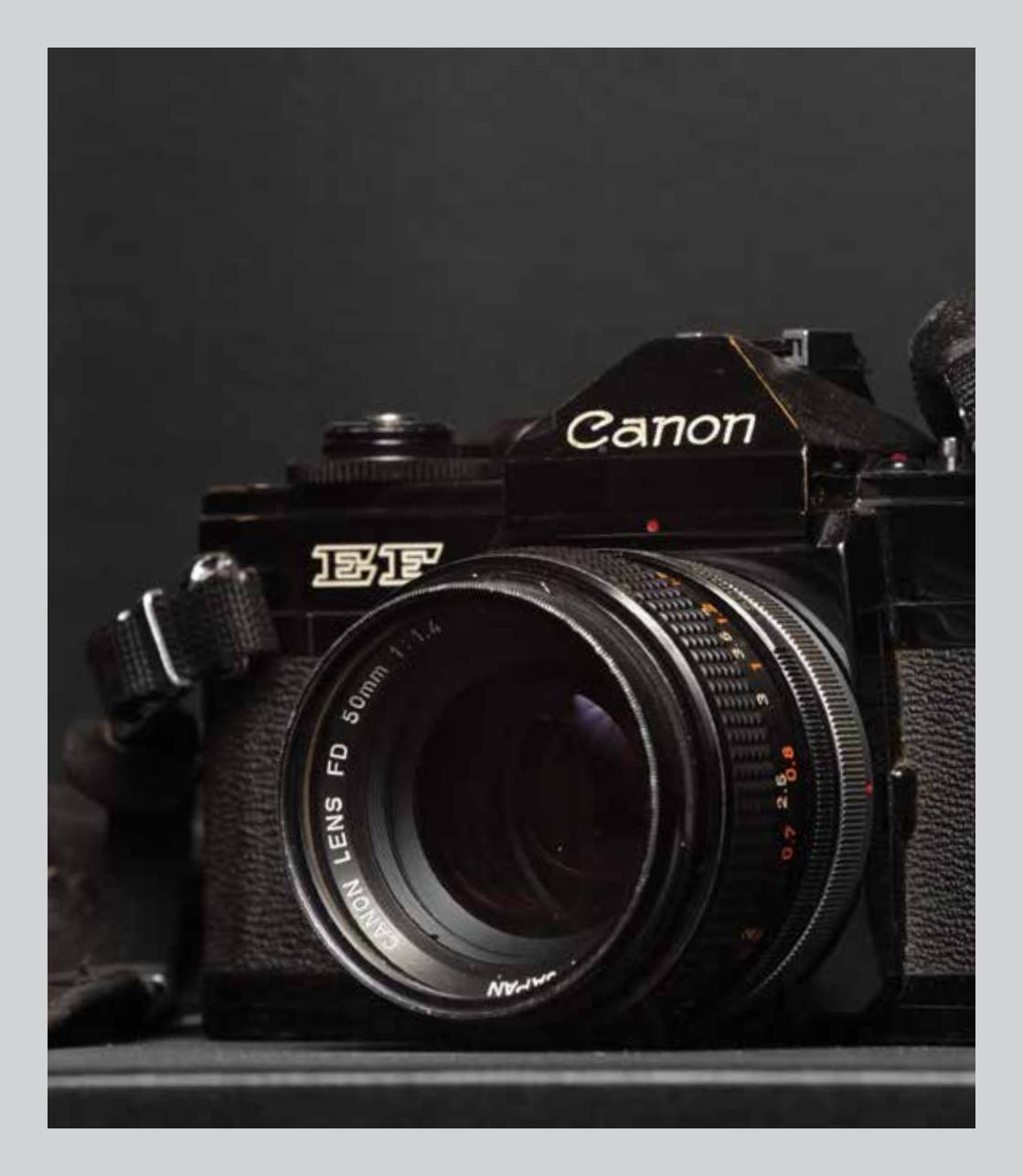


FOTOAPARĀTS | aivars liepiņš

Pie fotokameras *Canon EF* tiku vēl padomju laikā, pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados. Tā bija mans galvenais darbarīks. Apbrīnojama kamera, uz kuru vienmēr varēja paļauties. Tā ļāva man uzņemt iecerētos kadrus tālu aiz polārā loka, meklējot izsūtīto latviešu pēdas ziemeļos, arī Diksonā, no kurienes ekspedīcijas soļo kājām pāri Ziemeļpolam uz Kanādu. Mana kamera darbojās arī 50 aukstuma grādos. Ar šo kameru biju Novokuznečkas oglu šahtās un fiksēju atmodas laika notikumus Latvijā, strādājot laikrakstā *Atmoda*. Kamera ir *Baltijas ceļa* aculieciniece, tā redzējusi Ķenīna pieminekļa demontāžu un padomju armijas izvešanu. Vēlāk tā man bijusi līdzī, kad strādāju karstajos punktos ārpus Latvijas un tepat. Šis fotoaparāts man ir īpaši dārgs – ar to daudzkārt esmu fotografējis cilvēkus, viņu dzīvi, sapnus un cerības.

C A M E R A

I managed to get my camera, a *Canon EF*, still in soviet times in the 1980s. It was my main tool at work. It's an admirable camera and you could always rely on it. Thanks to this camera I managed to take pictures that I yearned to take, far behind the Polar circle when looking for traces of exiled Latvians in the North as well as the Dixon Entrance from where expeditions go by foot across the North Pole to Canada. The camera worked even at 50 degrees below zero Celsius. I went with this camera to Russia, to photograph coal mining at Novokuznetsk; and captured events of the Awakening times in Latvia while working for the newspaper *Atmoda* (Awakening). The camera has witnessed the *Baltic Way* and has seen the dismantling of Lenin's monument but also the withdrawal of soviet troops. Later, it was essential to my work in the hot spots outside Latvia and also right here. This camera is especially precious to me – the best equipment to photograph people – their lives, dreams and hopes.

A close-up, low-angle shot of a Canon SLR camera body and its attached FD 50mm 1:1.4 lens. The camera body is black with the word "Canon" printed in white script on the top right. On the left side of the body, the "EF" lens mount is visible. The lens itself is black with silver accents. The text "CANON LENS FD 50mm 1:1.4" is printed around the front element, and "MAN" is printed at the bottom of the lens. The aperture ring on the lens has markings for f/1.4, f/2.0, f/2.5, f/3.5, f/5.6, f/8, and f/11. A hand is partially visible on the left, gripping the camera body.

Canon

EF

CANON LENS FD 50mm 1:1.4

MAN

0.7 2.5 0.6





FOTOGRAFIJA | gunārs binde

1967. gadā Rīgā notika starptautiska fotoizstāde, arī es biju žūrijā. Augstāko novērtējumu piešķirām somu fotografā darbam, kas tolaik Padomju Latvijā nebija atbalstāma rīcība. Pēc tam manai darbibai tika pievērsta pastiprināta uzmanība no čekas puses. Biju ļoti satraucies un nolēmu, ka situācija kaut kā jāglābj. Kādu dienu iegāju grāmatnīcā, ko dēvēja par *Politisko grāmatu* un ieraudzīju uz letes Lenīna marmora busti, kurai pie pamatnes vijās zaļš telpaugs. Nofotografēju un 1968. gadā ar šo fotogrāfiju, kurās nosaukums bija *Lenins dzīmis pavasarī*, piedalījos Tautsaimniecības sasniegumu izstādē Maskavā. Fotogrāfija ieguva pirmo vietu, un es saņēmu medaļu *Par sasniegumiem tautsaimniecībā*. Tā es izglābu savu ādu.

PHOTOGRAPHY

In 1967 an international exhibition of photography took place in Riga and I was among the jurors. We awarded the highest prize to a work by a Finnish photographer, which was not a wise decision in Soviet Latvia. Afterwards, the KGB expressed increased interest in my activities. I was very concerned and decided that the situation needed saving somehow. One day, I walked into a bookshop and noticed a marble bust of Lenin with a green indoor plant twining about its stand. I took a picture of it and participated at the Exhibition of Achievements of the National Economy in Moscow with this photo titled *Lenin was Born in Spring*. The photograph won first prize and I received the *For Achievements in the National Economy Medal*. This is how I saved my skin.



GRĀMATA | zaiga un māris gaiļi

Ja neskaita mūsu bērnus, tad šis bija pirmais projekts, ko mēs radījām kopā. Grāmata 1987. gadā tika izdota Latvijā 50 000 eksemplāru, kļuva par bestselleru un tūlit pazuda no veikalu letēm. Cilvēki zina mūsu grāmatu, un tā uz mums atstājusi ievērojamu iespādu. Ar šo grāmatu mēs sākām kaut ko darīt kopā, un mums mainījās skats uz dzīvi un tās norisēm. Varētu teikt, ka ar šiem 50 000 eksemplāri, tātad ar savu kopīgo darbu, mēs Latvijā kaut ko tajā laikā izdarījām. Kā tas notika? Zaiga zīmēja, es mocijós ar rakstīšanu, un mēs sapratām, ka kopīgo dzīvi vislabāk veidot, laiku pa laikam veidojot kopīgas lietas. Kad mēs ar Māri apprecējāmies, sākām ar dzīvokļa iekārtošanu, kā jau visi, paši taisījām mēbeles, naudas nebija, materiālu nebija, un tā mēs tiešām domājām, ko ar slotas kātiem, putuplastiem un poroloniem var izdarīt. Pēc tam gribējām dalīties savā pieredzē. Šī grāmata arī faktiski atrisināja mūsu ģimenes problēmas. Mums bija trīs bērni, vētraina dzīve, daudz darba, un bijām tā kā sadomājuši šķirties, bet iesāktā grāmata mūs atkal saveda kopā. Tā iznāca, kad mums bija kādi 35 gadi un bērni bija mazi, bet tas viss bija tādā skaistā kopīgā darbā.

A BOOK

Except for our children, this was the first project that we created together. The book was issued in Latvia in an edition of 50 000 copies in 1987; it became a bestseller and disappeared from the shop counters straight away. People knew our book, and it had a significant impact on us. With this book we started to do things together, and our view of life and its processes changed. It could be said that we changed something in Latvia at that time by those 50 000 copies, but also by our shared work. How did it happen? Zaiga drew, and I tormented myself over writing it. We realized that it was best to create family bonding in our life by sharing projects from time to time. When Māris and I got married we started by furnishing our apartment as everybody did. We made our furniture ourselves; we did not have money, materials, and so we invented what we could by using broomsticks, foam plastic and porolone. Afterwards, we wanted to share our experiences with others. This book actually solved our family problems as well. We had three children, a passionate life, lots to do, and we were thinking of divorce, but the book we had started brought us together again. It was published when we were about 35 and our children were small, but it all evolved by sharing beautiful projects.

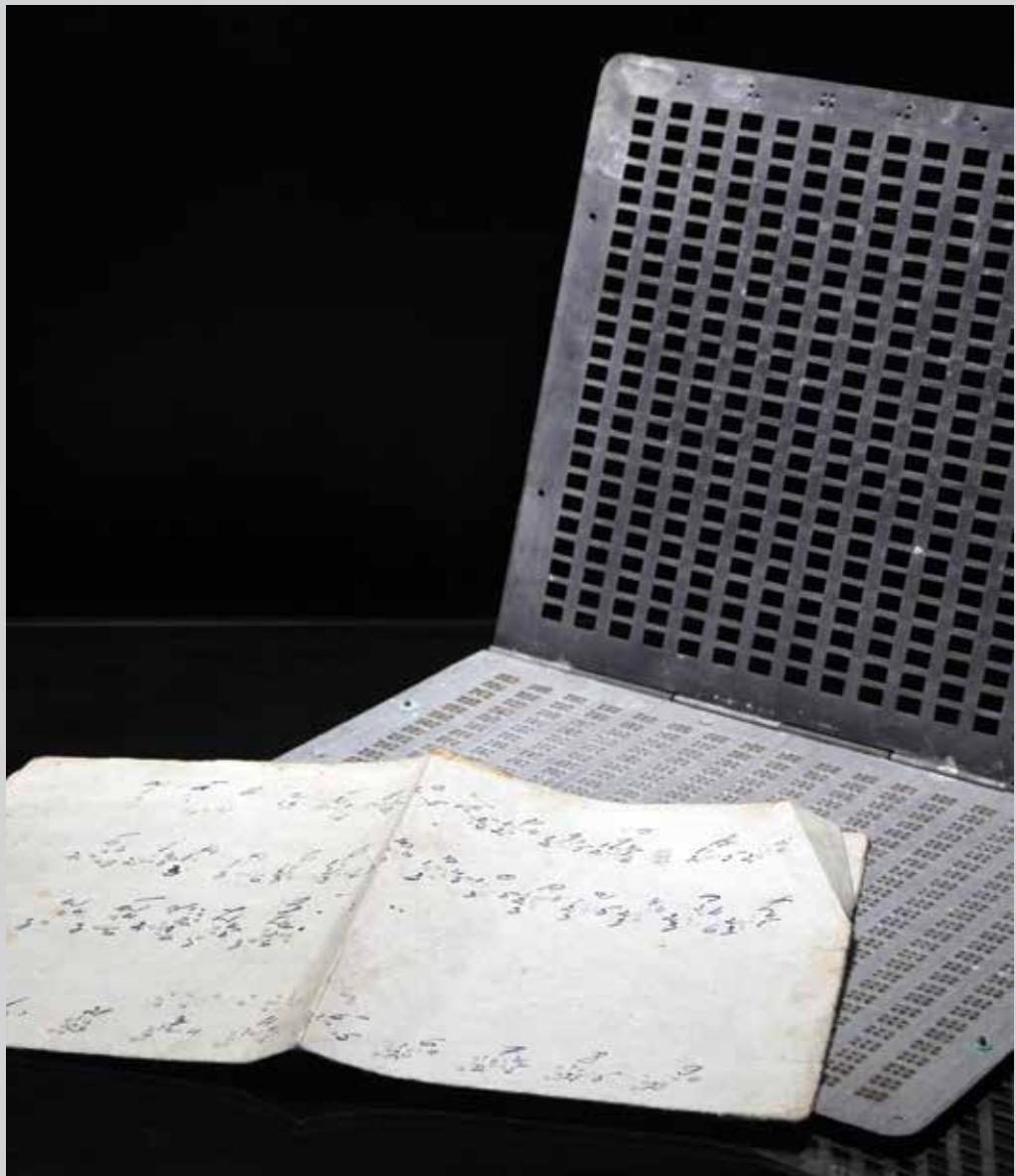


GRĀMATA BRAILĀ | anita plavniece

Kad man bija pieci gadi, mana mammīte Zenta strādāja pie neredzīgo braila rakstā rakstīto darbu tulkošanas. Tā kā darbs viņai bija vakaros, es bieži pēc bērnudārza viesojos viņas darbavietā. Atmiņā palicis, ka kolektīvs tur bija neliels, bet ļoti draudzigs. Par to laiku un manu mammu saglabājušās vissiltākās atmiņas. Mantojumā man palikusi braila raksta grāmata. Tā man ir pilnīgi nesaprotama, bet ļoti miļa piemiņa no manas māmiņas.

BOOK IN BRAILLE

When I was five years old, my mummy Zenta worked as translator of books written in Braille. Since she worked in the evenings, I often stayed at her office after kindergarten. I remember that the translator collective was small there but very friendly. I have the warmest memories about that time and my mum. I have inherited the Braille book. It is completely incomprehensible to me, but a very dear memory from my mummy.



H O K E J A K R E K L S | māris gorbunovs

Artūrs Irbe | Nr. 1 | Vārtsargs | Latvijas izlase (1993–2006)

Šajā kreklā Artūrs Irbe piedalījās 2002. gada Ziemas olimpiskajās spēlēs Soltleikositijā, kur Latvijas hokeja izlase izcīnīja devīto vietu. Kopumā Latvijas izlases sastāvā Irbe aizvadījis 65 spēles, vidēji spēlē ielaižot 2,5 ripas. Savas aizņemtības dēļ Nacionālajā hokeja līgā viņš ne vienmēr spēja palīdzēt Latvijas izlasei. Savukārt, kad bija iespēja, pie pirmās izdevības steidza palīgā valstsvienībai. Latvijas hokeja izlases sastāvā piedalījies deviņos Pasaules čempionātos, kā arī divās Olimpiskajās spēlēs. Pirms Latvijas neatkarības atgūšanas Irbe paspēja divus Pasaules čempionātus aizvadīt arī PSRS izlases sastāvā, abas reizes izcīnot čempiona titulu. 2009. gada nogalē leģendārais hokejists uzņemts IIHF Slavas zālē.

HOCKEY SHIRT

Artūrs Irbe | No. 1 | Goal keeper |
Latvian National team (1993–2006)

Artūrs Irbe, wearing this shirt, took part in the Winter Olympic Games of 2002 in Salt Lake City where Latvian National team won ninth place. Irbe has played a total of 65 games within Latvian national team, on average letting in 2.5 pucks per game. Due to his full schedule at the National Hockey League, he could not always help the Latvian national team. However, upon opportunity, he never hesitated to help the Latvian national team the first chance he got. He has participated in nine World Championships, and took part in two Olympic Games with the Latvian national hockey team. Before Latvia regained its independence, Irbe managed to play two World Championships with the USSR team, both times winning the Champions Title. At the end of 2009 the legendary hockey player was inducted into the IIHF Hall of Fame.



IZZINA. Stāsts par kāzu kleitu | terēze glušenkova-teivāne

Rīgas pilsētas Dzimtsarakstu nodalā izsniepta *Rakstiska ziņa* apliecina, ka 1941. gada 23. jūnijā Rīgas Sv. Alberta baznīcā salaulāti Teivāns Ādolfs un Kokina Leokādija. Pāris pieņēmis kopīgu uzvārdu Teivāns. Mani vecāki bija visu sagatavojuši laulibām – sākot ar līgavas tēru un beidzot ar mielastu. Bet, tā kā iepriekšējā dienā bija sācies karš, laulibas notika ļoti kļusi un vienkārši – mamma pat neuzvilka balto kāzu kleitu. Tā gadiem ilgi karājās skapī līdz manām iesvētībām 1951. gada vasarā. Tad no šīs kleitas mamma sašuva kleitu man, un tā ir iemūžināta manā iesvētību fotogrāfijā.

A CERTIFICATE. The story about a wedding-dress

A written certificate at Riga City Registry Office confirms that on June 23rd, 1941, at Riga St. Albert Church, Teivāns Ādolfs and Kokina Leokādija were joined in marriage. The married couple adopted the common surname of Teivāns. My parents had prepared everything for the wedding – beginning with the bride's dress and ending with the wedding meal. Since the day before the war had started, the wedding was quiet and a modest event; my mom didn't even put on her wedding dress. It was kept in a wardrobe for many years till the time of my confirmation in the summer of 1951. Then, my mum made a dress for me redesigning her wedding dress; it has been captured in my confirmation photograph.



IZKĀRTNE | olga šilova, gļebs pantelejevs

Izkārtne 90. gadu sākumā atradās pie kūdras briķešu veikala durvīm Lielupē. Uzraksts liecina par darba laiku un intensitāti – vienu reizi nedēļā no 9.00 līdz 17.00. Šodien ēkā strādā tēlnieki Olga Šilova un Gļebs Pantelejevs. Plāksne saglabāta kā unikāla laikmeta liecība un atgādinājums par laimīgu sakritību, ka ēka kļuva par mūsu tēlniekus darbnīcu.

SIGNBOARD

In the beginning of the 1990's, the signboard hung at the door of the peat briquette shop in Lielupe. The sign bears witness to the working hours and intensity of labour: once a week from 9:00 till 17:00. Today, the sculptors Olga Šilova and Gļebs Pantelējevs are working in the same building. The signboard plate has been kept as a unique trophy of a bygone age and a reminder of that lucky coincidence of evolving into our sculptors' workshop.

VEIKALS ATVĒRTS
МАГАЗИН ОТКРЫТ

НР.
С



ЛІДЗ
ІІІ



ПЕРВ.
ЧАС.

Primdien
Ланцеральник



KAKLAROTA | inga fricleja

Pirmā pasaules kara laikā vectēvs uzmeistaraja kaklarotu vecmāmīnai no zirga astriem. Pirms gadsimta dāvinātā rota saglabāta visus šos gadus, tā man ir kā liecība par to, ka arī grūtos laikos un smagos břīžos jāmāk iepriecināt savus tuvākos un priecāties pašam.

A HANDMADE NECKLACE

During the First World War, grandfather made a necklace for granny from horsehair. This unique handmade piece, given hundred years ago, has been treasured for all those years. It is evidence that one can enjoy knowing how to please his dearest one even in difficult periods and heavy moments in life.



KAPEIKA | agra straupeniece

Biju tikko pabeigusi vidusskolu un ieradusies galvaspilsētā mācīties. Tehnikuma ballē kursabiedrs uzaicināja uz kafiju un, kā gadījās, kā ne – laikam jau sarunu temats bija jāmeklē –, mēs sākām pētīt izdoto naudas atlīkumu. Tājā atradām 1961. gadā izkaltu pieckapeiku. Es togad sāku iet pirmajā klasē! *Tad tā būs tava laimes kapeika*, kursabiedrs nosmējās, ietina kapeiku apēstas konfektes papīriņā un iespieda man rokā. Pirmajā sesijā jutos diezgan biedējoši – tolaik eksāmeni bija mutiski, bargas komisijas priekšā – un, pēc melnās maģijas priekšrakstiem, pieckapeiku ievietoju kurpē. Patiešām arī paveicās. Tā kapeikas maģija man kļuva par jaunu, neizpaužamu rituālu. Kā pienāca eksāmens, tā man kreisās kurpes papēdī pieckapeika. Šķiet, ka tas līdzēja, jo gan tehnikumu, gan institūtu pabeidzu ar teicamām atzīmēm. Tā kapeika man vēl tagad ir, ievīstīta saplīsušā konfektes *Rēbuss* papīriņā.

COIN

I had just finished secondary school and arrived in the capital city of Riga to begin my studies. At a vocational school party a course mate invited me for a coffee, and as it sometimes happens when you run out of things to say, we started examining the change given to us. Among the coins we found a five-kopeck coin made in 1961. That was the year went I started first grade! "Then it will be your lucky coin", my course mate laughed and wrapped the coin into a candy paper pressing it into my hand. During the first examination period – in those days exams were oral in front of a stern commission and I remember I felt fairly intimidated! – using the rules of black magic I put the five-kopeck coin in my shoe. And I was indeed lucky. My magic five-kopeck coin became my new ritual not to be revealed to anyone. During each exam I had the coin in my shoe. And it seems to have helped me; I graduated both from the vocational school and the institute with flying colors. I still have the coin, saved in chocolate candy wrapping paper.



KAROTES | arvīds paegle

Mūsu ģimene 1949. gada 25. martā nokļuva izsūtījumā Tomskas apgabalā. Vasaras laikā skolēni no 4. klases tika nodarbināti kolhoza darbos, siena plavās, dzīvniekiem barībā izmantojamo slotiņu siešanā u.c. Tālajās sienā plavās strādniekiem gatavoja pusdienas uz vietas. Visiem bija līdzi karotes. Mums, dažiem zēniem, nebija nekā, bet ēst gribējās. Starp mums bija arī kāds vecs vīrs – Kārlis Ozoliņš, kurš, to redzēdams, parādīja puikām, kā no malkas pagales izgriezt karoti ar parastu nazi. Tā sākās mana aizraušanās ar karosu izgatavošanu. To daru vēl joprojām. Tas man jau ir asinīs. Tikko redzu kādu koka gabalu, sētas mietu, galda vai krēsla kāju, tūlit pat jau funktierēju, kāda tur karote varētu sanākt.

SPOONS

On March 25th, 1949 our family got exiled to Tomsk region. During the summer time students from the 4th grade were expected to do collective farm work: at hay meadows, tying up whisks for animal feeding, etc. While at the far hay meadows, the workers made dinner on the spot. Everybody had brought along spoons. Some of us, boys, did not have anything along but we wanted to eat. There was an old man among us – Kārlis Ozoliņš, who saw our problem, so he showed us boys how to carve a spoon from firewood with a simple knife. And so my passion for making spoons began. I still do it – it is already in my blood. As soon as I see a piece of wood, a pole from a fence, a table or chair leg, I start thinking straight away what kind of spoon could be made out of that.



KASTĪTE | anda plukše

Šo vairāk nekā 100 gadu veco vēstujkastīti esmu mantojusi no tēva – bibliogrāfa un literatūrvēsturnieka Viļa Ambainja (1911–1960). No bērniņas atceros nostāstu, ka kokgriezumiem rotāto kastīti ar vecāmamma monogrammu LB uz vāka viņai uzdāvinājis tēvs pēc tam, kad 1905. gada revolūcijas laikā soda ekspedīcija sadedzinājusi visu ģimenes iedzīvi. Vecāmamma mums mantojumā atstāja savas mīlestības vēstules no Teodora, ar kuru bija iepazinusies kāzās 1909. gada pavasarī. Rudenī puisi iesauca cara armijā un aizsūtīja uz Vladivostoku. Vecāmamma nesagaidīja mīloto un apprečēja 30 gadus vecāku atraitni ar bērniem. Teodors par to rakstīja: *Būtu Jūs senāk bildinājis, bet neuzdrošinājos – man vēl trīs gadi jādienē.* Vecais vīrs pēc astoņiem gadiem nomira un vecāmamma atkal apprečēja atraitni ar maziem bērniem. Tā mana vecmāmiņa pie dzīvošanas ar jaunu vīru netika. Kastītē arī es glabāju savas mīlestības vēstules no puiša, kurš dienēja padomju armijā un kuru es tā arī nekad nesatiku. Vēstules gan neesmu saglabājusi, palicis vienīgi foto, kā atgādinot: dzīvē viss atkārtojas un reiz jau ir bijis.

BOX

I inherited this – more than a hundred years old – mailbox from my father, a bibliographer and literary historian Vilis Ambainis (1911–1960). From the stories of my childhood I remember that this wood-carved mailbox with grandmother's monogram LB was presented to her by her father after a penal expedition had burnt down all the family belongings during the 1905 revolution. After grandmother died, we received letters written to her by a young Latvian man named Teodors whom she had met at a wedding in the spring of 1909. In autumn, the young man was called up into the army and sent to Vladivostok from where the subsequent love letters arrived. Grandma did not wait for Teodors to return from the army and in June 1910 married a thirty years older widower with children. When he heard about it, Teodors wrote: "I would have proposed to you earlier but I did not dare – I have to still serve in the army for three years". Her first husband died after 8 years and grandma married another widower with small children. Thus, in her kindness, she never got to live with a young man. I keep my letters in a box too; among them there used to be a love letter from a young man who served in the army and whom I never met. I have not kept the letter though; there is only a photo and an instinctive feeling that everything in life is repeated and has happened some time before.



K A S T Ī T E | pēteris krilovs

Šo kastīti, atrodoties izsūtījumā Sibīrijas lēgerī Tomskas apgabalā, izgribis mans vecaistēvs Mārtiņš Kalniņš. Pirms kara viņš savā fabrikā Daugavgrīvas ielā ražoja sadzīves kīmiju, par ko arī ģimene tika izsūtīta. Vecaistēvs tika ievietots darba lēgeri, bet vecomammu ar bērniem nomitināja dažādās sādzās. Visi, par laimi, izdzīvoja un atgriezās Latvijā 1947. gadā.

LITTLE BOX

This little box was carved by my grandfather Mārtiņš Kalniņš while being in exile at the Tomsk region Siberia camp. Before the war he manufactured household chemicals at his factory on Daugavgrīvas Street, which was the reason that the family was exiled. Grandfather was placed into a work camp while grandma with the children were settled in different villages. Luckily, everybody survived and returned to Latvia in 1947.



KAŽOKS | gints grūbe

Kad manam tēvam bija 8 mēneši, viņu 1949. gada 25. martā izsūtīja uz Sibīriju, Tomskas apgabala Čajas rajonu. Ģimene no izsūtījuma atgriezās Latvijā 1957. gadā, vecvectēvs nomira Sibīrijā. Uz kapiem, kur viņš tika apglabāts, it kā esot uzcelts kaut kāds kultūras nams. Tēvs stāstīja, ka 1957. gadā, braucot atpakaļ ar vilcienu un šķērsojot Latvijas robežu, vīrieši vagonā piecēlušies kājās. Vienīgā lieta, kas no Sibīrijas saglabājusies, ir šis kažoks, ko ģimene veda sev līdzī. Tas bija vecvectēva kažoks. Un man šķiet, ka mans pirmsais Ziemassvētku vecītis bija ieģēr茨 šajā Sibīrijas kažokā.

FUR COAT

When my father was an 8 months old baby, he was exiled to Siberia on March 25th, 1949 to Tomsk Region, District of Chay. In 1957, our family returned from exile, but without great-grandfather – he died in Siberia. They say that some sort of community centre was built later on the graveyard where he was buried. Father told us that in 1957, upon returning back by train and crossing the border of Latvia, the men in the carriage had stood up. The only thing we kept from Siberia is this fur coat that the family carried with them on the way back. It was the fur coat of great-grandfather. In a dim memory, it seems to me that my first Santa Claus was dressed in this Siberian fur coat.



KĀRTIS | marija bērziņa

Kārtis man ir ļoti, ļoti mīla piemiņa no vecvecākiem. Vecaitēvs nomira, kad man bija desmit gadi, bet viņš mani iemācīja spēlēt kārtis. Es vēl atceros, kā opis mani uzsēdināja uz sava apāļā vēdera un lika *pasjansu*. Mums, bērniem, viņš mācīja tās godrās spēles, nevis *durakus* vai *cūkas*. Mēs ar brālēniem pratām *pokeru* un *tūkstoti*. Reizēm amzierēšanās nolūkā paspēlējām *melno Pēteri* un *ēzelus*, un mums bija ļoti nopietni spēļu pieraksti, kā pieaugušajiem. Un spēlējām mēs pēc visiem noteikumiem. Kāršu spēles mūs iemācīja domāt, tā bija tāda ļoti nopietna lieta. Te nav pilna kava, visticamāk, kādreiz kaut kur sitot galddā vai aiz dusmām metot, pārējās kārtis aizlidojušas zem gultas vai zem skapja, un nav vairs atrudamas. Bet tās, kas ir, – tās nākušas no bērnības, un tur glabājas mans bērnības zemes skaistuma noslēpums.

CARDS

These cards are a very, very dear memory from my grandparents. Grandfather died when I was ten but he taught me to play cards. I still remember how grandpa seated me on his round tummy and played solitaire. He taught us, the kids, how to play those wise games, not *idiots* or *pigs*. My cousins and I could play *poker* and *thousand*. Sometimes, just for fun, we played *black Peter* and *donkeys* and we had very serious notes of the games, just like adults. In addition, we followed all the playing rules. Card games taught us to think; it was such a earnest thing. A full deck is gone: most probably the other cards have flown e the bed or wardrobe, or by thumping on the table somewhere or throwing them in anger, and cannot be found anymore. But those, which are left, remain from my childhood, and the secret of the beauty of my *childhood wonderland* is being kept there.



KĀZU BŁODA | daira ābolīņa

Sešstūru baltā māla bļoda mūsu dzimtā ir ilgdzīvotāja, un tai ir īpaša nozīme laulības stiprināšanā. Rīgā darinātais traiks ir gandrīz simtgadigs, un to uz kāzām manai mammai Vairai 1962. gada 4. augustā uzdāvināja mūsu radu tante, krusttēva sieva Olga Strīpniece. 15 gadus pēc kara greznas kāzu dāvanas veikalos nopirkt neverēja un nebija arī, par ko. Dāvināja sava pūra greznākos priekšmetus, nemaz neslēpjot, ka tie lietoti jau gadu desmitiem. Savukārt laipnā dāvinātāja Olga bļodu bija saņēmusi no vīramātes savās kāzās divdesmitajos gados, kad zupas trauks bija daļa no lielas, greznas servīzes. Gadu gaitā tas vienīgais bija palicis nesaplīsis. Es, Daira Ābolīņa, šo balto, jau laika zoba kutināto un nomazgāto virtuves skapja relikviju saņēmu kāzās no savas mammas 2000. gada 17. jūnijā. Goda vārds, mēs tajā joprojām taisām gurķus ar krējumu un izturamies saudzīgi, lai mana meita Elza Eliza to varētu saņemt dāvanā savās kāzās. Nevienā ģimenē, kurai piederējusi baltā bļoda, nav šķirta laulība.

WEDDING TUREEN

A sixteen-angle, white clay tureen had the longest life in our family and has a special role in strengthening marriage. The vessel, made in Riga, is almost a hundred years old and was given to my mom Vaira on August 4, 1962 as a wedding present by our aunt, godfather's wife Olga, 15 years after the war. It was impossible to buy luxurious wedding presents in the shops and there was no money for them. They chose presents from the most luxurious objects from one's own dowry without even concealing the fact that they had already been used for decades. Olga had received this tureen from her mother-in-law as a wedding gift in the 1920s when this soup bowl was part of big, ornate set and remained the only unbroken one in the course of time. I myself received this white – worn and washed by time relic – from the kitchen cupboard of my mother at my own wedding on June 17, 2000. Upon my word, we still make cucumber salad in it with sour cream and treat it carefully so that my daughter Elza Eliza could receive it as a present at her wedding. No one in the family with this tureen in their possession has ever been divorced.



KĀZU KURPES | egija eglīte

2011. gada 23. jūlijjs, Otava, Kanādas galvaspilsēta. Ir karsta vasaras diena, sēžu balsošanas iecīrknī Latvijas vēstniecībā un pieņemu cilvēkus, kas nākuši nodot balsi referendumā par Saeimas atlaišanu. Esmu šeit ieradusies pavismesen no Latvijas. Ģimene, mājas, draugi – tālu prom. Te manā priekšā nosēžas garš, tumšmatains jauneklis, žilbinoši smaida, sniedz savu pasi un saka: *Matīss ieradies balsot*. Lai gan tas brīdīs bija kā zibens spēriens no skaidrām debesīm, tobrīd vēl nevarēju iedomāties, ka Kanādā dzimušais, staltais latviešu puisis pēc gada būs mans vīrs. Apprecējāmies Kuldīgā. Šajās kurpēs es dejoju kāzās. Tagad abi dzīvojam Rīgā. Atskatoties uz notikumiem, Matīss vēl tagad mēdz sacīt, ka Latvijā ir bijis divas reizes – 2008. gadā uz Dziesmu svētkiem un 2012. gadā – pats uz savām kāzām.

WEDDING SHOES

The 23rd of July 2011, in Ottawa – the capital of Canada. It is a hot summer day; I am sitting at the voting station at the Embassy of Latvia receiving people who have arrived to give their vote in the referendum on the Latvian parliamentary dissolution. I have arrived here just recently from Latvia. My family, home, and friends – all are far away. Suddenly a tall, dark-haired young man sits down in front of me, smiles dazzlingly, presents his passport and declares: "Matīss has arrived to vote". Although that moment was like a thunderbolt from a clear sky, I could not imagine at the time that this Canadian-born, slender Latvian young man would be my husband after a year. We got married in Kuldīga. I danced in these shoes at the wedding. Now we both live in Riga. Looking back at the events, Matīss still tends to say that he has been to Latvia twice – in 2008 for the Song festival and in 2012 – for his own wedding.



K O F E R I S | agita lieldidža

1991. gadā Liepājas teātra dziedošie aktieri *10 kungi no Liepājas* viesojās ASV. Viņu vidū bija arī Valdemārs Zandbergs. Pēc koncertiem viņiem bija sadāvināti suvenīri. Zandbergam somas bija jau pilnas un nebija vairs, kur tos likt. To redzēja 90 gadus vecā saimniece, pie kurās aktieri nakšņoja. Viņa uzdāvināja aktierim savu veco koferi, teikdama: *Ar šo koferi 1939. gadā no Liepājas ar ģimeni emigrējām uz Zviedriju, tad uz Vāciju, tad uz Austrāliju un visbeidzot uz Ameriku. Man pašai vairs neiznāks atbraukt uz Latviju, lai vismaz mans ceļabiedrs – koferis – atgriežas dzimtenē.* Šodien koferis kalpo leļļu teātra *Maska* rekvizītu pārvadāšanai.

A SUITCASE

The actor – singer ensemble of the Liepāja Theatre, *10 Gentlemen from Liepāja*, did a tour of the USA In 1991. Among them was Valdemārs Zandbergs, a beloved Latvian stage actor. The ensemble received souvenirs after the concerts from appreciative audiences. Zandbergs had full bags and could not find more room to put them all. Their 90 year old hostess, who housed the actors, noticed his dilemma. She gave him her old suitcase and said: "In 1939, my family and I used this suitcase to emigrate from Liepāja to Sweden, then on to Germany, Australia and finally to America. I won't be able to return to Latvia myself anymore, so at least my travel mate – my suitcase will return to my homeland". Today the suitcase encases the props for the puppet theatre transports.



KOFERIS | alfrēds suipe

Es ļoti mīlēju savu Dzimteni, tā nokļuvu Krievijas Tālajos Ziemeļos – urāna šahtās. Tas bija smagos apstākļos pavadīts laiks, kas saistīts ar neaprakstāmi smagu darbu un bezcerigām mocībām. Kad Krievijas lielais vadonis Stalins nomira, domāju, ka viss mainīsies, būs savādāk. Un laiks, kuru vairs nespējām sagaidīt, patiešām pienāca. Mūs atbrīvoja no katorgas, un mēs, neticami laimīgi, varējām braukt mājās, uz mīlo Dzimteni. Koferi mājās braukšanai nagloju pats, katrā nagliņā ir savilpojums un spārnota sajūta par atgriešanos Dzimtenē.

A SUITCASE

I loved my Fatherland a lot, but fate decreed it that I found myself in the Far North of Russia – in the uranium mines. It was time spent experiencing heavy conditions, associated with indescribably hard work and hopeless torture. When the *great leader of Russia* Stalin died, I thought that everything would change and be different. During this time we could no longer wait for what actually came. We were released from hard labour and, being incredibly happy, could go home to our dear Fatherland. I nailed the suitcase for returning home myself; there was an excitement and winged feeling about returning to my Fatherland buried in every single nail.

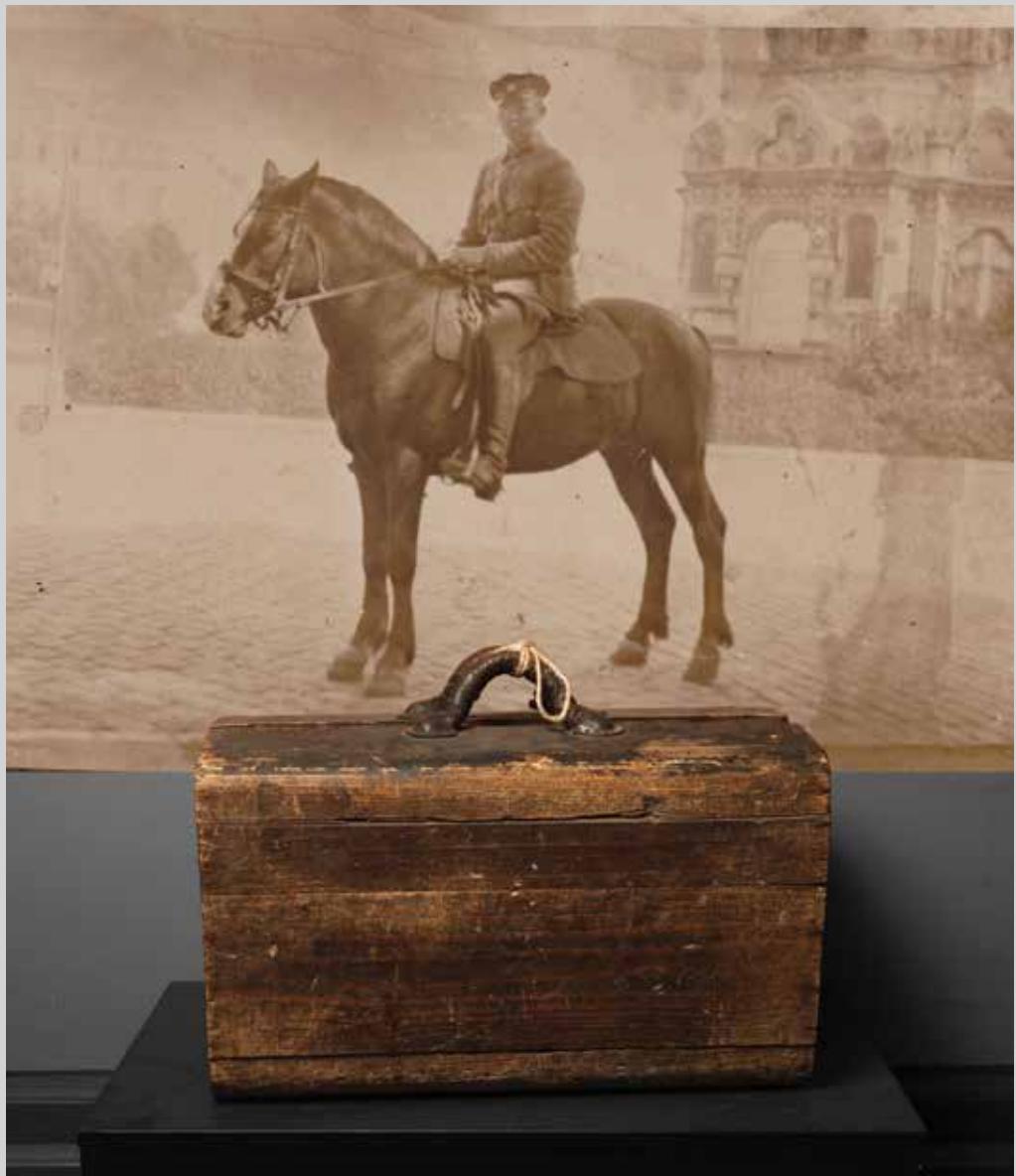


KOKA KOFERIS | vilma anna bušmane

Mans tēvs bija dižkareivis, Latvijas Brīvības cīņu dalībnieks, 2. Cēsu baterijas kareivis Antons Brūveris (1900–2004); no 1918. līdz 1920. gadam viņš izbraukāja grūtos kara celus no pirmajām kaujas kristībām pie Cēsim, pie Juglas, Rīgā, Olainē, Jelgavā, Lejaskurzemē un Latgalē. Rīgā baterija atgriezās pēc miera līguma noslēgšanas ar Padomju Krieviju, 1920. gada 25. oktobri. Cīņās pret vāciešiem, bermontiešiem un lieliniekiem kareivim līdzi ceļoja koka čemodāns. Tēvs demobilizējās 1921. gadā un kā Brīvības cīņu dalībnieks saņēma 13 ha Līvānu muižas zemes savas saimniecības iekārtošanai. 1923. gadā dižkareivim piešķira tiesības nēsāt Latvijas atbrivošanas kara piemiņas zīmi, bet 2003. gada 20. oktobrī par nopelnīniem Latvijas labā tēvs tika apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa Zelta goda zīmi.

WOODEN SUITCASE

My father, Antons Brūveris (1900–2004), was one of the first soldiers; a participant of the Latvian War for Freedom, soldier of the 2nd Cēsis Battalion. From 1918 until 1920 he went through difficult campaign roads from the first *baptism of fire* at Cēsis, then Jugla, Riga, Olaine, Jelgava, Lower Courland and Latgale. The Battalion returned to Riga after signing the Latvian Soviet Peace Treaty on October 25th 1920. A wooden suitcase travelled with this soldier at battles against Germans, Bermont forces and Bolsheviks. He was demobilized in 1921 and received 13 ha of Līvāni county land as a participant of the Freedom battles to establish his own farm. In 1923, first soldiers were assigned the right to carry commemorative medals of the Latvian liberation war but on October 20th, 2003 the Golden Medal of Honour of the Three Stars Order was awarded to father as a meritorious service medal from an independent Latvia.



KRŪZE | baiba sipeniece-gavare

Krūze ir vienīgā atmiņa no manām dzimtas lauku mājām, vienīgā saglabātā piemiņa no maniem vecvecākiem. Tājā lēja rūgušpienu vai skābputru un dzēra uz lauka pusdienlaikā. Krūze ir vienīgā pagātnes lieciniece. Es apzinos, ka viss, kas tev pieder, var tev vienā mirklī nepiederēt. Tev var atņemt visu. Mani vecvecāki bija gaiši cilvēki un nodzivoja garu un ilgu mūžu. Un netika izsūtīti tikai sagadīšanās pēc. Karā viņi zaudēja mājas un tuvus cilvēkus, bet viņi nekad necentās atcerēties visas piedzīvotās kara un pēckara šausmas.

JUG

A solitary jug is the only keepsake of my family homestead; it's a timeless piece left from my grandparents. Used for sour milk or sour cream soup for lunch on the field, it is the only witness of authentic lost memories of my family history. I am painfully aware that everything you own can be taken from you instantaneously; suddenly one is deprived of all the household items that were part of the cosy side of life. My grandparents were bright people that lived a long and caring life. They were not exiled thanks to fortunate coincidence. They lost their home and loved ones during the war but they never dwelled on the horrors of war and post-war life.



KULONS | valters krauze

Šī medaļa vienai no manām vecmammām bija mantu lādītē, kur bija ārā nemetamas, pieturamas lietas. Un es to bērnībā izbičoju, man toreiz bija kādi 5–6 gadi. Kad biju mazs, tad es to pāris reižu arī uzliku kaklā. Tad tā medaļa-kulons kaut kur pazuda, kaut kādās mantās. Kad es jau biju students un man nebija naudas, tad saņēmos, atradu medaļu un gāju uz antikvariātu. Bija doma, ka dabūšu par to brangu naudu. Protams, nebiju tik dumjš, lai domātu, ka tas ir kāds cēlmetāls, bet to, ka no tās vēstures liecības kaut kas varētu sanākt, zināju droši. Antikvariātā man piesolīja 10 vai 15 latus, un es domāju – nākšu otrā dienā, varbūt dos vairāk. Kad ierados nākamajā dienā, antikvariāts bija ciet un es to kulonu atkal kaut kur somā nomētāju. Tā tas atkal pazuda. Respektīvi, tas ir pie manis tikai tāpēc, ka otrā dienā antikvariāts bija ciet. Esmu savā dzīvē nomainījis piecus, sešus dzīvokļus, un kaut kā ir sanācis, ka manas omes medaļa-kulons man visu laiku ir līdzī jau vairāk nekā 30 gadus. Šī ir vienīgā lieta, kas tik ilgu laiku ir man blakus un pieredzējusi manus svarīgākos dzīves mirkļus – pirmo mīlestību, pirmo mulsumu, pirmo vīna reibumu un pirmos svētkus.

THE CHARM

This medal was kept by one of my grandmas in a box, which contained things not to be thrown out but treasured. I wheedled it from my grandma in my childhood when I was 5 or 6. When I was little I put it round my neck a couple of times. Then the medal – my charm – got lost somewhere among other things. When I was a student and I had no money I plucked up my spirit, found the charm and went to an antique shop. I had imagined that I would get lots of money for it. Certainly I was not that stupid to think it was made of precious metal, but I knew for sure that it had great historical value. They offered me 10 or 15 Lats and I decided to come next day – perhaps they would give me more. When I arrived next day, the shop was closed and I mislaid it somewhere in my bag. So it got lost again. In other words, I still have it because the next day the shop was closed. In my life I have changed five or six flats and somehow it has happened that my granny's medal – the charm – has been with me all the time for more than 30 years. This is the only object that has been with me for so long and has witnessed the most important moments in my life – my first love, a first embarrassment, the first dizziness from wine and a first festive event.



KURPES | māris pūris

Ikviens no mums dzīves cejā satiek dažādus cilvēkus. Satikto cilvēku galerija ir iespaidīga. Un viens no šiem cilvēkiem izmainīja manu dzīvi uz visiem laikiem. Tas ir Operetes teātra aktieris, mīms un stepa dejotājs Jānis Pirvics. Pagājušā gadsimta deviņdesmitajos gados nezināju, ka esmu saticis cilvēku, kurš, neuzspiežot savu gribu, norādīja man ejamo ceļu. Tagad cenšos uzticīgi kalpot stepa dejai un nodot savas zināšanas tālāk. Nesen pie manis studijā ienāca skolotāja dēls un uzdāvināja Pirvica stepa kurpes un grima kastīti. Tā bija kā zīme, apliecinājums, novērtējums, pateicība... Tam, ka turpinu viņa iesākto darbu. Tagad esmu tur, kur man jābūt, un daru to, kas man ir jādara.

SHOES

Each of us encounters various people during our lives. The gallery of the people one meets is impressive. One of these people changed my life forever. It was an actor at The Musical Comedy Theatre – the mime and step dancer Jānis Pirvics. I did not know in the nineties of the past century that I had met a person who showed me the way without imposing his own will. Now, I try to remain faithful to step dance and pass on my knowledge. Recently the son of my teacher came up to me in the studio and gave me the step shoes and a make-up box of Pirvics. It was like a sign, a confirmation, appreciation, and gratitude... for carrying on the work initiated by him. Now I am there, where I have to be and doing, what I have to do.



KURPES | mārtiņš egliens

Ir dažreiz tādas neizskaidrojamas lietas... Jau krietnu laiku atpakaļ iestudējām izrādi *Cietsirdīgās spēles*. Izrāde jau bija krietnu laiku spēlēta, kad pēc kādas garākas pauzes notika izrādes atmēģināšana. Mēģinājām savās drēbēs, lai tikai atcerētos mizancēnas un tekstu. Un pēkšņi dzirdu režisores balsi: *Mārtiņ, kas tur ar tevi ir noticis? Kur tu esi pazaudejis lomu?* Man nebija ne jausmas, kur, bet to, ka esmu pazaudejis, jutu arī es. Vakarā ar lielām bažām kāpu uz skatuves, un izrādījās, ka kopā ar mani uzķāpa arī loma. Un tad es pa īstam sapratu, ka sīkumu nav. Izrādās, ka mana loma dzīvoja kurpēs. Šajās necilajās, vecajās, paša atrastajās, kostīmu mākslinieces akceptētajās kurpēs. Nākas brīnīties, kādas necilas vietas, kur uzturēties, izvēlas vissvarīgākās lietas dzīvē...

SHOES

Things are so mysterious... sometimes. A while ago we produced the play *Cruel Games*. It was performed for quite a long time, when after a pause, the re-rehearsal of the performance took place. We rehearsed dressed in our own clothes, so as to only recall the staging and text. And suddenly I heard the voice of the director: "Mārtiņš, what is wrong with you there? Where have you lost the role?" I had no clue where but I felt that I had lost it as well. In the evening, I stepped onto the stage anxiously and concerned, but it turned out that the role also stepped on together with me. And then I realized for real... trivialities do not exist! It turned out that my role lived in the shoes. The plain looking, old, self found, approved by the costume designer shoes. One starts to wonder, about the undistinguished places chosen to live by the most important things in life...



Otrā pasaules kara laikā, kad mūsu vācu *atbrīvotāji* laidās no krievu *atbrīvotājiem*, fronte tuvojās manam dzimtajam pagastam un vācieši pavelēja visiem civilajiem atstāt savas mājas. Ko māte paspēja divos koferos salikt, to tad arī viņa paņēma līdzī. Uz ceļa sākās gaisa kauja – vācu lidmašinas sitās ar krievu lidmašinām, beigās viens krievs lidotājs, ieraudzījis bēgļu kolonnu, pagriezās un *nodeva* ar ložmetēju. Mātei šķembā trāpjā mugurā, un tā viņa tur palika, bet, par laimi, trāpjās viena vācu sanitārā mašīna, kas viņu uzņēma un aizveda uz Rigu. Mēs ar brāli, cik mums bija, kādi divi gadi, palikām uz ceļa vieni. Mūs savāca sveši cilvēki, viņi bija ievērojuši, ka divi mazi, vienādi puikas klimst pa ceļu. Koferi, kuru mamma bija saglabājusi, bija Latvijas valsts karogs, bet viņa par to mums neko neteica. Kad bijām lielāki, zinot, ka neizplāpāsimies, to parādīja. Kad ar brāli Saulkrastos cēlām māju, ielikām starpsienā, lai neviens neatrod. Un, kad 18. novembrī bija valsts svētki, tad abi ar brāli karogu izvilkām un svinējām tos. Klausījāmies visas iespējamās kaitīgās ārvalstu raidstacijas latviešu valodā. Mums sanāca nepatīkšanas ar *Štūra māju*. Bija uztasīts, kriminālā valodā runājot, *šmons*, kad izvanda visu, bet karogu tomēr neatradā, un tā tas saglabājās. Tagad karogu jau kodes apstrādājušas, svētkos mastā vairs nevar vilkt.

THE FLAG OF LATVIA

During World War II when the German *liberators* were fleeing from our Russian *liberators*, the front was getting closer to my native parish. My mother took along as much as she managed to pack in two suitcases. Suddenly an air battle started – German planes against Russian planes. Eventually a Russian pilot noticed the refugee column and fired at it with a machine gun. A splinter hit my mother's back and she just lay there but luckily a German field-hospital car came along and they put her in and took her to Riga. My brother and I – we were about two at the time – were left on the road alone and were picked up by strangers. There was a Latvian flag in the suitcase that our mother had kept but she never told us about it. When we got older, and she was certain we wouldn't blabber, she showed it to us. When we were building our house, we put it in between the walls so that no one would find it. And on November 18th, which is the date of the Latvian Declaration of Independence, we took out the flag and celebrated the day. We listened to all the possible *hostile* radio stations in Latvian and so we got problems with the KGB. They turned our house upside down and yet they did not find the flag and so it was preserved. Now the flag is already moth-eaten, and can't be raised on the national holiday.



Varētu sākt stāstu tā: tas notika sensenos laikos, 90. gados, kad latvieši no jauna domāja, ka būs kungi savā zemē. Tad Rīgas pils tornī laiku pa laikam uzvilkta Latvijas karogu. Kāpēc laiku pa laikam? Karoga materiāls ļoti ātri pakļāvās stiprajam vējam, un, kad viens bija sapluinīts, to nomainīja cits. Pirmo karoga uzvilķšanu man bija tas gods fotografēt, to vilka Alberts Bels un jau gandrīz simtgadnieks Ēvalds Valters. Vai vēl kāds bija, tagad vairs neatceros. Karogs man atgādina par laiku, kuru es nekad neaizmirsīšu, arī par to, kā likvidējās *Literatūra un Māksla*. Izdevums ne tikai izķīda pats, bet to izķaidīja no augšas, tāpēc ka tas nebija vēlams. Nebija vēlams pulcēties inteliģencei, cilvēkiem ar domām par savu laiku, kultūru un sabiedrību. *Literatūra un Māksla* ir manās atmiņās, es tur nostrādāju trīsdesmit gadus, un tie simti tūkstoši cilvēku, kuri pirka un abonēja šo laikrakstu, to atcerēsies vienmēr. Laikraksts man saistās ar šo karogu un pārmaiņām, kas notika 90. gados. Karogs nonāca manās rokās, jo es Preses namā paliku kā pēdējais mohikānis. Kad tirijām redakcijas telpas, mēs tur to atradām, un karogu nekur citur nevarēju likt, kā vien atnest mājās un saglabāt.

THE FLAG OF LATVIA

I could begin my story with: "Once upon a time... in the 1990s, when Latvians thought that they would again be the masters of their land..." then time and again the flag of Latvia was raised at the castle of Riga. Why time and again? The fabric of the flag was quickly damaged by the wind and when it was torn, it was replaced with another one. I had the honor of photographing the first time the flag was raised by Alberts Bels or Ēvalds Valters who was almost a hundred years old and there was someone else now – I do not remember who it was. This flag reminds me of times that I will never forget, also how the weekly *Literatūra un Māksla* (Literature and Art) was abolished; how the publication did not disintegrate only by itself but was destroyed from above because it was undesirable. It was not desirable to permit the gathering of intellectuals, people with their own thoughts about their era, culture and society. And *Literatūra un Māksla* is part of my memory; I worked there for thirty years and it is also in the memory of those hundreds of thousands who bought and subscribed to the publication – they will remember it for ever. My associations with this flag relate to the changes that took place in the 1990s. I kept the flag because I remained in the Press House as one of the last Mohicans when we were moving out things from the editorial rooms. We found this flag there and I could do nothing with it except take it home and keep it.



LAULĪBAS APLIECĪBA | linda abu meri

Laulības apliecība – dokuments, kas simbolizē jaunas dzīves sākumu. Manā gadījumā – četrdesmit divu gadu vecumā. Gads pirms šī notikuma manā dzīvē bija smags, tāpēc Hosama bildinājums nāca kā gaismas stariņš. Kopš tā laika mainījusies ne tikai mana dzīve, bet arī es pati. Noteikti uz labo pusī.

MARRIAGE CERTIFICATE

A marriage certificate – the document symbolizes the beginning of a new life. In my case – at the age of forty-two. The year prior to this event was hard in my life therefore the marriage proposal of Hosam came to me *like a ray of light*. Not only had my life changed since that moment, but I myself as well... a change certainly towards the best.

un _____
dzimus 1970. gada 28. janvāri
Dobeles rajons, Latvija
dzimšanas vieta

noslēguši laulību 22.05.2012. divi tūkstoši divpadsmitā gada divdesmi
gads, diena, mēnesis -

cipariem un vārdiem
22.05.2012.
par ko laulību reģistrācijas grāmatā 16
diena, mēnesis, gads

izdarīts ieraksts Nr. _____

Uzvārdi pēc laulību noslēgšanas:

Abu Meri

Libānas

vīram _____

Latvijas

sievai _____

pileonib

Ķekavas novada Dzimts

Reģistrācijas vieta



dzimtsarakstu nodaļas nosaukums

Apliecība izsniegtā

2012. gada 22

Dzimtsarakstu nodaļas vadītājs

LĀČPLĒŠA CEPURE | jānis vingris

Lāčplēša cepure ir rekvizīts no manas filmas *Pēdējais Lāčplēsis*. Filmā uzņemšanas laikā cepure galvā bija diviem cilvēkiem – Lāčplēša lomas atveidotajam Mārtiņam Eihem un arī man. Man tāpēc, ka es biju tas, kura galva ar visu cepuri filmas sākumā ir redzama parādāmies Daugavas ūdeņos. Filmā Lāčplēsis pēc ilgiem dzelmē pavadītiem gadiem atgriežas, lai cīnītos ar jaunu Melno bruņinieku. Naudas taupīšanas nolūkos šo Lāčplēša iznākšanas ainas sākumu nefilmējām ar pašu aktieri, bet gan ar mani – kādā Rīgas pievārtes diķī ar divām svaru bumbām rokās, lai panāktu līganāku cepures un galvas iznīršanu no ūdens, niru un bridu es. Bija auksts, bet jauntrs pasākums.

HAT OF LĀČPLĒSIS

The hat of Lāčplēsis is a prop from my film *The Last Lāčplēsis*. This hat was worn by two persons during the film – the actor who played the role of Lāčplēsis, Mārtiņš Eihe, and me. I wore it in the scene where Lāčplēsis rises out of the waters of the Daugava River in the beginning of the film. In the script, Lāčplēsis returns after long years immersed under water to fight with a new Black Knight. To work within our budget, I took the place of the star – it was me who dived and waded into a pond close to Riga with two weighted balls in my hands to achieve the smooth special effect of the emerging hat and the head out of the water. It was cold, but fun.



LĀDE | vaira āboļiņa

Tā ir mana skolas pārtikas lāde, kas saglabājusies 70 gadus. No kara mēs slēpāmies Kursišu pagastā. Saldus rajonā bija pirmās frontes linijas. Mēs izbēgām no mājas tukšām rokām, bet, kad atgriezāmies, viss bija izpostīts. Mājas nodegušas līdz pamatiem, meži izcirsti, un nevienu dēliņu nevarēja atrast. Bet vajadzēja iet uz skolu, un tur katram bija sava lādīte, kur ielikt produktus. Tad papus staigāja pa ierakumu bunkuriem, skatījās kādu skapīti, ko pārtaisīt par skolas lādi. Viņš tādu sameistaroja un aizveda mums uz skolu, mēs ar brāli tur glabājām launagu. Skolā ēst deva putru, bet mums lādē glabājās kāds ābolitis, kāda maizes šķēlīte vai kas cits ēdams.

BOX

It is my school lunch box that has survived for 70 years. We were hiding from the war in Kursiši Parish. The first front lines spread into the Saldus District. We evacuated the house with empty hands, but when we returned, everything was demolished. The house was burned down, the forest cut and not a single board could be found. Despite all, we had to go to school and everybody had their own box there for their food. Papa went to explore the entrenchment bunkers to look for a locker case that he could redesign into a lunchbox. He remade it and brought it to school; we used to keep lunch in it with my brother. We were given porridge at school but we enjoyed some apples, a slice of bread or some other snacks from our lunch box.



LELLE | dace pūce

Man liekas, ka šī lelle ir dzīva. Ieskatieties viņai cieši acīs, un jūs man piekritisiet! Jau no pirmās dienas es par viņu jūsmoju, un man gan toreiz, gan tagad liekas, ka nav skaistākas lelles uz pasaules par šo. Esmu paspējusi viņu gan saoperēt, gan safrizēt, bet savu daiļumu viņa nav zaudējusi. Agrā bērnībā viņa man ir bijusi draudzenes un māsas vietā. 60. gadu lelle no Anglijas, mammaς brāļa Voldiņa dāvana. Lelle, kurai, liekas, devu vārdu Ilze, ir bijusi manā tuvumā visu manu mūžu no pirmā brīža, kad sevi atceros. Toreiz man likās, ka šī lelle ir milzīga, tā bija gandrīz manā augumā, tāpēc es starp sētas bērniem Majoros ik vasaru biju uzmanības centrā. Man bija lelle Ilze, un es mācēju griezt riņķi ap vēderu. Es ātri atbrīvojos no vecām mantām, bet pirms gada, pārvācoties uz jaunu dzīvesvietu, no lelles šķirties neverēju. Jā, un mugurā viņai ir manas meitas Līvas kreklīņš, tātad jau 28 gadus vecs.

MY DOLL

I think this doll is alive. Look closely into her eyes and you will agree with me! I've been admiring it from day one and since then until now. It seems to me that there isn't a more beautiful doll in the entire world. I operated on her and did her hair but she has lost none of her beauty. During my early childhood it was a substitute for a friend and sister for me. It is a doll of the 1960s England; a gift from my mother's brother Voldins. The doll, named Ilze, has been with me my whole life since the first moment I was conscious of myself. In those days the doll seemed huge to me, being almost my size, and therefore made me the focus of attention every summer among the kids at our yard in Majori. My doll Ilze and I could twirl a hula-hoop. I quickly got rid of my old stuff but when I moved a year ago, I was unable to part with my doll. Yes, and she has my daughter Liva's shirt on; Liva is already 28 years old.



LIDMAŠĪNAS PULKSTENIS | jēkabs nīmanis

Pulkstenis ir viena no pirmajām bērnības atmiņām, kad braucu tēva sarkanajā moskvīčā un vēroju, kas notiek uz ceļa. Sākumā nezināju neko, kas mašīnā notiek, bet manu uzmanību izpeinījās šis pulkstenis. Vēlāk tēvs man pastāstīja, ka iznēmis to no armijas bumbvedēja. Tad uzzināju, ko nozīmē krievu vārda *Vremja poleta*, un sāku fantazēt, kā šis pulkstenis ir lidojis un nonācis šajā mašīnā un ka es kādreiz varētu to ielikt citā aparātā, kas lido. Savās bērnības fantāzijās saistīju nākotni ar lidošanu, un tā turpinājās daudzus gadus. Kad moskvīčs beidza savu eksistenci, pulkstenis tika saglabāts un atdots man. Bērnībā ar to spēlējos, pat mēģināju izjaukt un paskatīties, kā tas strādā. Man bija pastiprināta interese par šo mehānismu, jo tas virzija domas uz lidošanas pusī. Nesen biju Šveicē un antikvariātā ieraudzīju tādu pašu pulksteni. Tad sāku domāt par to, cik ļoti agrāk biju koncentrējies uz šo lietu un kā tā mani iedvesmoja fantazēt par lidojumiem. Par inženieri vai lidotāju es nekļuvu, mēģināju šo to radīt un izgudrot, bet man kaut kā vairāk mūzikā sanāca lidot un arī izgudrot. Šajā ziņā pulkstenis varbūt ir saglabājis savu virsuzdevumu līdz pat šai dienai.

AIRPLANE CLOCK

This is the Swiss clock that my father found in a Russian bomber and built it into his *Moskvich* car. Believe me, it really inspired my fantasy when I was a little boy. The inscription said: *Время полета* (The time of flight). It seemed to be the most wonderful thing to write on a clock. My plans were all to do with flying in the near and distant future; I had no dilemma when choosing a profession for many years. I wanted to become a pilot. This year I saw exactly the same kind of clock in an antique shop in Switzerland; it really seemed silly to try to sell mine, such an object coming from my childhood that made me day-dream for hours. This feeling cannot be bought, not to mention selling it to someone.



LIECĪBAS | ilga strāzinska

Esmu jau cienījamā vecumā, un man patīk pakavēties atmiņās. Sāpīgākās atmiņas palikušas par izsūtījumu uz Sibīriju 1949. gadā. Man toreiz vēl nebija 10 gadu. Mācījos otrajā klasē, to nepabeidzu, jo martā mūs aizveda. Sākās pavisam cita dzīve, mācības nācās turpināt man svešā – krievu valodā. Biju centīga skolniece. Ar teicamām atzīmēm pabeidzu pamatskolu Omskas apgabalā. No tā laika glabāju skolas liecības kā pierādījumu.

SCHOOL REPORTS

I am already at a respectful age and I like lingering in my memories. My most painful memories are the ones about exile to Siberia in 1949. I was younger than 10 at that time. I studied in second grade and did not finish it since we were taken away in March. A completely another life emerged; I was obliged to continue studies in a foreign language to me – the Russian language. I was a hard-working student. I graduated primary school in the Omsk region with excellent grades. I kept my school reports from that time as evidence.

Но не это выражение в языке
никогда, даже подобное не остав-
ляет места в его же языке. Так что

三

Begauoem.

одежки знания и познания
ученицы 3 класса
Малоярославской школы
Партизанского района
Орской области
Кристиановой И.

za 1951-52 yr

Spatium inter

卷之三

Министерство Просвещения
СВИДЕТЕЛЬСТВО

настороже. Свидетельство выдано

Sphenomorphus *lineatus* *variegatus*

ПОДИУМ: *1957* — *В 10 ЗАДАЧ В ТОМ, КТО УДЕЛ*.

OBSESSIONS - *Strelakosaurus* (M. L. BROWN)

Фондамент — ПОДЛЯНІЙ КОРОВ'ЯХ СІВЧАНИХ В ТІЛОВІДНОСІНЯХ.

— 1 —
THE END

52.5-57800-470001 3 44-4 44-4

RECORDED _____ BY _____

16. *Leucosia* - 123.

卷之十

2020-2021 Academic Year - 600 hours

• **10.1007/s00339-007-0338-0** DOI 10.1007/s00339-007-0338-0

www.ijerph.org | ISSN: 1660-4601 | DOI: 10.3390/ijerph17030897

LIKTEŅS LIETAS | džemma skulme

Bēgju gaitās vedām līdzi graudu maisu, es to esmu saglabājusi. Kopš tā laika pagājuši jau septiņdesmit gadi. Man dzējnieks Pēteris Iklāvs bērza tāss grāmatiņās atstājis savas piezīmes; iesaukts leģionā, viņš klūst par kara reportieri un pēc kara slēpjās. Pirmās vēstules no Sibīrijas es saņemu 1946. gadā no skolas biedrenes Saulcerites Kažokas; tās rakstītas uz jau vienreiz aprakstīta kantora papīra. Iesniegums ar manu lūgumu Augstākajā Padomē par Kažoku ģimenes atbrīvošanu no izsūtījuma tiek noraidīts. Pirma pēckara vēstuli no trimdas, no literāta Jāņa Grīna, saņemu, rakstītu citam cilvēkam. Lai čeka nevarētu Grīnu atšifrēt, viņš raksta kā meitene: *Varbūt šo vēstuli saņems i un varbūt atbildēsi, sveicini visus radiņus un skukus. Emija.* Apķārt bija tik daudz posta. Par padomju laika represijām tolaik runāt nepieklājās. Mēs centāmies saglabāt sirds siltumu katrs savā ģimenē. Mans lepnumis ir baltais tamborētais galdauts, atgādinot par dzīmtas sieviešu rokdarbu prasmi, kas svētkos un piemiņas reizēs pie galda ļāva justies īpaši svinīgi.

DESTINY ITEMS

We were carrying a sack of grain with us while fleeing; I have kept it. Seventy years have passed since then already. The poet Pēteris Iklāvs has left me his notes in books made of birch bark; when he was called up into the Legion, he became a war correspondent and hid after the war. I received letters from Siberia first in 1946; written by my schoolmate Saulcerite Kažoka on office paper, which had once already been covered with writing. My formal request to the Supreme Soviet for liberation of the Kažoki family from exile was denied. I received the first post – war letter from an exiled Latvian, from the writer Jānis Grīns, as one written to another person. In order that the KGB couldn't decipher Grīns, he wrote as if he were a girl: "Maybe you might receive this letter and maybe you will answer it; greet all the relatives and girls. Emija". So much misery was all around. One did not dare to mention the repressions of Soviet times then. We tried to keep a heart warming spirit each in our own family. I am proud of the white crochet tablecloth, a reminder of the handicraft knowledge of our family women, which made us feel especially solemn at the table during celebrations and commemoration events.

• 1000 •

James Proctor, *Art and Architecture Books*, 7

"Die Melancholie unterteilt die allgemeine Somatotropie in zwei Wechselseitigkeiten in diese besonderen Subtypen (Schwung, Spannung)."

Se seit sehr schwer, dieses Artikulat zu extrahieren. Die Etheorie leidet durchaus davon. Was denkt nun, Sie sich entzweit, der Etheorie und mich mit so einem, dass die eigentliche Wettbewerber ist sehr groß. Ich sage Ihnen, wenn Sie die Etheorie der Begeisterung und viele dieser Theorien, welche Drosseln in Westeuropas Substanz einbrechen, die Substanz der Etheorie entsprechend zu verstehen. Was denkt heute; meine Meinung ist, entsprechende Auswirkungen auf beiden Seiten. So betrachten, das unverkennbare Etheorie wie gewissen neuen Nachdruckformen abgeschafft werden, die Ihnen diese Minuten, den neuen, revolutionären Idealen Etheorie entsprechend zu verleihen. Das in Westeuropas Substanz und viele Etheorie passieren werden, auch das kann leicht verhindert werden, wenn verhindert, revolutionäre nachdrücklichen Etheorie zu haben, und Ihnen werden sie nicht als Substanz herabsetzen und sie welche gewünscht, dass Ihnen nur zu geben, wie Ihre Arbeit für System der Rechtsschule in dem revolutionären Rahmen umgesetzt wird.

Diese Mißverständnisse könnte Sprachlich leicht verhindert werden, weil die wichtigsten Fragen unter Ausschluß der Bezeichnungen von Formeln ausgestellt werden, soweit daß diese Begriffe richtig benutzt werden. So wird z. B. die Bezeichnung $F = m \cdot t$ ohne die Arbeit von F und t ausgeschlossen; gleichzeitig jedoch mußt wirken und die Arbeit den wesentlichen theoretischen Apparaten dienen.

Erecto Neogesteinis
ésta se da Materias
Múltas se da no Macecares
laiçá no 1962 em Vila
no 1964/2

telustantes stõsts
uu peeks ja 2
dioesem mõõdumiseks
kes foor lida kepuks
Täda hülle laikam
ja pleska mera jaen-
nike fajad ja lõrak-
kus tähta laikat
ja lirua clava -
graats hõbre - * ma-
rik aksamiaa graab
hõdu leizza paluina
apaujuse ja zali-
du klinneem - foor s
5-6 jada aescumaga nekkib



MANEKENS | elita patmalniece

Šī lieta, varētu teikt, ir vissenākā, kas man ir, – manekens, kas pieder manai mammai. Viņai to nodeva vecātēva brālis, kas arī bija skroderis. Viņš strādāja Rīgā vēl pirms kara un vēlāk manekenu atdeva mammai. Nu tas nonācis pie manis. Tā ir miļa piemiņa jau paaudžu paaudzēs. Es arī ar to strādāju. Manekenu derētu atjaunot, bet nav laika, es uz tā visu laiku kaut ko spraužu un lieku. Man ir arī citi manekeni, bet šis ir kā tāds simbols. Varbūt es par to tā ikdienā nedomāju, bet man ir svarīgi, ka uz tā strādājusi mana dzimta, visi, kas bijuši skroderi, – mamma un onkulis. Tad es jūtos tāda svarīgāka, ar tiesībām pārmantot arodu. Un tas ir tāds gods. Vēl atcerējos – kad biju maza, tētis Ziemassvētkos lika eglīti tajā kājā.

D U M M Y

It could be said that this item is the most ancient prize of my possessions – a mannequin dress form that belongs to my mum. Grandfather's brother, who was also a tailor, gave it to her. He worked in Riga before the war and bequeathed the dummy to mum later. It has been a dear family keepsake already for generations, and now it is my turn. I love to work with it and I am pinning and putting something on it all the time so I don't have any time to restore it. I also have other dummies but this one is kind of a symbol. Perhaps I don't think about it as such during my everyday routine but it is important for me that my family has worked with it – all the family tailors, – as well as my mum and uncle. Then I feel much more important, as if I had the right to inherit the profession. And it is such an honour for me. Suddenly, I remembered – when I was small, dad used to put the fir-tree in that leg on Christmas.



MAZGĀJAMĀIS GALDIŅŠ | signe sniedze

Galdiņam ir vairāk nekā 100 gadu, to kopā ar citām dzīvē noderīgām lietām meistars dāvina savai krustmeitai Larisai. Larisa apprecas un paņem galduņu līdzī uz Liepāju, kur tas turpina uzticīgi kalpot. Sešdesmito gadu vidū, kad Jelgavas ielas 19. nama pagalmā sākas rosība, jo pagalmā izrok ūdensvadu, galdiņa dienas ir skaitītas. Tas tiek uzglabāts šķūnīti un nevienam vairs nav vajadzigs. Bērni, kā vienmēr, izaug, un tad mazgājamais galduņš seko viņu gaitām, tāpat kā reiz kalpoja vecvecmammai Larisai.

WASHING TABLE

The table is more than 100 years old; the master gave it to his goddaughter Larisa together with other useful things in life. Larisa got married and took the table with her to Liepaja where it continued to serve faithfully. During the mid-sixties when a commotion started in the yard of Jelgava Street building No.19 due to digging water pipes, the days of the table were numbered. It is kept in the shed and nobody needed it anymore. Children, as usual, grow up and then the washing up table follows them the same way as it used to serve great-grandma Larisa.



MĒTELIS | andris bulis

Man ir tāda sajūta, ka es šo mēteli nekad vairs nevilksu.
Pēdējo reizi man tas bija mugurā pirms gada Ziemassvētkos,
kad cietu smagā autoavārijā. Mašīna uz slidena ceļa apmeta
divus kūlenus, un es tikai brīnumainā kārtā paliku dzīvs. Tas
ir mētelis, kas kopā ar mani piedzīvoja šo smago avāriju.
Un vienīgais, kas man toreiz bija mēteļa kabatā, bija četras
sirsniņas. Tās es nopirku sev, savai sievai, bērnam un sunim.
Laimes Jaunajā gadā mēs tā arī neizlējam.

COAT

I have an uneasy feeling that I will not wear this coat again.
I wore it last, a year ago – on Christmas, when I crashed my
car in a severe accident. The car swerved off the icy road,
somersaulted twice and somehow, by miracle, I survived.
This coat experienced the trauma of the accident together
with me. The sole items in its pockets were four little hearts
bought for my wife, our child, for me, and our dog. We were
not in the mood to pour molten lead on New Years Eve; an
old fortune-telling tradition.



MĪKLAS RULLIS | agita meire

Četrās paaudzēs sievietes ar šo rulli rullējušas mīklu visgaršīgākajiem pīrāgiem, ābolmaizēm, biezpienmaižēm un smilšu cepumiem. Ar šo rulli mīklu rullēja mana grosīte – vecvecmamma, omīte, mamma un ari es. Padomju laikā daudzās mājās mīklu rullēja ar stikla piena pudelēm, es tam biju par lepnū, jo mūsmājās bija īsts mīklas rullis. Karikatūrās bieži attēlo sievas, kas ar mīklas rulli sagaida mājās dzērājvīrus. Šis rullis tādiem nolūkiem nekad nav tīcīs izmantots.

ROLLING PIN

Four generations of women have rolled dough with this rolling pin; baking the most delicious pies, apple cakes, curd cakes and shortbread biscuits. My great-grandma, granny, mum and I myself, have rolled dough with this essential kitchen tool. During Soviet times, dough was rolled using glass milk bottles in many homes; I was proud to use our own rolling pin still saturated with family energy. Caricatures often picture wives who await their drunken husbands with a rolling pin. Mine has never been used for such a purpose!



MUGURSOMA | bruno skara

Svētceļojumā no Rīgas uz Spānijas svētvietu Santjago devos kājām, mērojot ar mugursomu vairāk nekā 4000 kilometru. Celojumu veltīju sava mirušā tēva piemiņai. Visi ģimenē bija ļoti izbrīnīti, kad paziņoju par to, ka iešu kājām tādu ceļa gabalu. Strādāju Tieslietu ministrijā, bieži darbu beidzu vēlu vakarā un tobrīd jau biju izlēmis, ka iešu prom no darba. Biju sevi pilnībā izsmēlis. Pasaules mala... No Santjago tā atrodas trīs dienu gājienā. Atlantijas okeāna krastā, vērojot saulrietu kopā ar simtiem cilvēku, sapratu, esmu sasniedzis galamērķi. Ceļā biju sastapis vairākus cilvēkus, kuri bija nodedzinājuši tiltus aiz sevis, lai sāktu jaunu dzīvi. Celojums lika saprast – pasaulē nav nekā neiespējama.

RUCKSACK

I went on foot on a pilgrimage route from Riga to the Spanish shrine, Santiago de Compostela; walking more than 4000 kilometers with a backpack. I dedicated the trip to the memory of my late father. Everyone in the family was very surprised when I informed that I would make such a long trek on foot. I worked at the Ministry of Justice then, often finishing my job late at night, and at the moment had already decided to quit my job. I had completely emptied myself. "The edge of the world".... is located within a distance of three days walk from Santiago. On the coast of the Atlantic Ocean, watching the sunset together with hundreds of people, I understood that I had reached the final destination. I had met several people on my way that had burned bridges behind themselves to start a new life. The trip made me understand – nothing is impossible in the world.



MŪZIKAS KOFERIS | jānis pūķis

1958. gadā tiku atbrīvots no trimdas, ar Tulas bajāna čemodānu nosoloju 60 km līdz dzelzceļa stacijai Šira Hakasijas apgabalā un tā soļoju tālāk veselu nedēļu ceļā uz Rucavu. Deviņdesmito gadu sākumā pārkonstruejū koferi ielu muzikanta vajadzībām. Tur ir sēdeklis, futrālis un bungas ar kājas pedāli. Muzikanta koferis izmantots muzicēšanai Vecrīgā. Par manu koferi rakstīts tūrisma katalogos, tas minēts kā ievērojams apskatāms objekts. Koferis man atnesa ievēribu un zināmus ienākumus, kad zaudēju darbu Spilves lidostā, kur strādāju par tehniķi.

MUSICAL SUITCASE

In 1958 I was released from exile and walked 60 km to the train station of Shira in the Khakassia region with my Tula bayan suitcase and then spent a week travelling further on to Rucava. At the beginning of the nineties I equipped the suitcase for the needs of a street musician. It has a seat, a case and drums with a foot pedal. This musician's suitcase has been used for playing music in Old Riga. My suitcase has been mentioned in the guidebooks for tourists; they describe it as a significant must-see object. The suitcase brought me recognition and some income when I lost my job at Spilve airport where I worked as a technician.



NAZIS, KONFEKŠU KĀRBA | emīra dambrāne

Šis bija mana tēva nazis, kas vienmēr bija viņam kabatā. Tad, kad tēvs tika arestēts, nazis bija ar viņu. Vēlāk, pēc tēva nošaušanas, to atdeva mammai kopā ar citām tēva lietām. Kad tēvs tika arestēts, mājās esošie valdības pārstāvji konfiscēja šo kastīti kā aizliegtu ārvalstu priekšmetu, glabāt to bija pretlikumiska rīcība. Mamma parādīja neizglītotajiem varas pārstāvjiem uzrakstu lādites otrā pusē: *Izgotovleno na fabrike Krasnj Oktjabrj.* Šis fakts bija par iemeslu tam, ka lādite netika konfiscēta.

Łermontova fotogrāfija varas pārstāvjiem arī nepatika; uz tās redzamais vīriņš esot mūsu radinieks, kas dienējis cara armijā. Mammai atkal nācās pierādīt čekistiem pretējo, parādot uzrakstu fotogrāfijas otrā pusē: *Izgatavots PSRS, fabrikas sērijas Nr. 678910.*

A KNIFE AND CANDY JAR

This was my Dad's knife, always found in his pocket. When Dad was arrested, the knife was with him. Later, after he was shot, it was given to Mum with his other possessions. At the time when Dad was arrested, this box was confiscated as an unauthorized foreign object by the household security guard and deemed as an illegal possession. Mum showed the uneducated security guard the other side of the box: *Created by the factory Krasny Oktyabr.* This is the reason why the box was never confiscated.

The photo of Lermontov was not liked by the state security guards – they said that the man on the photo is our relative, who served in the army of the Tsar. Mum proved just the opposite showing the inscription on the other side to the KGB security guards: *Made in the PSRS, factory serial number 678910.*

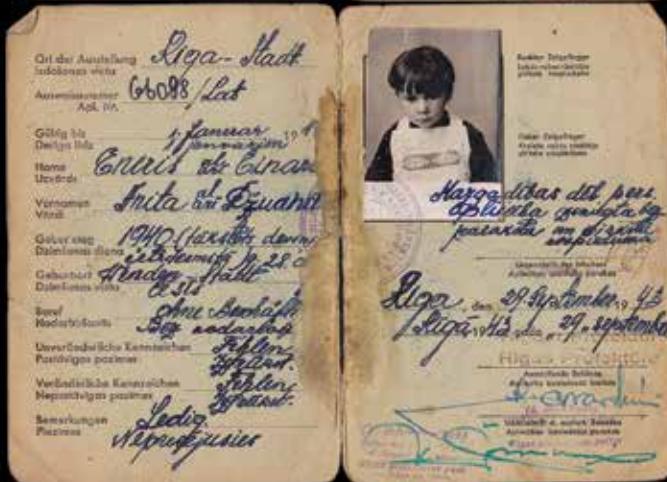


P A S E | anita rogovska

Esmu pilngadīga jau no trīs gadu vecuma, man pasi izdeva vācu laikā. Personas apliecība *Ausweiss* izdota 1943. gadā. Māti un tēvu, ārstus, iesauca armijā, un es deviņu mēnešu vecumā paliku ar vecomammu. Kad Latvijā nāca iekšā krievu armija, mēs kopā ar vāciešiem bēgām uz *Kurzemes katlu*, lai sestos kuģi un atstātu mājas uz visiem laikiem, bet ceļā doties bija jau par vēlu. Tā mēs palikām kādu laiku kopā ar vāciešiem, viņi man mācīja savas tautasdziesmas un to, kā pareizi pie galda uzvesties. Kad atnāca krievi, viņi ar mums nesarunājās, mēs krieviski nepratām. Man šodien ir pāri septiņdesmit, es saprotu, cik mēs esam laimīgi, jo dzīvojam Latvijā jau tik ilgi bez kara. Mana mamma piedzīvoja divus karus, un es izaugu bez viņas, jo viņa no kara neatgriezās.

P A S S P O R T

I am listed as an adult from the age of three years; my passport was issued during the German occupation. An identity card or *Ausweiss* was issued in 1943. My parents, who were both doctors, were conscripted into the army, and I was left in the care of my grandma at the tender age of nine months. Upon the onslaught of the Russian army into Latvia we fled together with the Germans to the Courland Pocket hoping to board a ship and leave home forever – but it was already too late for that. So we stayed together for a while with the Germans; they taught me their national songs and table manners. When the Soviet regime took over our nation, they did not talk to us because we did not understand Russian. Today I am over seventy; I look back and realize how happy we are because we have been living in Latvia without war for such a long time. My mum experienced two wars; and I grew up without her because she did not return from the second war.



PAVĒSTE | liāna langa

Šo pavēsti man izdevās saņemt 1987. gadā no Valsts drošības komitejas. Mēs dzīvojām Mēness ielā, es strādāju Jāņa Kristītāja baznīcā, no padomju realitātes norobežotā vidē. Pazināmies ar ļoti daudziem cilvēkiem, un mūsu mājās bija tā dēvētās aizliegtās grāmatas. Izrādās, ka daudzo cilvēku vidū, kas pie mums nāca dzert tēju un spriest par pasaules kārtību, bija arī ziņotāji, un pret manu bijušo vīru tika uzsākta lieta. Vīnam centās inkriminēt nelegālu semināru rīkošanu, tāpēc mani izsauca uz pārrunām. Sarunas iznākums VDK darbiniekus neapmierināja, un atvadoties viņi teica – *jūs nedaudzēsiet, nekad nepublicēsieties, nekad nebrauksiet uz ārzemēm un visu mūžu strādāsiet par sētnieci.* Šī vēsturiskā VDK pavēste ir man bijusi līdzīgi uz Amerikas Savienotajām Valstīm, atbraukusi atpakaļ un kaut kādā brīnumainā kārtā saglabājusies kā unikāls dokuments. Nedēļu pēc pratināšanas man darbavietā klāt pienāca tēvs Glebs, cilvēks, kas bija jau stipri gados, un teica – *vai nu man ir jādodas pensija, vai nu jums ir jāietais prom no darba.* Tāds bija Valsts drošības komitejas rīkojums. Un es paliku bez darba.

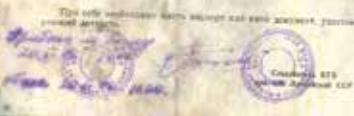
SUMMONS

I received this summons from the State Security Committee in 1987. At that time, I worked at John the Baptist church on Lielā Kalna Street, in an environment isolated from grim Soviet reality. We enjoyed friendly relations with a lot of people, and we had so called «forbidden books» at our home. It turned out, that there were also informers amongst the many people who came to drink tea and discuss the world order – as a result, a case was brought against my ex-husband. They tried to incriminate him for organizing illegal seminars; therefore I was called to an interrogation session. My answers did not satisfy the employees of the State Security Committee and when I started to leave they said: "You will never study, never get published, never go abroad and will work as a street sweeper for the rest of your life". This historical summons has been with me to the United States of America, and back. In some kind of a miraculous way it has survived as a unique document. A week following the interrogation, Father Gleb, an elderly man, approached me at work and said: "Either I will have to retire or you have to leave the job". That was an order from the State Security Committee. And so, I was suddenly unemployed.

ПОВЕСТКА

Приказ №1
Богдана Михаила Леонидовича
г. Рига, ул. Агадес №13

Приказом №1
от 10.01.1994 г.
в соответствии с законом о
Советской народной демократической республике ССР Латвийской ССР
за неуплату 10% налога с 6000 рублей санкций по налогам прибыли
Рига, улица Домбровская 40, взыскать — налоговый долг



ПОСТОЯННАЯ ПРАВОСУДСКАЯ ПОЛІЦІЯ ВІЛКОВОГО ДІЛУ

ЗАГІДНА РІЧИСТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

26. листопада 1994 р.

СЕРВАДА.

Постоїнна радник генерал-майор Михаїл Леонідович
1960 р. рождення в тому, що січ 1987 по 1989 рр.
заборона в дереві Козана Курдеть г.Риги в должності
секретаря матеріально отримотливих в прокатах сібі
добросовісних пулькових робочих.



постоїнна радник Генерал-майор *Григорій Григорійчук*
/Григорій Григорійчук/

Відд. 25
— Річниця кінцева 1994 року , 22. листопаду.

Відд. 25
— Адреса: Інституту Сербії №14а, м. Белград, 11000, Сербія, "Адресата не дієта зажада відповідальності за відмінність". АН/4020021 з 120
4. листопада 1994 року . Задачу виконав А. Струнин.

PIEZĪMJU GRĀMATINA | katrīne pasternaka

Kas pazīst dzīvi, reti brīnās, rakstīja vecaistēvs. Tā ir piezīmju grāmatīņa, kas piederējusi Eduardam Indriķa dēlam Freimanim, mūsu vectētiņam, mammaς tēvam. Tā liecina par tik daudz ko šā cilvēka esībā. Bet mēs, es un mana māsa, viņu nekad neesam satikušas, vectētiņš nomira pirms mūsu piedzīšanas. Visdīvainākais, lasot šo grāmatīņu, ir tas, ka nāk prātā doma – cilvēks ir daudzšķautņains, un mēs vienmēr to esam zinājuši. Vectētiņš ir bijis grāmatvedis, bet šajā grāmatīņā ir tik daudz dzejoļu un šaubu, izmīsuma un milestības! Turpat blakus aprēķini, cipari un Saeimas dežuranta telefona numurs 1931. gadā. Mazā grāmatīņu faktiski liecina par to, cik skaists un dažāds viņš ir bijis, tas mūsu Eduards. Grāmatīņu atšķirot, ikreiz liekas svarīgs kaut kas pilnīgi cits. Man plauktiņā lauku mājās guļ mana vecātēva un tēva piezīmju grāmatīņas un mammaς dzejoļu grāmatīņa, un es katru reizi izvēlos ko citu, lai sajustu viņus sev blakus. Tie mēdz būt sāpīgi mīrkļi, kad jāpieskaras gaišam pagājības spēkam, tad nākas saprast, cik dzīve ir ārpārtīgi īsa. Bērnībā likās, ak Dievs, 1943. gads, kad vectētiņš mira, bija tik sen. Bet es tagad saprotu, cik tas bija nesen un neilgi pirms mūsu piedzīšanas. Un cik tuvu mēs bijām viens no otra, cik ļoti maz pietrūka, lai mēs satiktos. Šajā grāmatīņā ir kas tāds, kas mūs satuvina.

NOTEBOOK

"He who knows life, is rarely surprised", my grandfather wrote. This is the notebook that belonged to Eduards: son of Indriķis, with the surname of Freimanis, our granddad and my mother's father. It tells so much about his existence. My sister and I had never met him; he died before we were born. The strangest thing that comes to one's mind reading this notebook is the recognition of his multidimensional talents. Granddad was a bookkeeper but this notebook contains poems with so many doubts, despair and love. Next to the poetry there are calculations, numbers and the phone number of the person on duty at the Saeima/Parliament. This little book shows how beautiful and diverse he was, our Eduards. Every time I open the book something else stands out. On a shelf in my country house I keep granddad's and father's notebooks, as well as my mother's poetry book choosing between them to feel their presence next to me. Those are painful moments when you feel the need to get in touch with forces of your past. Then you understand that life is unbelievably brief. In my childhood, the year 1943 when my granddad died, seemed – oh God! – so long ago. But now, I understand how recent it was and how close to the time when we were born. And we could have been so close to each other had a short period of time not parted us. And this book is something that gives us the chance to be close.



PISTOLE | berta vilipsone

Šis kādam liktenīgais priekšmets manu likteni nav mainījis. Kad biju maza, spēlējos ar šo ieroci. Tā es varēju domāt, ka esmu svarīgs un liels cilvēks. Protams, ka ar ieroci spēlējos bez vecāku atļaujas, parasti tad, kad mājās bija viesibas un pieaugušie beidzot bija aizņemti viens ar otru. Tā ir mana vecātēva Artūra Dimitera pistole, ko viņš esot iegādājies kādā krāmu tirgū, bet patiesībā man šķiet, ka viņš to vinnēja zolītes kāršu partijā. Viņam ļoti patika spēlēt kārtis. Vēl viņam ļoti patika senas un skaistas lietas. Šī pistole vienmēr ir bijusi mūsu mājās un mainījusi dzīvesvietu līdz ar mums, bijusi manu dzīves notikumu aculieciniece, tāpēc aizvien vēl man ļoti dārga.

THE GUN

This object, that might be fatal for somebody, has not affected my fate. When I was little I played with this weapon; it made me think that I was an important and grown-up person. Of course, I played with the weapon without the permission of my parents – usually, when there was a party at home and the adults were finally occupied with themselves. It is the gun owned by my grandfather Artūrs Dimiters, which he purchased at some flea market, but in fact, I think he won it by playing cards. He loved playing cards very much. Then he also liked ancient and beautiful things. This gun has always been at our home and has moved around together with us; it has been a witness to events in my life and therefore is still very dear to me.



PLAKĀTI | ināra ancāne

Rīgas pantomīma daudziem manas paaudzes jauniešiem bija mājas, ģimene un radošo meklējumu laboratorija. Pagājušā gadsimta sešdesmitajos un septiņdesmitajos gados tas bija prestižs pasākums. Režisors Roberts Ligers regulāri rikoja konkursus jaunu dalībnieku uzņemšanai, un jaunajiem vispirms bija sevi jāpierāda, pirms viņi tika ieskaitīti pamatsastāvā. Mums visiem pantomīma ļāva radoši domāt un ar koncertprogrammām apceļot tuvas un tālas zemes jau tad, kad tas citiem vēl nemaz nebija iespējams. *Pantomīmā* spēlēja nākamie režisori, ārsti, aktieri, žurnālisti, mūziķi un mākslinieki – tā bija sava republika. Ar kopības sajūtu mēs dalījāmies pantomīmas dienasgrāmatā. Tur varēja izlasīt mūsu sapņus, kuri pārvērtās izrādēs.

POSTERS

Riga pantomime was a home, family and a laboratory of creative searching for many young people of my generation. During the sixties and seventies of the twentieth century it was a prestigious ensemble. The director, Roberts Ligers, regularly announced competitions for the admission of new participants, and the new ones had to prove themselves at first before they were accepted into the first team. Pantomime allowed all of us not only to think creatively and to travel to neighbouring and faraway countries with concert programmes back then when others did not have such an opportunity. Future directors, doctors, actors, journalists, musicians and artists played in *Pantomime* – it was our own little republic. We shared a feeling of community in a kept diary of *Pantomime*. Our dreams, which later turned into performances, could be read there.



ALBERTO RODRIGUEZ
Museo de Arte Contemporáneo de Santander y Cantabria



P O R T R E T S | ausma luste-anušēvica

Kārļa Anušēvica portretu veidojusi māksliniece leva Jurjāne. Tas dāvināts aktierim sakarā ar lugas *Skroderdienas Silmačos* 100. izrādi Jaunajā Rīgas teātrī. Aktieris uz teātra skatuves pavadījis 65 sezonas vēl kā Jaunatnes teātra aktieris un *Skroderdienās* spēlējis veco saimnieku. Tēlu režisors izdomā īpaši Kārlim kā saimnieku, kurš rūpīgi vēro visu, kas notiek apkārt. Tāds aktieris ir lomā un fotogrāfijā. Portrets apliecina viņa klātbūtni. Man vienmēr liekas, ka Kārlis uz mani skatās, seko visam, kas notiek, un visu zina.

P O R T R A I T

A portrait of Kārlis Anušēvics, created by the artist leva Jurjāne, was presented to the actor commemorating his 100th performance of *Tailor Days in Silmači* at The New Riga Theatre. The actor had spent 65 seasons on the theatre stage looking back to the time when he started at the Youth Theatre. His main role was that of the old landlord in *Tailor Days*. The director came up with the role especially for Kārlis – that of a landlord who is highly observant and has a *bird's-eye view* of everything going on. The portrait of the actor transcends his role and charismatic presence. His wife said: "I always have a feeling that Kārlis is watching me, following everything that happens knowingly and benevolently".



Karlom -
Bianjam Silmocim
Smoldoditru 100 godu
Jubilejas izrade
2002. goda 30. janvare

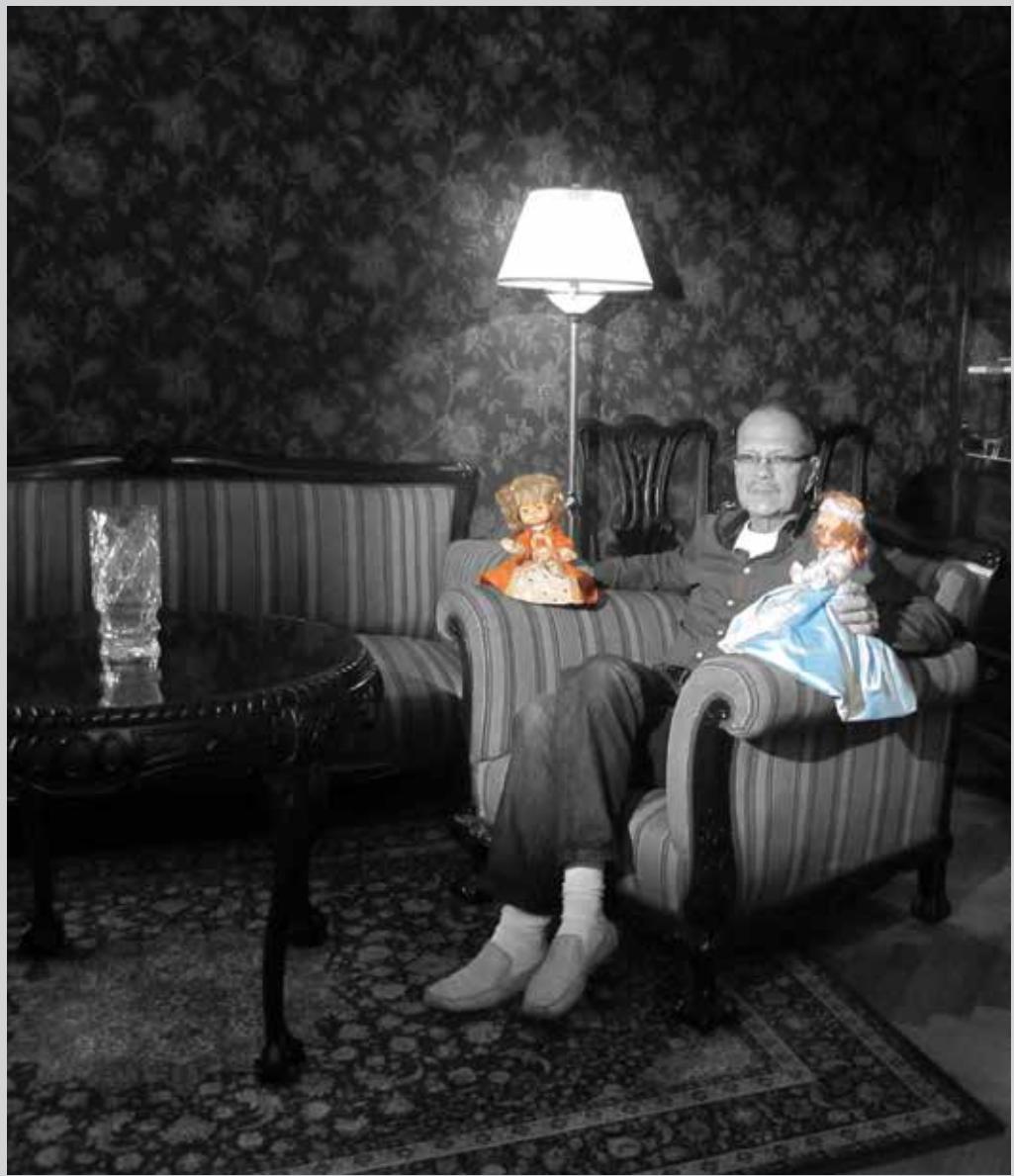
13
2002

PRINCESSES | edmunds freibergs

Divas princeses, mīļa piemiņa par diviem iestudējumiem *Princis un ubaga zēns*. Pirmo saņēmu 80. gados dāvanā no mūsu Nacionālā teātra šuvējmeistarēm kā improvizāciju par levas Kundziņas kostīmiem šajā izrādē. Otra princese ir piemiņa no otrā iestudējuma pirms gadiem pieciem. Improvizācija par Anitas Znutiņas kostīmiem. Mīļas man ir abas princeses, tā bija man un skatītājiem tuva izrāde. Pirma iestudējumu spēlējām 10 gadus. Pēc būtības, pēc dvēseles sajūtas, ko, protams, lielā mērā radīja Imanta Kalniņa mūzika, princeses nebija mainījušās. Abas patika skatītājiem. Jā, laika maiņu caur mani un tām lellēm var redzēt. Tu ienirsti dažādos laikos, dažādās cilvēku attiecībās un esi kā pētnieks, kā ceļotājs, kas pats par pasauli un tās lietu kārtību tik ļoti daudz ko uzzina.

PRINCESSES

Two princess dolls... cherished memories of two productions of *The Prince and the Pauper*. The first one was received in the eighties as a present from our master seamstresses at the National Theatre, as an improvisation on the costumes made by leva Kundziņa for this performance. The other princess is a memory from the second production, about five years ago; an improvisation on the costumes made by Anita Znutiņa. Both the princesses are precious to me; it was a performance that both the audience and I myself were very fond of. We performed the first production for 10 years. The princesses had not essentially changed as to the spiritual sensation that was largely created by the music of Imants Kalniņš. The audience liked both of them. Yes, the passage of time can be seen through those puppets and me. You dive into different eras – different human relations – and you are like a researcher; like a traveller who gets to know so much about the world and the order of its things.



PULKSTENIS | ingvilda strautmane

Šis ir manas vecmāmiņas Annas Alvīnes sienas pulpstenis. Kopš sevi atceros, tas karājies pie sienas mūsu dzīvoklī Slokas ielā Rīgā. Tas radija savu ritmu, iezmanīja stundas un pusstundas. Man, lielākai augot, omīte lika pakāpties uz gultas, uzmanīgi atvērt pulpsteņa durtiņas un uzvilkt mehānismus. Omītei pagātnē bija palikusi neveiksmīga, bet oficiāli nešķirta laulība. Lielpilsētā viņa strādāja, apmācot sievietes mašīnizšūšanā. Savu vectēvu Maksi Cingleru, omītes otro viru, es nekad neesmu redzējusi, par viņu arī neko daudz nerunāja. Viņš vienkārši bija pazudis. Jo vairāk man gadu, jo vairāk rodas jautājumu, bet nav, kam pajautāt – māmiņa nomira, kad man bija 11 gadu, mammas māsa un vecmāmiņa arī ir mirušas. Pulksteni vadāju līdzi, pārvācoties no viena dzīvokļa uz citu, kamēr tas apstājās.

THE CLOCK

This is my granny's Anna Alvīne's wall clock. It has been hanging on the wall of our apartment in Slokas street, Riga, since I can remember. The clock kept its own rhythm, ringing in the hours and half hours. As I grew older, my granny made me climb up on the bed, carefully open the door of the clock and crank up the mechanisms. Granny had an unsuccessful but officially not divorced marriage in the past. She worked in the city, training women in machine embroidery. I never saw my grandfather Maksis Cinglers, the second husband of granny; nobody talked much about him as well. He had simply disappeared. The older I get, the more questions I have, but there is nobody to ask; mummy died when I was 11 years old, mum's sister and granny also are dead. I brought my clock with me when I moved from one apartment to another until it stopped.



Mūsu mājās, viesistabas stūrī, stāv radio *Daugava* ar skapīti, paceļamu vāku plašu atskājošanai un *tumbu*. Tas ir īsts skaņu kombains, kas ieradies pie mums, kad biju vēl pavismaz maza. Otru tādu radioaparātu es nekad dzīvē vairs neesmu redzējusi. Mans tēvs bija radioinženieris un vienmēr sekoja jaunākajām tendencēm radiotehnikā. Radio viņam bija tāds kā nevienam. Pieļauju, ka tā dizaina autors ir Ādolfs Irbītis, Latvijas dizaina nozares tēvs un mūsu ģimenes draugs. Mans pusbrālis Andris vienmēr sēdēja, lūk, tajā stūri un grieza stacijas, kad atbrauca. Klausoties ziņas vai mūziku, viņš tobrīd izskatījās, kā nokļuvis kādā citā – tālā, skaistākā un labākā pasaulē nekā īstenība. Kad paaugos, tēvs man mācīja, kā ar radio apieties. *Daugavas* skalā jau bija ieskrāpēti jauni vilni un īsvilni, bet aiz loga izvilkta papildu antena, lai varētu uztvert pilnīgi visu, kas skanēja ēterā. *Art Deco* stila radioaparāta patieso vērtību sāku novērtēt tikai tad, kad kļuvu par filmu mākslinieci. Mūsu radioaparāts jau paspējis piedalīties vairākās filmās: *Akmenainais ceļš*, *Šopēna nocturne*, *Baiga vasara* un *Dancis pa trim*. Varbūt bez šā radio mani sapni būtu pavismā citādi, varbūt es izvēlētos daudz praktiskāku profesiju un būtu pavismā cits cilvēks. Mans radio vienmēr ir bijis blakus. Tā ir piemiņa no tēva un atgādinājums par kādu Apsolīto zemi.

RADIO

There is a *Daugava* radio in the corner of our guest room, with a locker, a lid to be raised in order to put on a record and a loudspeaker. It appeared at our place when I was still quite a small girl. I have never seen another radio like that in my whole life. My father was a radio engineer and always followed the latest trends in radio manufacturing. I assume that the designer of the radio was Ādolfs Irbītis, the Father of Latvian Industrial Design and our family friend. My half-brother Andris was always sitting in that corner tuning in to radio stations. At that moment, while listening to news or music, he seemed to have entered a more beautiful and better world than reality. When I grew up my father taught me how to operate the radio. New waves as well as shortwave had already been marked by scratches onto the panel with an extra antenna put out through the window to receive everything that was being broadcast. I started being aware of the true value of the *Art Deco* radio set only when I became a film artist. Our radio set has managed to participate in several films: *The Stony Road*, *Chopin's Nocturne*, *The Summer of Terror* and *Dance in Threesome*. Perhaps without this radio my dreams would have been different, perhaps I would have chosen another, much more practical profession and would be a completely different human being. My radio has always been next to me. It's a memory of my father and a reminder of some promised land.



RADIO SELGA | ēriks hānbergs

Te rakstīts *Godā kolhoznieks*. Tā kā es visu mūžu esmu bijis ar laukiem saistīts, man pielēma šo nosaukumu. Kolhozu sistēma sākumā bija represīva, kolhozos sadzina visus, lai gan publiski ziņoja, ka visi iestājušies labprātīgi. Vēlākajos gados cilvēki sāka strādāt apzinīgāk, lai būtu pārtika pašiem, lai būtu, ka pārdot, un lai kolektīvā saimniecība klūtu turīgāka un bagātāka. Hānbergs vāsis šos procesus tanī laikā kā žurnālists aprakstīja. Sākumā avizēs un žurnālos, vēlāk arī grāmatās, rakstīdams stāstus par lauku dzīvi. Un, kad Hānbergs bija ļoti daudz sarakstījis avizē un grāmatās, tad laukos tie, kuri to visu lasīja, nolēma, ka viņš pelnījis goda nosaukumu. Šādu nosaukumu izpelnījās populāri aktieri, mākslinieki un mūziķi, un to apstiprināja pilnsapulcē, paceļot rokas. Tolaik elektropreču veikalos parādījās radioaparāts *Selga*. Tas bija unikāls – maziņš un pārnēsājams, ko var ielikt somā, portfelī vai pat lielākā kabatā vai tikliņā. Vai tāpat nolikt sev svarīgā vietā.

RADIO SELGA

The certificate of honour states: *Honourable Collective Farm Worker*. I was awarded this title since I have been associated with the countryside my whole life. The system of collective farms was repressive initially because people were driven into them forcibly, although it was publicly announced that everybody had entered of their own free will. Later on, as the countryside slowly recovered and because the population needed to eat – the country had to subsist on something – the farm workers began to work more dutifully: mostly to have food for themselves, or in order to have something to sell, and in the end, so that the collective farm would become wealthier. Hānbergs described those processes as a journalist during that time, by writing stories about rural life initially in newspapers and magazines; later in books. When Hānbergs had become well known for his descriptive articles, then his readers in the countryside decided that he deserved a title of honour: *Honourable Collective Farm Worker*. Popular actors, artists and musicians earned such titles, and Hānbergs title was approved too at a general meeting by a show of hands. At that time, the radio-set called *Selga* appeared in electrical appliance shops. It was unique because it was so small and portable so that it could be put into a handbag, a briefcase or even in a bigger pocket or shopping bag too; you could store it in a place important to you.



RAKSTĀMMAŠĪNA | guntars pupa

Apbrīnoju cilvēkus, kam skaidrs un skaists rokraksts. Pilnīgi noteikti zinu: man tāda nav. Tādēļ biju bezgala priečīgs, kad radi uz maniem pirmajiem divdesmit pieciem *pa blatu blatiem* sagādāja Vācijas Demokrātiskajā Republikā tieši Latvijas Padomju Sociālistiskajai Republikai ražotu rakstāmmašīnu. Nākamajos divdesmit piecos gados cieši sadraudzējos ar šo dāsno un uzticamo dāvanu. Tai pateicoties, tapuši mani raksti un recenzijas, intervijas un anotācijas avīzēm *Literatūra un Māksla*, *Diena*, *Labrīt*, *Literatūra un Māksla Latvijā*, žurnāliem *Liesma*, *Māksla* un *Māksla Plus*, grāmata *Jauno mūziku / 1979* un no vecām, gandrīz sabirzušām avīzēm pārklabinātie Jāņa Sudrabkalna teksti un rakstu krājums *Par mūziku* (1983).

TYPEWRITER

I admire people with neat and beautiful handwriting. I acknowledge that mine is not. Therefore my relatives made me extremely happy with their gift on the beginning of my twenty fifth year... gotten through their network of multiple connections. It was a typewriter made in the German Democratic Republic especially for the Latvian Soviet Socialist Republic. During the next significant twenty five years, I made close friends with this generous and reliable present. Thanks to it: my articles and reviews, interviews and annotations for the newspapers *Literature and Art, Today, Good Morning, Literature and Art in Latvia*, and magazines *Flame, Art and Art Plus*, the book *Music of the Young / 1979*, have been written – texts by Jānis Sudrabkalns, re-typed from newspapers almost fallen to pieces –, as well as the collection of articles *On Music* (1983).



RAKSTĀMMAŠĪNA | ilona brūvere

Astondesmitajos gados kopā ar mani veca gadsimta sākuma rakstāmmašīna mēroja ceļu no Hamburgas uz Minheni, Kelni, Frankfurti un Berlīni, bet deviņdesmito gadu sākumā atkal uz Rīgu, lai līdostā mīklaini pazustu. To Hamburgā man dāvināja Eiropas tiesnesis Egils Levits vēl kā students. Uz tās tika rakstīti visi manu filmu scenāriji, kas kļuva par filmām Vācijā – *aiz dzelzs prieķskara*. Tā redzējusi izmīsumu un vientulību, tajā paslēpts sapnis par atgriešanos mājās, kas brīnumainā kārtā piepildījās. Viena no filmām pārstāvēja Hamburgu 1985. gada Berlīnes kinofestivālā – to apliecinā programma *Perspektiven. V20 – Eine ungenaue Erinnerung an eine Urkunde* – tā laikam ir personiskākā no manām filmām. 1979. gadā atstājot Rīgu, likās, atvados uz neatgriešanos. Uzzināt par manas ģimenes emigrācijas plāniem man bija personiska traģēdija. Deviņdesmitajos, pirms atgriezos, Hamburgā nopirku jaunu – elektrisko rakstāmmašīnu, lai gan Latvijā ar vācu šriftu tā noteikti nevarēja noderēt. Uz tās es neesmu uzrakstījusi ne rindas. Bet vecā līdostā mistiski pazuda. Tā zina par mani visu, vairāk nekā pieklājas.

TYPEWRITER

In the eighties, an old *turn of the century* typewriter travelled with me from Hamburg to Munich, Cologne, Frankfurt and Berlin, but in the early nineties back to Riga again, where it got mysteriously lost at the airport. It was given to me by Egils Levits, a Judge at the European Court of Justice, when he was still a student in Hamburg. Subsequently, all my film scripts that turned into films in Germany – behind the iron curtain, were written on it. My typewriter felt my despair and loneliness; the subtle dream of returning home was slumbering in it, and it came true in a miraculous way. A film representing Hamburg at the Berlin International Film festival of 1985, was endorsed by Berlinade Forum *Perspectiven: V20 – Eine ungenaue Erinnerung an eine Urkunde*, thought to be the most personal of my films. In 1979, when leaving Riga, it seemed to me that I was saying goodbye forever. Finding out about my family's plans on emigration was a personal tragedy to me. Many colleagues at the film studio did not greet me anymore, whereas in the nineties – even the ones who did not know me – wanted to make friends. When I returned I bought a new typewriter, an electric one, in Hamburg, although it turned out to be useless in Latvia since it had German fonts. I have not written a single line on it. But the old one got mysteriously lost at the airport. It knows everything about me, more than it should know.

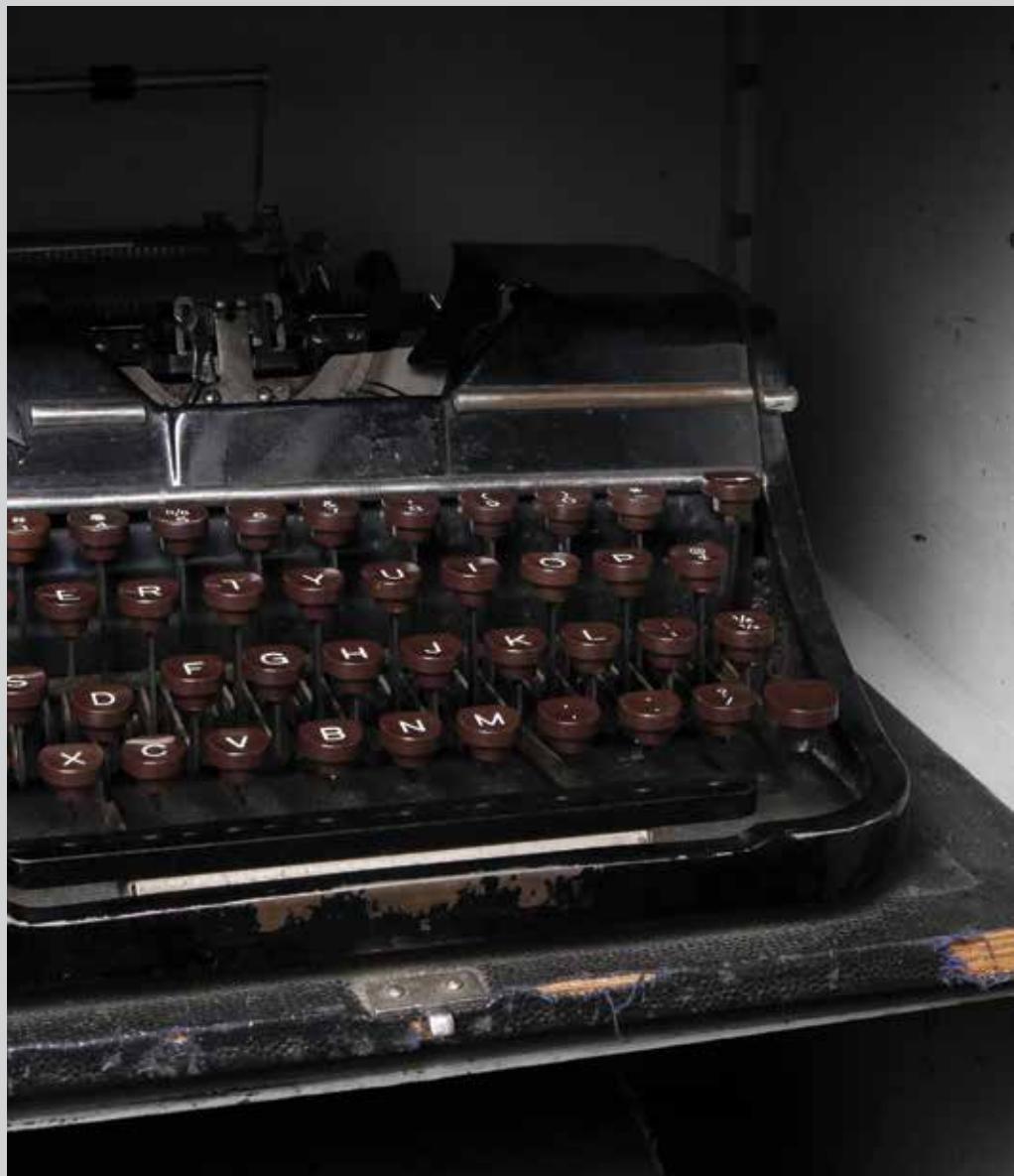


RAKSTĀMMAŠĪNA | maija vilka

Toreiz strādāju Kultūras koledžā. 1983. gada Ziemassvētku laikā mana audzēkne Antra lūdz atlauju uz rakstāmmašīnas pie manis mājās pārrakstīt Gunāra Astras pēdējo runu tiesā. Materiāls tajā pašā vakarā bija jānogādā vilcienā Rīga – Liepāja un tālāk ar kuģi uz Zviedriju. Runu uz šīs rakstāmmašīnas pārrakstījām, lenti sadedzinājām privātmājas dārzā Laimdotas ielā. Bet rakstāmmašīna vēl aizvien man atgādina to laiku notikumus.

TYPING MACHINE

I worked at the College of Culture then. During Christmas time 1983, my student Antra asked me for permission to re-write the last speech of Gunārs Astra at court on the typewriter at my place. The material had to be delivered that very same evening by the Riga – Liepaja train and then farther on by ship to Sweden. We re-wrote the speech on this typewriter and burned the tape in the garden of a private cottage at Laimdotas street. But the typewriter still reminds me of those times and events.

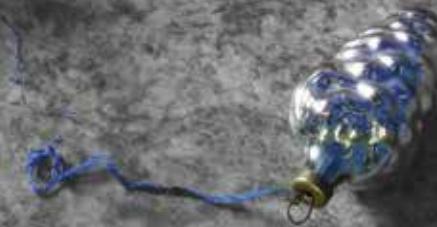


ROTĀJUMI | arno jundze

Ir daudz stāstu par to, kā vecā mājā atrodas visādas brīnumainas lietas, un es tam neticēju līdz brīdim, kad pats nopirku lauku māju. Saimniece visu bija kārtīgi iztīrījusi, un bija palikušas tikai dažas kastes, bet tajās varēja atrast savu un savu vecāku bērnību, kas sen beigusies. Tur bija padomju laiku eglīšu mantīņas. Tu ieraugī stikla čiekuru, kas eglitē šūpojās, kad tev bija pieci gadi, turpat bija konfektes ar lielajām bārkstīm, un viiss smaržoja pēc mandarīniem. Hops, un tu esi bērnībā atpakaļ, kad svecites iedegas, rotājumi sāk mirdzēt un pustumsā spīd. Eglīte vienmēr saistījās ar dāvanām un sapņiem par iekārojamām lietām: hokeja nūju, slidām, galda hokeju, peldēšanas masku un pleznām. Mana mamma parasti centās īstenot iekārotā objekta dāvināšanu saprāta robežās.

DECORATIONS

There are many stories about various miraculous things that turn up in old houses, but I did not take them seriously until the moment when I bought a country house myself. The owner had thoroughly cleaned up everything; just a few boxes were left and there were items inside that called me back to forgotten memories of my childhood and my parents. There were Soviet time Christmas tree decorations: an eye-catching glass cone admired by a then five year old staring at the glittering tree. There were sweets with big fringes and the bittersweet scent of tangerines. A breath away... and there reappears the vision of childhood with lighted candles, decorations glittering and shining in the dark. A Christmas tree was always associated with presents and dreams about longed for things: a hockey-stick, a pair of skates, table hockey, a swimming mask and flippers. My mum usually tried to fulfill my wishes – within reasonable bounds.



SARKANAIS KOSTĪMS | karina pētersone

Pirms pāris gadiem uzdūros rakstu sērijai un fotogrāfijām par deviņdesmitajiem gadiem. Vienā no tām bija redzama ANO galvenā mitne laikā, kad organizācijā uzņēma Latviju. Attēls rādīja karogu pacelšanas ceremoniju, kur pārsvarā redzami kungi – uzņemto valstu amatpersonas, bet kreisajā pusē ir dāma spilgti sarkanā kostīmā – tā esmu es. Kostīms bieži spodrinājis Latvijas tēlu valstij svarīgos politiskos notikumos. Mulsuma brīdis gan bija jāpārdzīvo, kad Rīgas ostā no trapa nokāpa Zviedrijas karaliene līdzīgā koši sarkanā tērpā. Pēc neliela briža karalienes plecos jau parādījās balts mētelis. Tagad, protams, saprotu, ka mājās cilvēkiem būtu jāģērbjas atturīgāk, sagaidot karalieni, bet tolaik uzvilkū labāko, kas man bija, lai ārvalstu delegācijas apciemojuma laikā, reprezentējot valsti, labi izskatītos.

THE RED SUIT

A few years ago, I came across a series of articles and photos about the 1990s. One of them pictured the main UN building at the time when Latvia was admitted to the organization. The picture showed the Flag Raising Ceremony where mainly gentlemen could be seen – the officials of the newly admitted member states – but on the left, there is a lady in a bright red suit – it is me. That suit has often polished the image of Latvia during nationally important political events. It did cause a moment of confusion when the Queen of Sweden climbed down the stairs at Riga harbour dressed in a similar bright red suit. Just a moment later, a white coat appeared around the shoulders of the Queen. Now, certainly, I understand why local people should dress more conservatively when meeting a Queen, but then I put on the best that I had, to look good for the visit of a foreign delegation when representing the state.



SKATUVES KOSTĪMS | viktors lapčenoks

Mans skatuves tērps no grupas *Inversija* laikiem, uzšūts 1983. gadā. Tolaik mēnesī sniedzām kādus piecpadsmīt koncertus. Tas bija laiks, kad, koncertējot Siguldas kultūras namā, šajā koncertuzvalkā pirmo reizi sastapu savu nākamo sievu Indru – nogāju lejā, zālē tieši pie viņas, nokritu uz ceļiem un dziedāju *Tik ilgi, kamēr mūsu mīla nenovecos, mums no ziemas nav ko bīties...* Tā bija liktenīga tikšanās, un es nemaz nezinu, kāpēc tas tā notika, – esam kopā jau 30 gadus.

STAGE COSTUME

My stage costume from my time in the band *Inversion*, was made in 1983. Back then we performed in some fifteen concerts a month. It was the time when I first met my future wife Indra while performing in this concert suit at the Sigulda house of culture – I went down in the hall directly to her, fell down on my knees and sang *As long as our love is not getting old, we should not be afraid of winter...* That was a fateful encounter, and though do not know why it happened at all – we are still together for 30 years.

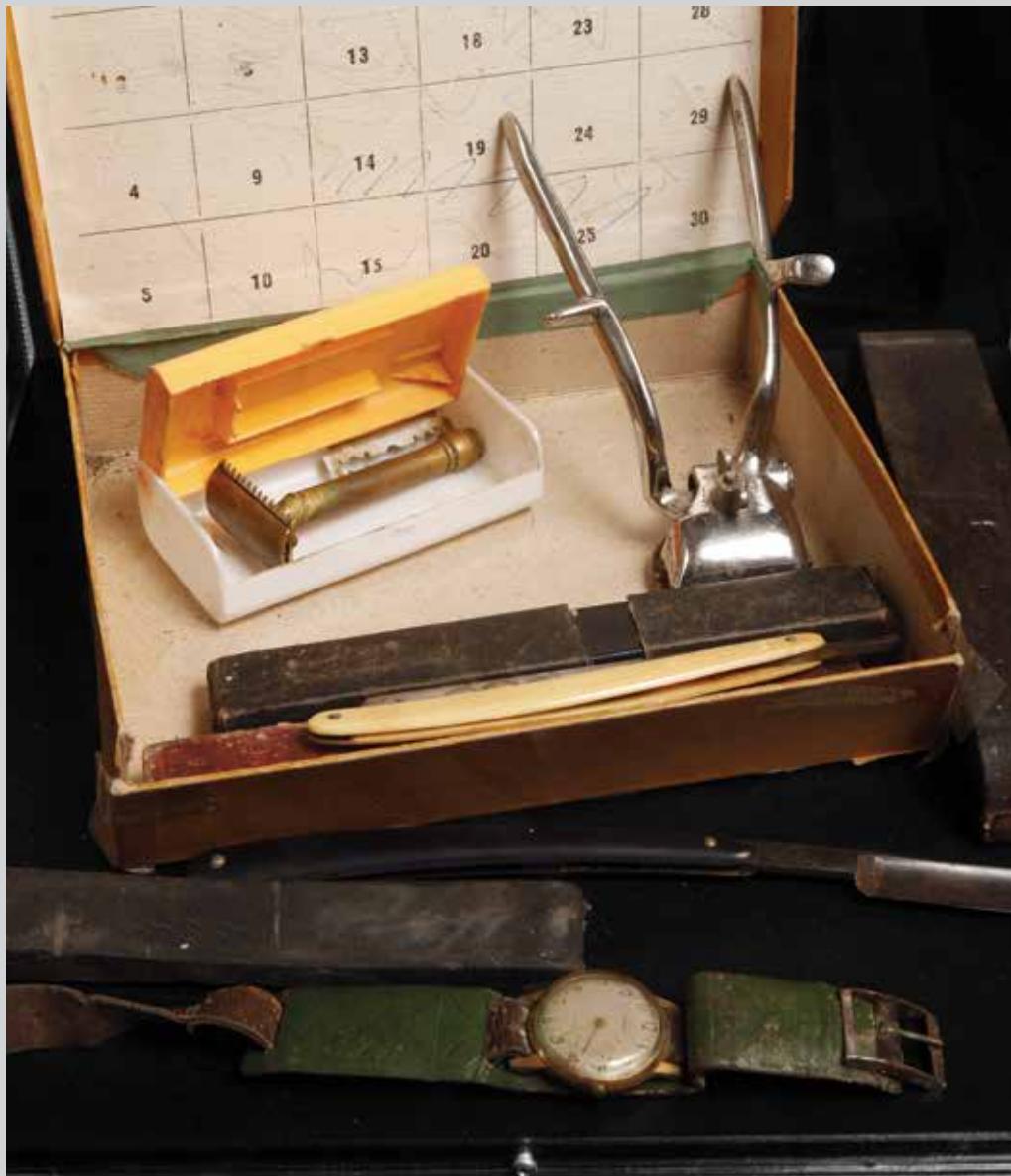


SKŪŠANĀS PIEDERUMI | valdis gavars

Kad biju jauns, ieskatījos skaistā meitenē, un mēs nolēmām apprecēties. Kad pirmo reizi ierados savas līgavas dzīvoklī, Joti patīkamu iespaidu atstāja viņas tēvs. Tātā laikā nemēdza runāt, kas bijis un noticis pagātnē, jo ikviename dzīve piedāvāja sarežīgas pagātnes ainas. Nedod, Dievs, ja tas vēl kaut kā bija saistīts ar čeku... Ja izplāpāsies, tad vari otrreiz aizbraukt uz Sibīriju, – tāpēc cilvēki bija Joti uzmanīgi un manas līgavas tēvs Voldemārs Rozītis maz ko stāstīja. Taču pamazām notikumi, viņam stāstot un atrodot kādus priekšmetus, ieguva aprīses, sakārtojās un atdzīvojās. Un bija tā, kad visi izķāpa no vagoniem... tie visi 900... uzraugi nemaz nezināja, ko ar viņiem visiem iesākt. Vispirms bija visiem jānodzen mati, taču 900 cilvēkiem nodzīt matus tā uzreiz nav iespējams. Voldemārs, mums grūti tagad saprast, kāpēc, bija paņēmis līdzi skūšanās piederumus un matu dzenamo mašīnu. Viņam arī Sibīrijā klāt bija bārdas dzenamie. Un, kad tur sauca: *Vai ir kāds frizeris?* – viņš iznāca uz priekšu. Tāpat arī vēl viens puisis, viņi tikai divi iznāca no tiem 900. Tā Voldemārs kļuva par frizeri, un tas izglāba viņam dzīvību. Viņu uzreiz ielika siltā barakas stūrīti, visi priekšnieki pie viņa nāca gan bārdu dzīt, gan matus griezt, gan paplāpāt. Viņam bija tādi smuki naziši. Tos piecus gadus, kamēr viņš tur bija, viņam citus instrumentus nevajadzēja.

BARBER'S INSTRUMENTS

In my youth, I fell for a pretty girl and we decided to get married. When I made a first visit to my bride's flat, her father left a very good impression on me. In those days we were not accustomed to talk about the past because everyone's past life had complicated moments. God forbid, if that had something to do with the KGB... If you blabbered then you could get sent to Siberia for a second time – therefore people were very cautious and my bride's father Voldemārs Rozītis spoke sparsely. But gradually while he was telling us some things and finding different objects the events gained shape, order and became alive... "when everyone got off the carriages – all those 900 deported people – the local administration had no idea what to do with them all. All the 900 people had to have their hair shaved off but it is impossible to cut off the hair of all 900 right away". Now, it is hard to explain why but Voldemārs had taken along all his shaving instruments and also a hand hair clipper. He also had a shaving kit with him in Siberia. And when they called out for a barber among them, he stepped forward. So did another guy, now they were the only two barbers among those 900 people. Thus Voldemārs became a barber and it saved his life. They immediately placed him in a warm corner of the barracks; all the bosses went to him to have their beards shaved and hair cut, and also for a chat. He had very pretty shaving knives. He did not need other instruments for all those five years while he was there.



SLĒPES | māris stucis

Tēvs nozāģēja pieaugušo kalnu slēpēm galus un pieskrūvēja tos zābaciņiem – tā 1984. gadā tapa manas pirmās *slalomenes*, ar kurām četru gadu vecumā sāku mācīties slēpot. Man joprojām patik slēpot, un, visticamāk, tas arī nekad neapniks, taču šīs slēpes man atgādina ne tikai par slēpotpatikas pirmsākumiem. Uz tām tika risinātas pirmās apzinātās sarunas par bailēm. Ar tām arī tika gūtas pirmās atziņas par šķietami neiespējamā šķietamību un darīšanas iedarbīgo dabu.

SKIS

My father sawed off the ends of some mountain skis and attached them to boots by screws – that is how I got my first slalom skis in 1984 with which I started learning downhill skiing at the age of four. I still like skiing and most probably I will always love it, but my skiing passion is not the only thing these skis remind me of. Standing on them the first intent discussions about life took place. On them, I came to my first conclusions about the illusory nature of seemingly impossible things and nature of the effective energy of endeavor.



SMĒKĒTĀJA KOMPLEKTS | lilita liģere

Mani vecāki *Latvijas laikā* strādāja Ķemeru viesnīcā. Māte Alma Liģere bija istabmeita, bet tēvs Roberts Liģers – galdnieks. 1938. gadā tēvam par teicamu darbu un sakarā ar Ķemeru kūrortu 100 gadu jubileju uzdāvināja smēkējamo komplektu – cigarešu turētāju un pelnutrauku. Kad tēvs vairs nestrādāja, viņš mani kā bērnu 1956. gadā turp aizveda un parādīja viesnīcu, kas tolaik jau bija sanatorija. Parādīja skaistākās Ķemeru vietas un uzbūra ainas, kuras atceros vēl šodien, uzlūkojot tēva smēkējamo komplektu.

A SMOKING SET

During the period of independent Latvia my parents worked at the Kemerī Hotel. My mother Alma Liģere was a housemaid and my father Roberts Liģers, a carpenter. In 1938 father was given a smoking set, a cigarette holder and an ashtray, for an excellent job, commemorating the 100th anniversary of the Kemerī resort. In 1956 when father did not work anymore he brought me there when I was a child and showed me the hotel, which had been already turned into a sanatorium at that time. He showed me the most beautiful places of Kemerī and described scenes that I still remember today, when looking at my father's smoking set.

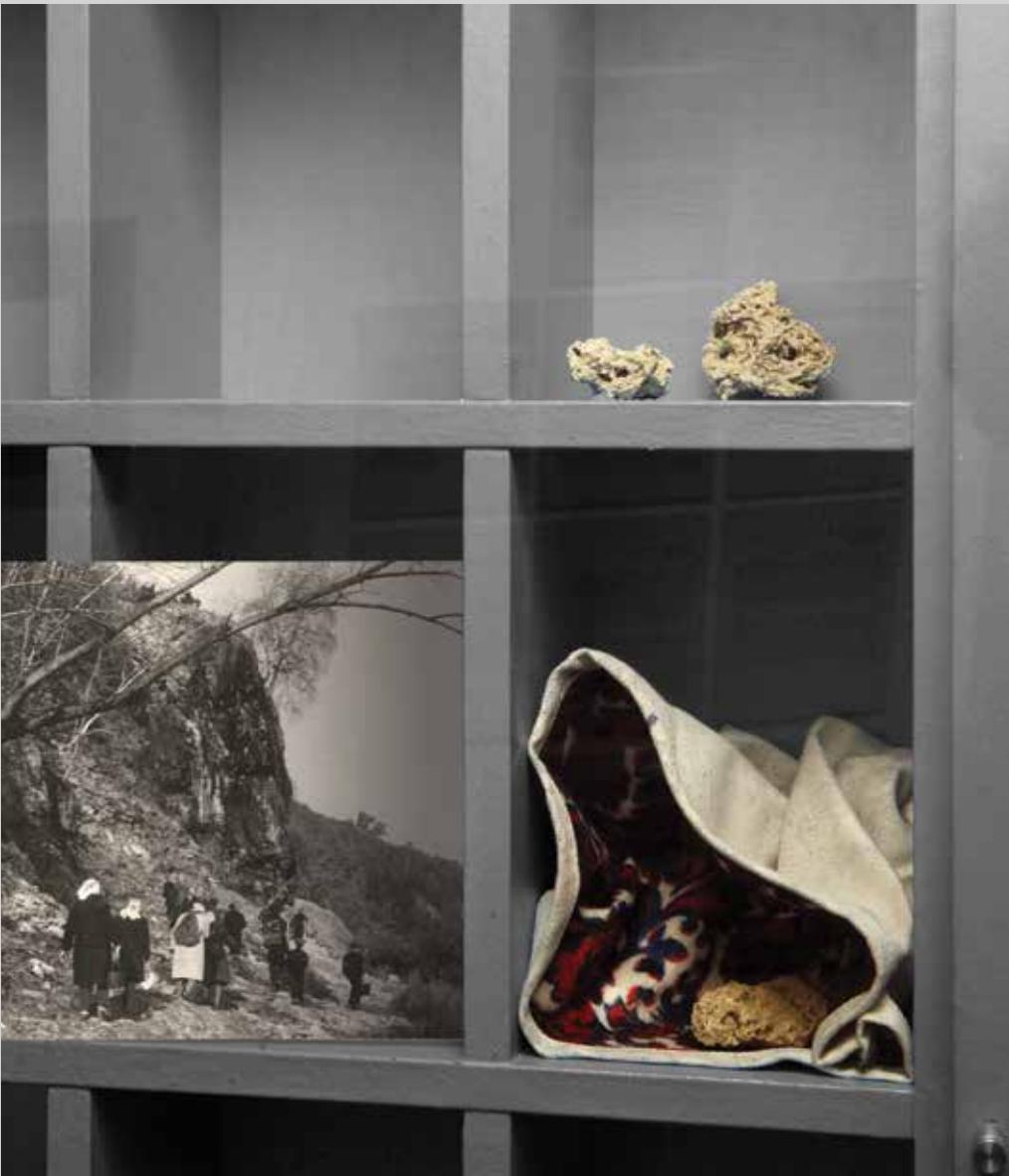


STABURAGA AKMENI | maija rütenberga

1962. gadā, kad tika izcirsti Daugavas krasti, gatavojot pārplūdināšanai, gājām ekskursijā uz Staburagu. Kopā ar skolotāju, mūsu mīlo Benitu Lapinsku, nolēmām no Staburaga atvadīties. Skaistie krasti izskatījās tik ļoti samociti un izpostīti, mēs sēdējām zemajā krastā, kad no augšas jau sāka ripot akmeņi, un raudājām. Kāds paliels akmens trāpīja man pa plecu, tagad man no tā trīs daļas palikušas...

STONES OF STABURAGS

In 1967, when the banks of the Daugava River were rudely de-forested in preparation for the flooding project, we went to Staburags on a final excursion. Together with a teacher, our beloved Benita Lapinska, we decided to set the moment a memorial and say goodbye to Staburags. The formerly beautiful banks looked so very tortured and ruined; we sat on the lower coast and cried while the stones already started rolling from above. A bigger stone hit me on the shoulder; now I still have three pieces of it left...





Šķīvis – japānu vai ķīniešu darinājums ar hieroglifiem otrā pusē –, ko leģendārā aktrise Anta Klints dāvinājusi jaunajai tolaik Drāmas, šodien Nacionālā teātra aktrisei Eleonorai Dūdai. Abas aktrises pazina draudzību, kas nebija tikai koleģiāla laipnības izrādišana. Šķīvis vairākus gadus desmitus atradās Eleonoras Dūdas dzīvoklī goda vietā aiz stikla. Anta Klints jau sen bija mirusi, bet šķīvis atgādināja par viņas lielo personību un talantu. Anta Klints bija ļoti priecīga, ka Dūdai piedzima dēls Artis, jo viņai pašai bērnu nebija. Vērtīgo piemiņu no mātes un izcilās aktrises tālāk glabāju es – Eleonoras Dūdas dēls, teologs Artis Burovs. Skatoties uz šo šķīvi, atmiņa uzbur Drāmas teātra aktieru dzīvi, teātra aizkulišu smaržu un bērnību...

A PLATE

A plate – a Japanese or a Chinese unique specimen with Hieroglyphs on the other side is one that was given to the actress Eleonora Dūda on beginning her career at the former Drama, now National Theatre of Latvia. The donor was the legendary actress Anta Klints. Both actresses treasured a friendship that went beyond collegial courtesy. This cherished object was placed behind glass in a place of honour in Eleonora Dūda's apartment for several decades. Anta Klints had passed away years before, but the plate still radiated memories of her great personality and rare talent. Anta Klints was delighted to hear about the birth of Dūda's son Artis, because she did not have children of her own. I, the son of Eleonora Dūda – the theologian Artis Burovs – am carrying on the precious memory of my mother and her outstanding actress friend. When I look at this plate, my memory captures images of life with the actors of the Drama Theatre, the scents of backstage excitement and amid all that my childhood.



ŠOKOLĀDES ALBUMS | ilga saliņa

Kad biju maza meitene, mēs bieži viesojāmies pie mammaškrustmātes. Reiz pamanīju lielu grāmatu ar šokolādes vāku. Gribēju to nogaršot, bet neizdevās noknibināt nevienu gabaliņu. Krustmāte smiedamās teica, ka tāpat mēģinājuši tikt pie šokolādes gandrīz visi bērni, kas viesojušies pie vijas, arī mana mamma. Un tas esot tikai fotoalbuma vāks, kas izskatās pēc šokolādes. Mazo ciemiņu viesošanās sekas vēl tagad labi pamanāmas. Nezinu, vai šis atgadījums mani iespaidoja, vai arī kas cits ir bijis par iemeslu, ka šokolādi negribējās vēl daudzus gadus. Albums ar šokolādes vāku glabājas šodien pie manis.

CHOCOLATE ALBUM

When I was a little girl we would often visit my mum's godmother. Once I noticed a big book with a *chocolate* cover. I wanted to taste it but I couldn't manage to nibble off a single piece. Godmother said laughing that almost all of the children who visited her tried to get to the chocolate, including my mum. Actually it was only a cover of a photo album that looked like chocolate. The results of the little guests trying to nibble can still be noticed on it as well. I do not know whether this incident influenced me or had there had been something else to blame, but I did not want chocolate for many years to come. I still keep the album with the *chocolate* cover.



ŠUJMAŠĪNA | daina nīmane

Mana vecāmamma vienmēr šuva, un es skatījos. Kad man palika seši gadi, sākās karš, un nākamo dzimšanas dienu jau sagaidīju uz kuģa, kas veda uz Vāciju. Ziemassvētkus svinējām milzīgā bēģļu angārā, kur dāvanā saņēmu divas maizes rikas ar žāvētu desu. No bumbvedēju uzlidojumiem slēpāmies Berlīnes metro. Mana vecāmamma nekad nešķīras no savas šujmašīnas, arī tad, kad jau lāivā peldējām pa Elbas upi. Pāri galvai lidoja šāviņi, bet vecāmamma atstāja mani vienu, lai atkal gabaliņu tālāk pārnestu savu šujmašīnu. Viņa to visur stiepa līdzi. Domāju, kā viņa tā – mani pameta šujmašīnas dēļ? Bet, paldies Dievam, viņa vienmēr visai drīz atkal parādījās, stiepdama uz muguras savu dārgumu, bet es ieguvu mācību visai dzīvei – turēt godā savus darbarīkus, zināt citas valodas un vienmēr saglabāt lielās dzīves vērtības.

SEWING MACHINE

My grandma was always sewing and I used to watch her. When I turned six the war broke out and I celebrated my next birthday on the ship that took us to Germany. We celebrated Christmas in an enormous hangar among refugees where I received two slices of bread with smoked sausage as a present. We hid during the air raids during the bombing of Berlin in the underground. My grandma never parted from her sewing machine, including the time when we were floating aboard a boat along the river Elba. Projectiles flew over our heads but grandma left me alone to move her sewing machine a little bit further. She carried it with her everywhere. I wondered how could she do that – leave me alone because of a sewing machine? But thank God, she always turned up again quickly, carrying her treasure on the back, but I got a lesson for the whole of my life – to honour my working tools, to learn other languages and always maintain the great values of life.



ŠŪPULIS | ilze kikste-zandere

Šo pīto zīdaiņa gultiņu mūsu ģimenē jau izmantojušas vairākas paaudzes. Tā izgatavota Murjāņu puse, kur pagāja mana tēva Ēriks Kikstes bērnība. 1932. gadā šūpuli gulēja mans tēvs. Viņš to ir saglabājis. Kad piedzimu es, tā bija mana pirmā gultiņa. Pēc manis to izmantoja mana tēva Ēriks mazbērni Kaspars un Miks Stabulnieki, bet pirms desmit gadiem šajā šūpulī vēl gulēja mans dēls Daniels Kikste-Zanders. Trīs paaudzes mūsu ģimenē izauklējis šis šūpulis, es to glabāšu arī saviem mazbērniem.

THE CRADLE

This wicker cradle has already been used by several generations of my family. It was made near Murjāņi where my father, Ēriks Kikste, spent his childhood. In 1932, father was sleeping in the cradle. He kept it. When I was born it was my first cradle. After me, Kaspars and Miks Stabulnieki, the grandchildren of my father Ēriks used it and just ten years ago my son Daniels Kikste-Zanders slept in it. Our cradle held three generations of my family and I will keep it for my grandchildren.



TAURENI | atis kēngis

Tas ir emociju apkopojums, kas simbolizē manas attiecības, kuras bija visai īsas, bet tās mani pamudināja rakstīt. Es pašreiz meģinu rakstīt grāmatu par aizmiršanu, par to, kā aizmirst lietas. Kāpēc es izvēlējos aizmiršanu? Budapeštā biju plānojis tikties ar viņu, mēs izšķīrāmies, bet es biju paņēmis bijletes vienu dienu vēlāk, lai satiktos. Budapešta ir skaista pilsēta, bet es skatījos un domāju par to, kāpēc es tur esmu. Un domāju, kāpēc nenovērtēju pilsētu, nenovērtēju cilvēkus, visas tās lietas, arhitektūru, pilsētas burvību, bet domāju tikai par savu mīlestību. Man gribējās iemācīties aizmirst un domāt par to, ko vēlos. Pēc pirmajām trim uzrakstītajām lapām secināju, ka aizmirst nav iespējams itin neko. Atgriezos mājās, augstskola man atgādināja par ieskaitēm un eksāmeniem, kuros cilvēki mēdz kaut ko aizmirst. Tāpēc domāju, ka Joti labs nosaukums ir *Laiks, kad es aizmirsu, ka var aizmirst*. Aizvien vairāk runājot ar cilvēkiem, esmu sapratis – daudzi domā, ka mīlestību nevar aizmirst. Tā ir arī ar šiem taureniem, kas kaut kādā ziņā liek man atcerēties visas tās emocijas un domu ritējumu, kas paskrēja kā mirklis.

BUTTERFLIES

It represents a summary of emotions that symbolizes my relationship, which was rather short, but nice. It encouraged me to write. Currently I am trying to write a book about forgetting, on how to forget things. Why did I choose forgetting? I had planned meeting her in Budapest – we broke up – but I had bought tickets one day later to meet with her. Budapest is a beautiful city but I was just watching and wondering why I had to be there for two more days. And I wondered why I did not appreciate the city or the people... all those things – architecture and magic of the city – but thought only about her. I wanted to learn to forget; it was the only way I could not think about her but to choose what I wanted to think about. After the first three written pages I came to a conclusion that it was not possible to forget anything. When I returned home I was reminded of tests and exams at the University where people usually forget something. Therefore I thought that a very good title could be *The Time When I Forgot about Being Able to Forget*. By talking more and more with people I have understood that many think that love cannot be forgotten. It is the same also with this picture that in a way makes me recall all those emotions – pain, joy and happiness – and at the same time all these thoughts about all the ideas that I have had around that period, because it flew by like a moment.



TĒJKANNA | zane daudziņa

Šī tējkanna man faktiski ir visa brīvās Latvijas laika spilgtākā liecība. Man to ir dāvinājis mākslinieks, ar ko es iepazinos uz barikādēm, mēs arī barikāžu laiku roku rokā nostaignājām kopā. Izrādās, tādā pacēlumā satikti cilvēki var kļūt ļoti nozīmīgi. Kopš tā laika man mājās sakrājies diezgan daudz vija gatavotu keramikas darbu. Nu viņš ir prom. Tas savā ziņā ir likumsakarīgi, kaut kāds posms Latvijas vēsturē ir noslēdzies. Patriotiskais vilnis beidzies, šobrid atkal kaut kāds jauns vilnis nāk, un es ļoti ceru, ka tas jaunais vilnis varēs atnest Imantu atpakaļ pie mums Latvijā. Krūzite ir aprakstīta ar Kurta Vonnegūta, Remarka un Hipokrāta citātiem un liecina par to, cik ļoti cilvēku sapņi tolaik bija poētiski.

THE TEA-POT

This tea-pot is actually the most vivid witness of the whole period of free Latvia for me. I received it from an artist whom I met at the barricades as a gift. We also went hand in hand through the barricades period. It turns out that people who meet in such times of upheaval can become very important to one. I have quite a lot of ceramics made by him in my collection at home since that time. Now he is gone. It is natural in a sense because an era in the history of Latvia has come to an end. The patriotic wave is over and a new wave is currently approaching. I hope very much that this new wave will bring Imants back to us in Latvia. The cup is covered with quotations of Kurt Vonnegut, Remarque and Hippocrates and proves how very poetic the dreams of people were then.



TĒVA MANTOJUMS | lilija zumeraga

Stāsts būs par manu tēvu Florianu Beļinski un viņa bezgalīgo mīlestību un uzticību. Tēvs vēl pirms kara bija nopircis māju un iekopis augļu dārzu, to nācās atstāt, kad Latvijā ienāca padomju karaspēks. Mammu ar bērniem no mājas izlika un māju nojauca. No Rīgas tēvs devās uz Zviedriju, pēc tam uz ASV, uzsākot dzīvi Čikāgā, kur vēlāk tika apglabāts Čikāgas kapsētā. Jaunu ģimeni viņš nenodibināja. Pēc viņa aiziešanas viņsaulē saņēmām mantojumu, par kuru es iegādājos dzīvokli. Tā man ir neaizmirstama piemiņa par tēva rūpēm un mīlestību.

INHERITANCE

This story will be about my father Florians Beļinskis and his never-ending love and commitment. Father had bought a house just before the war and planted a fruit garden; it had to be left when the Soviet troops entered Latvia. My Mum and the children were put out of the house and the house was destroyed. Father fled to Sweden from Riga; then further to the USA. He started a new life in Chicago where he was buried later in a cemetery in Chicago. He did not start a new family. After his passing away, we received an inheritance with which I bought an apartment. It is an unforgettable witness to the memory of the care and love of my father.



TRIJU ZVAIGŽNU ORDENIS | laima ļudēna-grauze

Dzejnieka Vitauta Ľudēna dzeja pieaugušajiem un bērniem mājo mūsu sirdīs. 2007. gadā dzejnieks tika iecelts par Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieku par nopelniem Latvijas valsts labā. Ľoti nozīmīgi manam tēvam bija tas, ka šo Triju Zvaigžņu ordeni pasniedza toreizējā Latvijas Valsts prezidente Vaira Viķe-Freiberga. Saņemot ordeni, viņa vārdi bija *Gods kalpot Latvijai!* Ar neviltotu patriotismu par mūsu valsti sirdī viņš dzīvoja visu savu mūžu un veltīja lasītājiem milzum daudz skaistu dzejas rindu. Uz tēva 80. gadu jubileju ceru sagatavot nepublicētus dzejoļus piemiņas krājumam.

THE ORDER OF THE THREE STARS

Poetry for grown-ups and children, written by the poet Vitauts Ľudēns, lives on in our hearts. In 2007, the poet was appointed Officer of the Order of the Three Stars for meritorious service to Latvia. It was very important to my father that this Order of the Three Stars was presented to him by the then President of the Republic of Latvia – Vaira Viķe-Freiberga. His words upon receiving the order were "My honour to serve Latvia!" He lived his whole life with genuine patriotism in his heart to our country and created a lot of beautiful lines of poetry for readers. I hope to prepare the unpublished poems for the Memorial Collection commemorating father's 80th anniversary.

Trīju Zvaigžņu ordena diploms

dzīvošķi un bērnu literatūras māces

Vītauts Lūdēns

par noplēniem Latvijas valsts labā
iecēlīs par Trīju Zvaigžņu ordena virsnieku

Rīgā
2007. gads 15. martā
Nr. 80



Janis Lopus - Frenzīgs
Vīlīja prezidents

VL
Latvijas Republikas Ministru kabinets

PER ASPERA
PAR TĒVIĀM
AD ALTIAM



V A G O N S | jānis ploriņš

1949. gada 25. martā sākās izvešana. Trīs dienas mēs dzīvojām preču vagonos, ceļā bijām 20 dienas. Mazākie bērni nomira vagonos. Mani izveda kopā ar Melāniju un Birutu. 15 dienas pavadījām koncentrācijas nometnē Tomskā. 6 dienas braucām pa upi baržā, dienu pavadījām upes krastā Šugotkā. Tad dienu ceļā uz Novokuznečnoje. 1949. gada 8. maijā iebraucām Kuznečnajas kolhozā *Micurins*. Uzvaru 9. maijā krievi svīnēja līdz maija beigām, gāja no vienas mājas uz otru. 19. maijā nomira Aina. Viņai bija 6 gadi. Latvieši iemācījās celtniecības darbus un cēla stāļus, kūtis, šķūņus un zemnīcas. Jūnijs, jūlijs, augsts – darbs no tumsas līdz tumsai. Jūlijā uzcēlām cūku fermu. 1. septembrī skolas vecuma bērnus sadzina skolā. Jaungada eglītei skolā gatavojām papīra mantīnas. Izsūtījumā nomira 7 cilvēki. Viņus apraka kopējā kapā.

W A G O N

The deportations started on the 25th of March 1949. We stayed for three days in wagons; travelled for 20 days. Younger children died in the wagons. I was deported together with Melānija and Biruta. We spent 15 days in a concentration camp in Tomsk. Then we travelled for 6 days by barge on the river and spent a day at the riverside in Shugotka. We needed another day to travel to Novokuznechnoje. On the 8th of May 1949, we arrived at the collective farm *Micurins* of Kuznechnaja. The Russians were celebrating the 9th of May Victory Day until the end of May; they were walking from house to house. On the 19th of May, Aina passed away. She was six. Latvians learned to do building jobs and then they built stables, cattle-sheds, sheds and dugouts. June, July, August quickly went by working from dawn till dusk. In June, we made a piggery. On the 1st of September, children of school age were driven to school. We made paper decorations for the New Years tree at school. 7 people died while in exile. They were buried in a common grave.



VĒSTULE | renārs vimba

Vidusskolas laiks bija kā staigāšana *pie kraujas rudzu laukā*, un Uģis bija kļuvis par vienu no maniem tā laika labākajiem draugiem. Pēc skolas beigšanas katrs aizgājām savos ceļos – Uģis aizbrauca studēt uz ārzemēm, es paliku Latvijā. Mēs ilgu laiku apmainījāmies vēstulēm, līdz pēdējā atnācā atpakaļ neatvērta. Nav ne jausmas, kur mans draugs ir šodien un kas rakstīts vēstulē. Varbūt Uģis to kādreiz vēl izlasī?

THE LETTER

In my high school days I was walking round just like *A Catcher in the Rye* and Uģis had become one of my best friends of that time. After finishing school we took different roads – Uģis left to study abroad; I stayed in Latvia. We exchanged letters for quite some time until the last one came back unopened. I have no idea where my friend is today and what was written in the letter. Perhaps Uģis will read it still some day?



VĒSTULE NO CIETUMA | ieva ostrovska

Vīri vācu formas tēros izlēca no mašīnas, sasēja Jāni, iemeta kravas kastē un aizveda. 1944. gada augusta karstajā dienā Anna palika viena ar bērniem, divām omēm un lielu saimniecību. Pēc divām nedēļām viņa vīru atrada Liepājas cietumā, lai pazaudētu uz mūžu. Pēc mammaς nāves tēvu turpināja meklēt meita, bet 2006. gada aprīlī pienāca ziņa no Sarkānā Krusta: *Diemžēl Jūsu tēvs ir miris 1945. gada janvārī Štuthofas koncentrācijas nometnē.* Jānim Ķipstam tolaik bija četrdesmit gadu. Nesen uz Štuthofu aizbrauca Jāņa dēls ar mazmeitu un aizveda Jānim sauju dzimtenes zemes.

(pēc Jāņa Ķipsta meitas Dzidras Dambes stāstītā)

LETTER FROM PRISON

Men in German uniforms jumped out of a car, tied Janis, threw him in the van and took away. It was on the hot August day of 1944 when Anna stayed alone with children, two grandmas and a big household. Two weeks later she found her husband in the prison of Liepaja to lose him forever. The daughter continued searching her father after mum's death, but in April, 2006 information arrived from the Red Cross: "Unfortunately your father died in January, 1945 in the concentration camp of Stuthoff". Jānis Ķipsts was forty at the time. Recently the son of Jānis together with his granddaughter went to Stuthoff and brought a handful of Fatherland's soil to Jānis.

(after Dzidra Dambe, daughter of Jānis Kipsts)

Anna's en Saiga kāsu dura
1931. gaast



Aug 8th 1943

Speciosus, sesima.

Tener las bolas sencillas
tendidas para los golpes
que se le presenten
No me basta sencillamente
que gane por cada
tirada
tengo que ganar
y no perder

gricht dat er velen
niet goed kunnen
behandelen. De regent van
Burghausen wou dat
gezicht en hoorde een
stem die zei: "Dit is een
vrouw die al van de Todesster
staar gemaakt is, want die ster
ziet er niet. Dus nu doorgaan
naar Berghausen. Hier is
welke vrouw velen redt
die in de Todesster staan? Dat
heeft hoorbaarheid dat vrouwe

VĒSTULES | juris petraškevičs

Šī ir tāda maza vāzīte, kas varbūt nav stāsta galvenā un svarīgākā daļa. Štāis stāsta priekšmets tika izlietots 1991. gada maijā, un tā bija Ziemassvētku kūka, Ziemassvētku torte, kas man kādā siltā maija dienā pienāca pa pastu. Es neatceros precīzu datumu. Pasts nāca no Jaunzēlandes, un es pat riskēju to kūku pagaršot. Man likās – ja tas ir sūtītājs uz Ziemassvētkiem man, vienam māksliniekam no Latvijas, un sūtītājs ir nezināms cilvēks no Jaunzēlandes, tad es taču nevaru to tā vienkārši atstāt. Tā būtībā bija tāda kā piramīda. Deviņdesmito gadu sākumā saņēmu vēstuli no savas igauņu kolēģes ar piedāvājumu piedalīties tādā *Chain Letter* projektā. Tur bija vēstulīte, ko es saņēmu, un man bija jāuztaisa desmit kopijas. Te ir mākslinieku saraksts, kuri jau piedalās šajā projektā, un es aizsūtu pirmajam sarakstā kādu no saviem darbiņiem vai grāmatu, ierakstu vai kaseti. Vienalga, kaut ko no sevis. Pierakstu savu vārdu visa tā saraksta beigās un to pirmo, kam es aizsūtu, nosvitroju. Pēc gada vai diviem sākā pienākt sūtijumi no visas pasaules – Vācijas, Argentīnas, Kanādas, Norvēģijas. Sazinoties ar šiem cilvēkiem, pēķēji pavērās pasaule. Šajās vēstulēs bija vēlējumi Latvai, māksliniekiem, draugiem un kolēgiem. Vēstuļu pienākšana no visas pasaules bija kas īpašs.

LETTERS

This is just a small vase that is not likely to be the most important part of the story. The real subject of the story appeared on May 1991. It was a Christmas cake, a Christmas torte that arrived by mail on one warm day in May. I do not remember the exact date. It was delivered to me by post from New Zealand, and I even dared to risk tasting it. I thought: if an unknown person from New Zealand sent this to me as a Christmas gift, an artist from Latvia, then I had to try it; actually it was in the shape of a pyramid. In the early nineties, I received a letter from my Estonian colleague with an offer to participate in a *Chain Letter* project. I had to make 10 copies of the enclosed little letter, check the list of artists who had already taken part in this project and then send some of my works... a book, a record or a cassette, to the first one on the list. It did not matter what; mainly something I made myself. I wrote down my name at the end of the list and crossed out the first one, my addressee. A year or two later, parcels started arriving from all over the world: Germany, Argentina, Canada, and Norway. By getting into contact with these people the whole world suddenly opened up. There were best wishes to Latvia, artists, friends and colleagues in these letters. Receiving letters from all over the world was something special.



record, addressed to you by the first person on the list and sent to the bottom. Then make the last 10/10 including your name and address, and numbers you want kept will keep the idea from well over 100 individuals and we will arrive at your address and anything within ONE WEEK of receiving this.

1990-1991

551. Green 501-1, 5120 20th Street, San
Francisco, Calif., 94102. 4460 Market Street,
San Francisco, Calif., 94102. 1515 Clay Street,
San Francisco, Calif., 94102. 1515 Clay Street,
San Francisco, Calif., 94102.

1. 33 FLOOR STR.
KTH, LOSBURN, R.D.2, KANGAROO
HORNED AD. MURRAY, NEW
SOUTH WALES DENG, INGWER,
DEA WANGHEI, HAN ZEHLING
Food Technology
See Seal

101 PARKER DR.
M. CRAWFORD - ONE MAN TEAM
7 BAYROSE INDUSTRIES, BELMONT, CA
BELMONT HEIGHTS NELSON HILL

Mitchell - 11 Victoria St
Weller - 4050

400 70

卷之三

卷之三

1000-10000

5

二〇

10

100

15

157

55

100

二〇〇〇

2

16

15

72

242

2

VĒSTULES UZ BĒRZA TĀSS | biruta bīriņa

Šīs vēstules uz bērza tāss rakstījis mans vecaistēvs Artūrs Pāls savai sievai Otilijai 1916. gadā no februāra līdz maijam. Diemžēl nezину faktus, kas saistīti ar mana vecātēva gaitām, un kādā veidā vēstules tika sūtītas vecmāmiņai, bet mamma tās saglabājusi piemiņai no sava tēva. Tagad tās ir pie manis kā piemiņa no vecātēva, kuru dzīvē nekad neesmu redzējusi.

LETTERS ON A BIRCH BARK

These letters, written on birch bark, are from my grandfather Artūrs Pāls to his wife Otilija during a period from February until May 1916. Unfortunately, I do not know the facts that are connected with the paths my grandfather tread, and how the letters were sent to granny, but mum has kept them as a memory of her father. Now they are with me as a memory from the grandfather who I never saw in life.

no. 20. p.
Admiral Potsch in Tokio
Mar. 1896



VIRSAIŠA KOFERIS | nellija innuse

Uģis Dravnieks, saulē iededzis, galvā kovboja cepure, mugurā linu kreklis, pārgalvīgs skatiens. lelu muzikants Virsaitis. Mēs sapratāmies bez vārdiem. Savu koferi viņš sauca par Rolandu, tas bija viņa labākais draugs, kad Uģis atkal devās ceļā ar autostopiem. Savvaļas psihologs, kas no tuviem cilvēkiem sagaida pilnigu uzticību... Spēlējot un dziedot, visu savu enerģiju viņš atdeva cilvēkiem. Viņam nepatika liekuļot un savulaik bija lielas problēmas ar čeku. Virsaitis – pirmais Rīgas muzikants, kas spēlēja uz ielas vēl astoņdesmitajos gados. *Uz ielas gada laikā var izdzivot sešas dzīves. Kad nevarēšu padziedēt, mani instrumenti dziedās manā vietā,* viņš teica. To es vienmēr atcerēšos.

THE CHIEF'S SUITCASE

Uģis Dravnieks: sun-tanned, wearing a cowboy hat, a linen shirt and a daring gaze... a street musician nicknamed Chief. We understood each other without words. He called his suitcase Roland; it was his best friend when Uģis went hitchhiking again. He was a wild psychologist expecting complete trust from people close to him... by playing and singing he gave all his energy to people. He did not like to pretend and he used to have big problems with the KGB in his past. Chief was the first Riga musician to have played on the street already back in the 1980s. "One can live six lives on the street during a year. When I am not able to sing, my instruments will sing for me", he said. I will always remember that.



ZĀBAKI | artis robežnieks

Šie zābaki – es nezinu, vai tie stāstīs par mani, drīzāk es stāstišu par zābakiem. Tie man bija kājās, kad pirms pieciem gadiem laidos pāri okeānam uz Ameriku un divas nedēļas dzivoju Ļujorkā. Šajos zābakos es gāju pa Piektais avēnijas asfaltu, izstaigāju Manhetenu, piedalījos Brodvejas meistarklasēs. Nu kā vēl lai pasaka? Pirmajā brīdī man likās, ka pēc tam esmu palicis tāds pats, kāds biju. Bet tā man tikai likās. Sākumā man likās, ka nav nekādas nozīmes, ko tur piedzīvoju, bet, jo ilgāks laiks paitet, jo svarīgāks liekas šķietami nenozīmīgais. Galvenā atziņa no mana ceļojuma – reizēm vajag uz visu paskatīties vienkāršāk un pierastas lietas pavērot no malas, lai pārliecinātos, vai tiešām tas, ko tu domā, redzi un saproti, ir tik sarežģīti? Varbūt viss ir daudz vienkāršāk. Un varbūt tieši tās vienkāršās lietas, ja tā paskatās, īstenībā ir tās sarežģītākās.

BOOTS

These boots – I don't know whether they are going to tell something about me; I would much rather tell about them. I wore them when I flew over the ocean to America five years ago and lived in New York for two weeks. I walked across the asphalt of Fifth Avenue, wandered around Manhattan, participated at master classes on Broadway. Well, how else shall I put it? In the first moments after *the Big Apple*, it seemed to me that I had not changed much. But it just seemed so. At the beginning I thought that it did not matter what I experienced there, but as time passed, things seemingly insignificant emerged as important. The main conclusion from my trip was: sometimes it is necessary to look at everything in a less complicated way and to watch ordinary things from the sideline to make sure if everything you think, see and understand, is really so complicated? Maybe everything is simpler. And maybe just the simple things, if seen from another perspective, turn out to be complicated.



ZĀBAKI | jānis zemtautis

Mans brālis Gunārs bija Latvijas Valsts universitātes students un laikā no 1948. līdz 1950. gadam vadīja studentu nacionālās pretošanās grupu. Baltijas kara apgabala tribunāls 1951. gada 2. martā piesprieda viņam nāvessodu. Šie Gunāra šņoržābaki viņam nebija kājās, jo bija nodotī kurpniekam remontā. Vēlāk tos izņēma dzīvokļa saimniece, saglabāja un 1953. gadā nodeva vecākiem, kad viņi atgriezās no izsūtījuma. Tagad brāļa zābaki ir pie manis un atgādina tā laika traģiskos notikumus.

BOOTS

My brother Gunārs was a student at Latvian State University; he led a student national resistance group during the period from 1948 until 1950. The Baltic Region War Tribunal sentenced him to death on March 2nd, 1951. Gunārs lace-up boots were not on him because he had given them to the bootmaker for repair. Later, the owner of the apartment took them out, kept them and delivered them to our parents in 1953 when they returned from exile. Now my brother's boots are with me as a remembrance of the tragic events of that time.



ZIEDONA PORTRETS | vidvuds medenis

Mana māte, tēlniece Lea Davidova-Medene, galvenokārt veidoja portretus jeb, kā tos latviski dēvēja Teodors Zaļkalns, *ģimernes*. Viņa sacījā: es meklēju cilvēka lielumu. Gara spēku viņa atrada strādniekos, lauciniekos un kareivjos, lai gan visbiežāk – radošo profesiju pārstāvjos. Notika tā, ka dažas no šim personībām viņa izkala akmenī vairākas reizes. Dzejnieka Imanta Ziedoņa portretam tēlniece pirmoreiz pievērsās 1968. gadā. Pēc nepilniem desmit gadiem viņa atgriezās pie Ziedoņa tēla un līdz astoņdesmito gadu sākumam izveidoja vēl kādus četrus dzejnieka portretus. Vienā no tiem viņš attēlots ar Ziedonim raksturīgo spītu un izaicinošo asredzību. Ari ziņkārību, kuras dēļ jau pēc tēlnieces nāves, darbu pārvēdot no darbnīcas Rīgā uz Ziedoņa aprakstīto *Kurzemīti*, dzejnieka skulptūrai noberzējās degungals. Vairākus gadus pavadot darbnīcā sev radniecīgu ģipša galvu sabiedrībā, Imanta Ziedoņa ģimētne bija tik ļoti izslāpusi pēc ceļa, dabas un dzīviem cilvēkiem, ka, cenšoties saskatīt pasauli caur smagā auto borta šķirbu, ziedoja daļu no sevis ceļa putekļiem.

PORTRAIT OF THE POET

My mother, the sculptress Lea Davidova-Medene, made portraits primarily; being called *representations of faces* in Latvian by the sculptor Teodors Zaļkalns. She said: "I am looking for human greatness". She found spiritual power within workers, farmers and soldiers although, most often, in representatives of creative professions. And so it happened that some of these personalities were carved in stone several times. She began with the portraiture of the poet Imants Ziedonis for the first time in 1968. After less than ten years Lea returned to the poet's image and until the beginning of the 1980s she made about four more sculptural representations of the poet; one particular sculpture portrays his typical brave endurance and challenging visionary force. Inquisitiveness played a role as well because the nose of the poet's sculpture was scratched when the work was taken from the artist's studio in Riga to Courland – described by Ziedonis in his writing – after the death of the sculptress. After spending several years in the studio with only the company of gypsum heads so akin to his own, the poet's portrait had been very keen to travel. The effect of nature and people trying to peep through a slit in the boards of the lorry box sacrificed part of him to road dust.







ПОД ЗАЩИТУ РАБОЧИХ — ОБРАЩЕНИЕ

1	4	11	16
2	7	12	17
3	8	13	18
4	9	14	19
5	6	10	15





СОХРАНЕНИЕ ФОТОГРАФИЙ

21

25

22

26

23

27

24

28

25





www.liktenslietas.lv
www.kambaris.lv



Priekšmeti un lietas dažreiz stāsta vairāk par mums nekā cilvēki, kas dzīvo mums līdzās. Šajās liecībās parādās dzīva pasaule, kuru tik ļoti gribas apskauzt un turpināt.

ILONA BRŪVERE
kinorežisore un žurnāliste, *Liktens lietu muzeja* vaditāja

Objects and things sometimes know more about us than the people living next to us. And only few have the skills of remembrance and story telling to discover their secrets. Then from the testimonies emerges the living world that we want so much to embrace and continue.

ILONA BRUVERE
Film Director and Journalist,
Coordinator of the *Museum of Fateful Objects*

LIKTEŅSLIETAS | FATEFUL THINGS

**Stūra mājas eksposīcija LIKTENS LIETU MUZEJS
Exhibition of the Corner House MUSEUM OF THE FATEFUL OBJECTS**

100 priekšmetu stāsti no 500 muzeja eksponātiem | 100 items from exhibited 500

Muzejs darbojās projekta
STŪRA MĀJA. LIETA Nr. 1914/2014 ietvaros
Exhibition is happening in the framework
of the project *KGB BUILDING. FILE No 1914/2014*
01.05.2014 – 19.10.2014
www.facebook.com/liktenslietas
www.liktenslietas.lv
www.riga2014.org/liktenslietumuzejs

Eksposīcijas autore un muzeja vadītāja | Author and Coordinator of the Exhibition
ILONA BRÜVERE

Galvenais mākslinieks | Chief Designer
ARTIS RUTKS

Kurators | Curator
GINTS GRÜBE

Izstādes iekārtojums: Mediju komunikācijas darbnīca, filmu studija KINOLATS
Exhibition Installation: Media Communications, Film Studio KINOLATS

Komanda | Team
Vilnis Putrāms, Jānis Lungevičs, Renāte Zeikate, Agija Krasta, Petra Glušenkova, Dārta Romānova, Jānis Lācis, Elīna Bandēna, Guntis Lēmanis, Sandra Skulte, Tālis Benķis, Oskars Brambergs, Aivars Liepiņš, Matīss Rutks, Jana Bērziņa, Uldis Timoško, Elīna Bandēna, Ingmārs Andersons, Nellijs Innuse, Dainis Siliņš, Goran Gora, Māra Upmane-Holšteine, Gints Grāvelis, Māris Zemgalietis, Viktors Jansons, Viktors Freibergs, Artis Banģieris, Kaspars Grīnbergs, Zaiga Putrāma, Elīna Dambekalne, Gundega Cekule, Andris Upmalis, Viktors Jansons.

Izdevējs | Publisher

Mediju komunikācijas darbnīca KINOLATS, *Kants komunikācijas*

Media Communication KINOLATS, *Kants Communications*

Izdevuma autore un literārā redaktore | Author and Editor of the Issue

ILONA BRÜVERE

Tulkojumi | Translations

VIKTORS FREIBERGS, JANA BĒRZIŅA

Korektors angļu valodā | Proof Reader in English

EDĪTE ANNUS

Korektors | Proof Reader in Latvian

VENTS ZVAIGZNE

Foto | Photos

ILONA BRÜVERE, IMANTS ĶĪKULIS, DĀRTA ROMĀNOVA, PĒTERIS SIDARS

LNB digitālais fonds *ZUDUSI LATVIA* | LNB Digital *THE LOST LATVIA*

Fotogrāfijas no personiskajiem arhīviem | Photos from the Private Archives

Izdevuma grafiskais dizains | Graphic Design

ARTIS RUTKS

Tipogrāfija | Printing House

JELGAVAS TIPOGRĀFIJA

© 2015

Mediju komunikācijas KINOLATS

Kants komunikācijas

